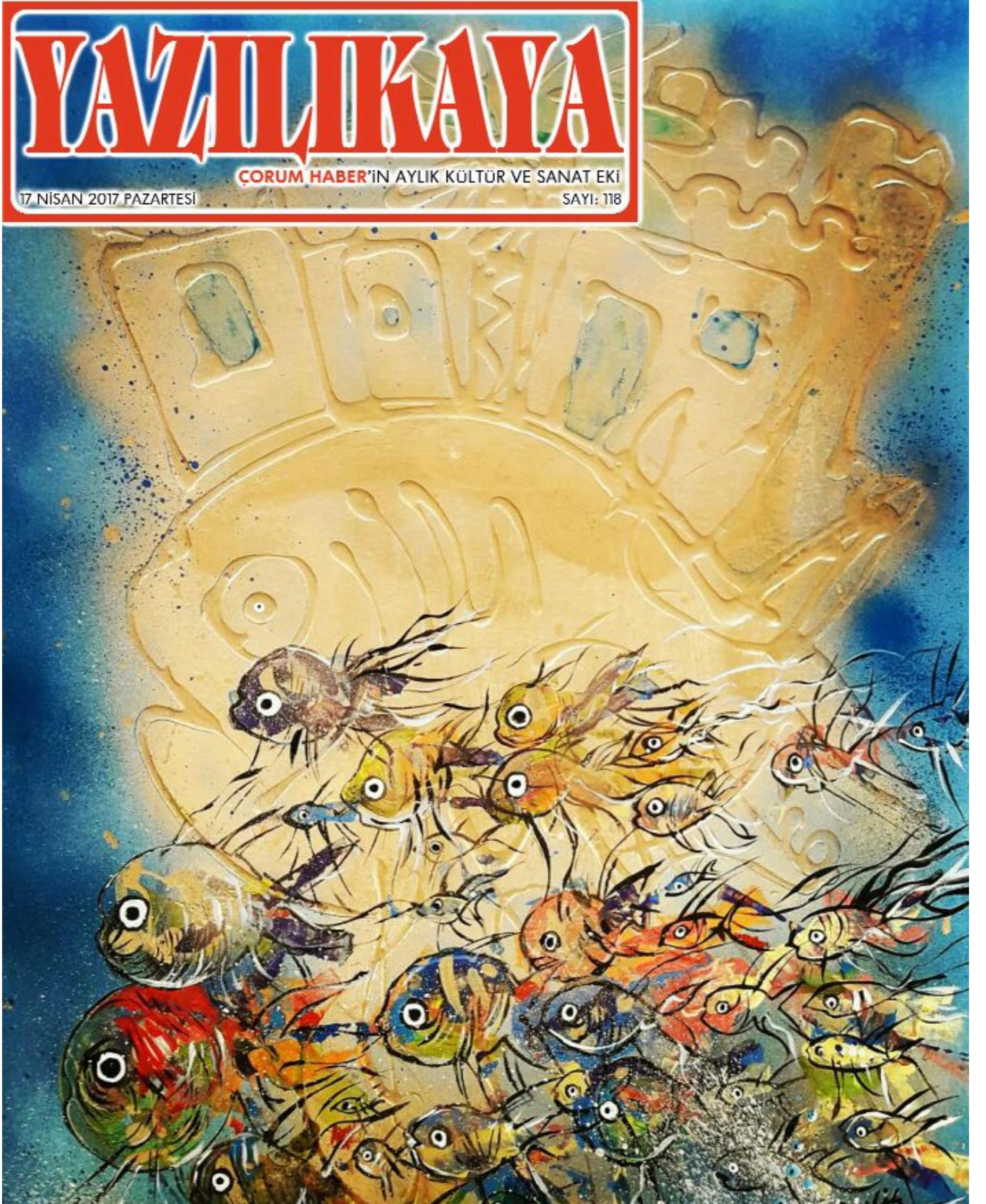


YAZILIKAYA

ÇORUM HABER'İN AYLIK KÜLTÜR VE SANAT EKI

17 NİSAN 2017 PAZARTESİ

SAYI: 118



Zamana yenilmesin sakın düşler, sevgiler!

İflah olmaz romantikler, hep "kocaman" severler.

Kayahan'ın dediği gibi, "hiç hesapsız", "çılginca"...
3 Nisan'da 2. ölüm yıldönümünde andığımız büyük usta ne diyordu:

Seni seviyorum
Seni seviyorum diye
Senden önce hiç kimseye
Söylemedim dersem
Yalan olur...
Hiç hesapsız, çılginca
Seni seviyorum.
Bazen bir çocuğun
Karanlıktan korktuğu gibi
Seni sevmekten korkuyo -
rum.



Mehmet YOLYAPAR

Kadim dost Atıl Üzelgün'ün Balıkesir Valiliği döneminde, kalabalık bir arkadaş grubu olarak kendisine ve zarif eşi Zeren Hanımefendi'ye misafir olmuştuk.
Altınoluk'ta Balıkesir Valiliği'nin resmi yazlık konutu var. Gömeç'te de Kayahan oturuyor.

Üzelgün çiftinin verdiği yemeğe, Kayahan da eşi İpek Açar ile birlikte katılmış, birlikte harika bir geceyi paylaşmıştık.

Tabii Beşiktaşlı Vali'nin ve pek çok Beşiktaşlı'nın varlığında, bestekârının, o günlerin en popüler şarkısını seslendirmemesi olmazdı:

Bizimkisi bir aşk hikaye -
si/Siyah beyaz film gibi bi -
raz.../Ateşle su, dikenle gül
gibi/Bizimkisi roman gibi
biraz.

İflah olmaz romantikler, hele de baharla birlikte duygu sellerine kapılırlar.

Güneş pırıl pırıl yüzünü göstermeye başlamış, ağaçlar çiçeğe durmuş, doğa yeşil örtüsünü üzerine çekmişse, coşar da coşar gönüller.

Doğa uyanmaktadır, ama, sevgi tomurcukları patlamaktadır asıl kimi yüreklerde... Enerjisini bahardan alan küresel boyutta bir elektriklenme; volkanların kaynaması, okyanusların sevgi ritminde dalgalanması...

Hiç hesapsız, çılginca...

"Aşıksan eğer ve aylardan nisansa, imkânsız şey şiir yazmamak" demiş Orhan Veli.

Ataol Behramoğlu da, "Bu sabah mutluluğa aç pencere - ni/Bir güzel arın dünkü kede - rinden/Bahar geldi, bahar geldi güneşin doğduğu yerden" diyor. Ve şu dizelerle bitiriyor "Bahar" şiirini: "Şöyle yanı başıma çimenlere uzan/Kulak ver gümbürtüsüne dünya - nın/Baharın, gençliğin ve aş - kın/Türküsünü söyleyelim bir ağızdan"

Cahit Sıtkı ise, "Bahar Sarhoşluğu" şiirinde, "İki sevgi - linin gülüşüne benzer/Bir ni - san havası değil mi esen?" tanımlamasıyla katkıda bulunuyor bahar coşkusuna.

Ya Sezen Aksu:
"Ben her bahar aşık olurum / Damarlarımda yine aşk var"...

Yüreği yaşama sevinciyle, insan sevgisiyle dolu "duygu insanları" için, eşsiz güzellikler sunan bir armağandır bahar.

Yaşama tutunmak için, iyiliklerin, güzelliklerin savaşımını vermek için en güçlü dayanaktır.

Her ne kadar "aşkın tarifi yok" dersenir de, bu sihirli sözcüğün, her yaşayana göre milyonlarca tarifi olduğunu hepimiz biliriz.

Anlatılamasa bile, yaşanır en azından.

İşte bahar, bu derin duygunun çağlama mevsimidir.

Biliniz ki, iflah olmaz romantiklerin, aşkları da, tensel olmaktan çok duygusaldır zaten.

Bahar esintileri, besler ha besler duygusallıklarını...

Umutların da adıdır çünkü bahar, düşlerin de...

Düşler ülkesine açılan çiçekli bir yol gibi...

"Yaşamak ne güzel" dediten erguvanlar gibi...

Hele de sevgiyle yaşamak...

Zamana inat...

Ne güzel!



Altan Özeskici

(Ayrıca para ile satılmaz)

YAYIMLAYAN:

Baytaş Basım Yayım ve Ticaret A.Ş. adına
Yönetim Kurulu Başkanı
Orhan ÖZSARAÇOĞLU

İMTİYAZ SAHİBİ:

Hülya YOLYAPAR

KURUCUSU, BAŞYAZARI ve ŞİRKET GENEL MÜDÜRÜ
Mehmet YOLYAPAR

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRLERİ

Taner ŞİMŞEK

Volkan SINAYUÇ

HALKLA İLİŞKİLER YÖNETMENİ

Selda FINDIK

KAPAK:

Salih UYGUN

YAYIN KURULU: (Alfabetik soyadı sırasına göre)
Ali ALAKOÇ, Prof.Dr. Gülen Elmas ARSLAN, Ercan ATA, Selahattin AYDEMİR, Adnan BİNYAZAR, Damla BİŞİRİCİ, Ayhan BOZKURT, Tuncer CÜCENOĞLU, Şahika ÇAĞLAR, Nazife ÇİÇEK, İbrahim ÇİFTÇİOĞLU, Mahfi EĞİLMEZ, Özün ERDEMLİ, Gazanfer ERYÜKSEL, Selda FINDIK, Yrd.Doç.Dr. Özlem SIR GAVAZ, Doç.Dr. Ebru GÖKMEŞE, İbrahim GÖSTERİR, Muzaffer GÜNDOĞAR, Bahri GÜVEN, Mümtaz İDİL, Ahmet İLBARS, Semrin KALELİ, Elif KAYMAZLI, Rana KÖYHAN, Atilla LAÇIN, Abdulkadir OZULU, Semih POROY, Yrd.Doç.Dr. Sevinç SOYOCAK ÖZALP, Mehmet ÖZATA, Altan ÖZESKİCİ, Evrim ÖZESKİCİ, Selma ÖZEŞER, Yrd.Doç.Dr. Erjada PROGONATI, Recep SERBES, Erdal ŞAHİN, Semra ŞAHİN, Aydın ŞİMŞEK, Selma TARHAN, Ayşe UNCU, Tuğrul VELİDEDEOĞLU, Fatma Nilüfer YALÇINKAYA, Kenan YAŞAR, İrfan YİĞİT, Mehmet YOLYAPAR, Banu ÖZDİL YÜCEL

web: www.corumhaber.net

e-mail: corumhaber@gmail.com

YÖNETİM YERİ:

2. Gazi Sk. 4/E Çorum
Posta Kodu: 19200

Santral (Tel & Faks) :

(0364) 213 34 00 – 213 34 01
(0364) 213 34 73 – 224 58 14

SAYFA DÜZENİ:

ÇORUM HABER TESİSLERİ

BASKI:

Arslan Güneydoğu Gazetecilik,
Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş.
Esenboğa Yolu 17. Km. Osmangazi Mh.
Sütçü imam Sk. No:4 Pursaklar – ANKARA
Tel: (0312) 419 20 01

DAĞITIM: Ecem (Turkuaz Dağıtım)

Dergimizdeki yazı, resim, fotoğraf ve desenler kaynak gösterilmeden kullanılamaz.



7000 Yıllık Tarihin Mirası



İnönü cad. no: 80 Çorum / Türkiye Tel: +90 (364) 666 0 999 (pbx) Faks : +90 (364) 212 06 13

www.anittahotel.com

[f anittahotel](#) [t anittahotel](#) [v anittahotel](#)

Köy Enstitüleri neden kapatıldı?

Müslüm Tunaboğlu:

• Ne zaman ki; öğretmenlerin sözü milletvekilinin sözünden daha etkili oldu, ne zaman ki; köy öğretmenin dedikleri Ağa'nın dediklerinin önüne geçti, işte o zaman Köy Enstitüleri gözden çıkarıldı. Çünkü siyasiler bu çok bilgili Köy Enstitülü öğretmenlerin halkı eğitmesinden rahatsız oldular.

• Günümüzde bile hala okuma-yazma kursları açılıyor güzel ülkemizde. Bu ne kadar acı bir durum. Köy Enstitülerinin kapatılması çok büyük bir yanılgıdır. Yazık oldu, çok yazık oldu..."

Bu soruyu yıllardır soruyorum kendime. Cevabını aslında çok iyi biliyorum ama aklım, mantığım almıyor; yeniden, yeniden soruyorum kendime:

-Köy Enstitüleri neden kapatıldı?

Hemen bir soru daha geliyor aklıma:

-Köy Enstitüleri kapatılmasaydı Türkiye bugün nasıl bir ülke olurdu?

Kuşkusuz bu soruların cevabını, şu an bu satırları okuyan sizler de çok iyi biliyorsunuz.

Türkiye'de siyaset herşeyden önde geliyor. Öyle olmasa okulda, camide, kahvede, işyerinde, evde, sokakta, bilen-bilmeyen herkes si-



Müslüm Tunaboğlu, Köy Enstitüsü'ndeki ilk yılında okul kıyafeti ile.



Ayşe UNCÜ

yaset konuşur mu?

Önce; oy...

Mevcut yönetim için söylemiyorum, bugüne kadar hep böyle olmadı mı? Hangi dönem iktidardaki siyasi parti yöneticileri, bir sonraki dönemde seçilip seçilmeyeceğini düşünmeden sadece vatandaşa hizmet için çalıştı?

Hatırlayanınız var mı?

Milletin kaderi siyasetçilerin dudakları arasında olunca, onlar da nasıl bir seçmen istiyorsa, öyle bir ortam yaratıyorlar.

Ne yazık ki, Köy Enstitüleri de tamamen siyasi kaygıların kurbanı olarak kapatılmış ve bu kararlar güzelim ülkemize yapılan en büyük kötülüğe damga vurulmuştur.

Herkes bilir; Köy Enstitüleri bir efsanedir. Bu eğitim yuvalarından mezun olarak köylere dönüp, bin türlü sıkıntılara göğüs gereker yöre halkının eğitimi ne kendini adayan öğretmenlerin hayatı da birer destandır.

Hangi Köy Enstitülü bir öğretmenle konuşsanız, yaşadığı her anın ayrı bir roman olduğunu görürsünüz.

Ve konuşurken anlarsınız ki; yıllar önce duydukları heyecan yüreklerinden hiç eksilmemiş, "Seni köye geri yoluyoruz, kaldığın yerden devam et" deseler yaşlarına bakmadan koşup gidecekmiş gibi hevesleri hiç sönmemiş.

Müslüm Tunaboğlu da o eğitim neferlerinden sadece biri. Eski günlerden konuşurken, mavi gözleri nemleniyor ara ara;

-Ayşeee, sen beni aldın nerelere götürdün diyor, derinlere dalıyor.

1929'da Bulgaristan'ın Türk köylerinden biri olan Yenipazar'a bağlı Söğütlü Köyü'nde, okur-yazar olmayan bir ailenin 3. çocuğu olarak dünyaya gelmiş Müslüm Tunaboğlu.

Bulgar eziyeti altında geçen çocukluğunun ardından evlerini, barıklarını bırakıp bir kaç parça eşya ile ailecek Türkiye'ye gelmişler.

Gelirken geriye bıraktıkları bir çok şey vardı arkalarında ama o en çok evin köpeğine

üzülmüş:

"At arabasına eşyaları yükleyip yola koyulduk. Siyah-beyaz bir köpeğim vardı, Karabaş... Biz gözden kaybolana kadar arkamızdan koştu, yetişemedi. Orada kalan akrabalarımızdan sonradan öğrendik, iki kanatlı kapımızın önünden hiç ayrılmamış, orada da ölmüş zavalılık. Bu yaşıma geldim, hala aklımdan çıkmadı."

Türkiye'ye geldiklerinde gördüğü ilk şey Kız Kulesi olmuş. "O yüzden Kız Kulesi'nin benim için ayrı bir anlamı var" diyor Müslüm Amca ve anlatmaya devam ediyor:

"Tuzla'da gemiden indik ve orada bir hafta kaldık. Çorum'un Mecitözü ilçesine bağlı Çıkrık Köyü'ne verildiği mizi orada öğrendik.

Sonra trenle Amasya'ya hareket ettik. Tren, Eskişehir'e geldiğinde uzun bir mola verildi. İlk gelen göçmenler Eskişehir'e yerleştirilmişti, akrabaları olanlar görüşmeler, hasret gidersinler diye... Bir baktık dayım eline bir karpuz almış, istasyonda bizi arıyor. Bir söğüt ağacının altına oturduk yedik. Dayım, gitmeyin burada kalın, dedi. Annem; devletimiz bizi nereye veriyse oraya gideceğiz abi, kusura bakma diye cevap verdi. Bu cümle çok anlamlıydı, devletimize ne kadar bağlı olduğumuzun bir kanıtı gibiydi adeta.

Amasya'dan Mecitözü'ne geldik. 8-10 aile varız. Çıkrık'tan kağnılarla bizi götürmek için köylüler gelmiş, bekliyorlar. Hayatımızda ilk defa kağnyı görmüş olduk. Bizim oralarda kağnyı yoktu."

İlkokulu köyde bitirmiş, Müslüm Amca. Öğretmeni Mümtaz Gürkan'ın adını yazdırmasıyla Köy Enstitüsü'ne kabul edilmiş. Okuyup öğretmen olacak ama ailesi geçimini zor karşılıyor, cepte beş kuruş para yok, okula nasıl gidecek?

Tunaboğlu ailesi bir çare ararken, Bulgaristan'dan gelirken yanlarında getirdikleri pulluğun satılmasına karar verilmiş. Pulluk 30 liraya satılmış.

Ve Müslüm Amca, 1943 yılının Ağustos ayında Çıkrık'tan 9 arkadaşıyla birlikte yola koyulmuş. Mecitözü'nden kamyonla Amasya'ya, oradan trenle Samsun'a, daha sonra İnanolu'ya, oradan da Kastamonu Gölköy'e ulaşmışlar. Tabii o zamanın şartlarında günler sürmüş bu yolculuk ve Müslüm Amca'nın 30 lirası yolculuk sırasında tükenmiş.

"Okula vardığımızda bizden önce gidenler etrafımızı sardı. Hep birlikte bir ağacın altına oturup nevalelerimizi yedik. Daha sonra kalacağımız odaya çıkardılar. İki katlı ranzalar vardı, ben alt ranzaya verildim. Yerleşirken, kampana çaldı, yemekhaneye gittik. Kocaman bir tencerenin içinde şekerle birlikte kaynayan çaydan, kepçeyle tabaklarımıza konuldu, kaşıkla içtik. Tam 1 ay sonra törenle metal bardaklar dağıtıldı.

Yataklarımız ottan yapılmıştı. Pamuk yataklar sonradan verildi. Bunları o zamanın

yokluk içindeki Türkiye'sini görmemiz için anlatıyorum.

Bizim kaldığımız binanın yanında bir bina daha yapılıyordu. Okullar açılana kadar bu inşaatta çalıştık.

İnşaat bitti, dersler başladı. Kültür dersleri, Ziraat dersleri, Teknik dersler, Türkçe, Matematik, Fizik, Tarih, Yurttaşlık Bilgisi...

Kızlar terziliği öğrendi, okulun tüm giysileri ve diğer malzemeleri kız öğrenciler tarafından dikildi. Hepimiz aynı giyinirdik, golf modeli... Okul müdürümüz Ali Doğan Toran dahi bizim giydiğimiz kıyafetlerin aynısını giyerdi.

Herkes becerisine göre kimi demircilik öğrendi, kimi marangozluk, kimi çiftçilik...

1945 yazında İlköğretim Genel Müdürü İsmail Hakkı Tonguç okulumuza geldi. Kendisine bir dilekçe vererek, kendimle birlikte 17 öğrencinin Samsun Ladik Köy Enstitüsü'ne naklini sağladım. Çünkü paramız olmadığı için tatillerde memleketimize gidemiyorduk. Gököy'de başladığımız okulumuzu, Ladik'te tamamladık."

Müslüm Tunaboğlu, 1947'de okuldan mezun olduktan sonra Mecitözü'nün Kışlacık Köyü'nde öğretmenliğe ilk adımı attı. Sırasıyla Mecitözü Bayındır Köyü, askerlik sonrası Mecitözü Devletoğlu Köyü, tekrar Kışlacık Köyü, merkez Hürriyet İlkokulu, İstiklal İlkokulu ve Kale İlkokulu'nda görev yaptı.

Müslüm Amca'nın hayatını kısaca özetledikten sonra geldik can alıcı sorulara... Köy Enstitüleri nasıl bir ortamda, hangi şartlarda kurulmuştu?

"Ülkemiz savaştan yeni çıkmış, yoksulluk, sefalet diz boyu... Cumhuriyet'in ilk yıllarında nüfusun büyük çoğunluğu köylerde yaşıyor ve okuma yazma oranı %5... Bana göre o %5 de şehirlerde yaşıyordu. Yani köylerde okuma-yazma bilen yoktu.

O zamanlar askerden gelen mektupların hepsi, 'Evela canı gönülden selam eder, ellerinizden öperim anacığım, babacığım' diye başlardı. Çünkü tüm askerlerin mektuplarını okuma yazma bilen tek bir asker yazardı.

Köye gelen mektubun okunması da ayrı bir dert... Köy katibi beklenirdi günlerce, gel-sin de okusun diye.

Atatürk, halkının herşeyden önce okuma-yazmayı öğrenmesi gerektiğini biliyordu. O yüzden ilk olarak askerliğini yapan gençlerden zeki olanlar tespit edildi. Onlara kurslar verilerek eğitim olarak Anadolu'ya gönderildiler. Cumhuriyet'in en büyük kahramanıdır bu eğitimci. Geceleri köy odalarında yanan çiranın ışığında halka okuma-yazma öğretiler.

Daha sonra Öğretmen Okulları açıldı. Ancak buradan mezun olup köye giden öğretmenler uyum sağlamakta zorlanıyorlardı. Daha sonra Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel ve İlköğretim Genel Müdürü İsmail Hakkı Tonguç'un (Pedagogi Uzmanı Halil Fikret Kanad'ı da

unutmamak lazım) çalışmalarıyla Köy Enstitüleri açıldı.

Ülkenin dört bir yanında, şehir merkezlerine uzak, ancak tren istasyonlarına yakın, tarıma elverişli araziler üzerine 21 adet Köy Enstitüsü açıldı. Buralarda köy okullarından mezun olan başarılı öğrenciler, önceleri çadırlarda, daha sonra kendi yaptıkları modern binalarda hem ders gördüler, hem de becerilerine göre farklı meslek sahibi oldular. Öyle donatıldılar ki, köylerine öğretmen olarak gittiklerinde sadece köyün çocuklarını eğitmekle kalmayıp, aynı zamanda kurslar açarak yöre halkına da okuma-yazma öğretiler. Okulda öğrendikleri bilgiler ışığında örnek bahçeler yaparak tarla nasıl sürülür, fidan nasıl dikilir, ağaç nasıl budanır bunları da gösterdiler. Demircilik, marangozluk, terzilik öğretiler. O zamanlar Sıtma ülkesinin baş belasıydı. Ben de dahil bir çok öğrenciye sağlık bilgileri de verildi. Hastalara iğne bile yapıyorduk.

Daha Köy Enstitülerinin açıldığı 40'lı yılların ortalarında ülkemizde yaşanan depremler sonrası bu okulların öğrencileri hiç bir karşılık beklemeden okulların tuğla ocaklarında toprağı tuğlaya dönüştürüp bir taraftan depremlerin yaralarını sararken, bir yandan da ülke ekonomisine çok büyük katkılar sağlamışlardır.

Yine ülkemizin modern tarıma geçmesinde Köy Enstitülü öğretmenlerin katkıları göz ardı edilemez.

Bozkırda öğretmenlerin kurduğu atölyeler sayesinde köylüler kırılan saban demirlerini yaptırmak için kentlere gitmekten kurtuldu.

Köy okullarında kurulan kütüphaneler ve kitaplıklar sayesinde bozkırın çocukları dünya klasikleri ile tanıştı.

Kısacası, Cumhuriyetin kuruluşundan sonra Büyük Önder Atatürk'ün emirleri doğrultusunda köy eğitimcileri ile başlayan okuma-yazma seferberliği Köy Enstitüsü'nden mezun olan köy çocuklarının sayesinde gerçekleşmiştir."



Müslüm Tunaboğlu, Kale İlkokulu'nda öğretmenlik yaparken kızları Yüksel ve Aysel ile.



Veeee geldik en önemli soruya: Köy Enstitüleri neden kapatıldı? Müslüm Amca'nın ilk cümlesi kısa bir özet gibiydi:

"Tamamen siyasi, oy uğruna kapatıldı."

Hah işte, tam da düşündüğüm gibi.

Sınırlı ve kızgın bir ifadeyle devam ediyor Müslüm Amca:

"Ne zaman ki; öğretmenlerin sözü milletvekilinin sözünden daha etkili oldu, ne zaman ki; köy öğretmenin dedikleri Ağa'nın dediklerinin önüne geçti, işte o zaman Köy Enstitüleri gözden çıkarıldı. Çünkü siyasiler bu çok bilgili Köy Enstitülü öğretmenlerin halkı eğitmesinden rahatsız oldular. Toprak ağaları, kendi seçtikleri milletvekillerine sürekli şikayette bulundular. Milletvekilleri de Ankara'ya baskı uyguladı.

Öte yandan okullarda hep aynı kıyafetin giyilmesi, öğrencilerin okul yönetiminde söz sahibi oluşu bile eleştirildi. Güya bu okullarda komünist yetiştiriliyordu. Bu yüzden polis baskını yapılan okullar bile oldu.

Okullarda kız ve erkek öğrencilerin bir arada olması da başka grupları rahatsız etti. Oysa kız öğrencilerin bölümü ayırdı ve yatakhanelerine görevli bayan öğretmenlerden başkası giremiyordu. Safsatalar ve dedikodular yüzünden halkın tepkisi büyüdü. Hatta bir okulda gece yarısı bayan öğretmen nezaretinde kız öğrenciler uyandırıp kontrol edilmiş. Bakmışlar ki kızlar ayrı bir binada kalıyor, seslerini kesmişler.

İşte bütün bunlar Köy Enstitüleri'nin sonunu getirdi. Enstitüler önce öğretmen okullarına çevrildi, Demokrat Parti döneminde de tamamen kapatıldı."

Peki bu okullar devam etseydi...

"Bugünkü eziyetin hiç biri yaşanmazdı. Hani beğenmediğimiz hizmetler var ya, onların hiç biri olmazdı. Eğitimde, kültürde, sağlıkta çok ileride olurduk. Günümüzde bile hala okuma-yazma kursları açılıyor güzel ülkemizde. Bu ne kadar acı bir durum. Köy Enstitülerinin kapatılması çok büyük bir yanlıdır. Yazık oldu, çok yazık oldu..."

ÇOCUKLAR, ÇOCUKLARIMIZ

Umudumuz onlar: hayallerimizde onlar, planlarımızın merkezinde yine onlar...

Bakmalara kıyamadığımız, sevmelere doymadığımız en kıymetlilerimiz...

Ve maalesef, kimi çocuklarımızın anneleri, babaları yok. Oysa ki anne, bir çocuk için hayatın ta kendisidir. Yaşamının vazgeçilmezi, güvenin kaynağıdır. Çocuk en önemli duyguyu, kendisine ve çevresine güvenmeyi aileden öğrenir. Güven ve sevgi ile beslenen çocuk, çevresiyle ilişkilerinde de son derece uyumlu, insancıl ve doğal olacaktır.

Biz anneler;

Daha bebeğimiz doğmadan, onu kutsal bir bağ ile yüreğimizle sarmaz mıyız?

O doğduğu anda, şefkat ve sevgiyle bağımıza basmaz mıyız?

Sevgi evlerindeki (yetiştirme yurtlarındaki) bu çocukların diğerlerinden farkı ne?

Bizler sevgimizle donanmış olarak onları karşılırsak, onlar da film gibi kaydedip, ayna gibi yansıtarak karşılık verecektir. Çünkü onlar sevgiyi öğrendikleri gibi yansıtırlar. Harikalar yaratmak da, enkazlar yaratmak da elimizde. Sevgi ile beslenmek, su gibi, ekmek gibi vazgeçilmez bir ihtiyaç.

Yapılan araştırmalar, anne sevgisi alanla almayan bebekler arasında ciddi farklar olduğunu göstermiş. Sevgi görenler, görmeyenlere göre hem zeka, hem fiziksel, hem de psikolojik olarak üstün gelişim göstermişler.



Aileden yoksun çocuklar dikkat dağınıklığı, içe kapanıklık, hedefsiz ve plansız olma, derslere ilgisizlik, devamsızlık, terk edilme korkusu, özgüven kaybı, rol model sıkıntısı, yalan söyleme, sigara ve madde bağımlılığı, sağlıklı iletişim kuramama, saldırganlık, gelecek kaygısı, kendini değersiz görme ve yanlış arkadaşlara bağlanma gibi telafisi zor sorunlar yaşayabiliyor.

Maalesef dünyaya gelen bütün çocuklar, aynı sıcak yuvaya sahip olamıyorlar. Şartlar uygun olmadığı için aileleri ile birlikte yaşamıyorlar. Sahipsiz, öksüz, yetim hayata karşı tek başına kala kalıyorlar. Gülsemin, Mehmet, Zişan, Onur, Özge, Muhammed, Fulya gibi...

Şefkat, merhamet anaç duygular değil mi-



Semra ŞAHİN

dir?

Babalık korumak, kanatlarının altına almak değil miydi?

Bizler sevgi yüklü, hümanist bir millet değil miydik?

Sevmez miydik, yaratılanı yaratandan ötürü ?

Peki neden korkarız minicik yüreklerden?

Neyi bekleriz onların ruhuna dokunmak için?

*

Ahmet Y. 7 yaşında, annesini ve babasını trafik kazasının da kaybetmiş. Anneanne, babaanne ve dede çok yaşlı olduğu için bakım sorumluluğunu alamamışlar. Devlet onu yalnız bırakmamış, sevgi evlerinde yaşıyor.

Gülçiçek F. 9 yaşında, babasının olmadığını iddia ediyor. Annesi daha o çok küçükken bırakmış. Hiç istememiş. Neden istenmediğini o da bilmiyor. O kadar güzel bir çocuk ki, ismi gibi Gülçiçek.

Ali İsmail K. ailesini 3 yaşında kaybetmiş. Ölüm ne demek, kaybetmek ne demek onu bile bilmiyor. Kara gözleriyle, masum bakışıyla sahipsiz adeta bırakmayın beni diyor. Öyle temiz ki korumak, sarıp, sarmalamak istiyorsun. Yüzüne baktıkça yüreği sızlıyor insanın.

Kader M. annesini doğduğu gün, babasını 5 yaşındayken Çukurova'da kaybetmiş. Babası için güvenlik görevlisiymiş, dediler. İster istemez sorguluyor insan; hayatta bir başına kalmak, kaderi miydi Kader'in?

Halil K. ailesini 6 yaşında kaybetti. Annesi o 4 yaşındayken öldü, babası hayatta. Kaybetti diyorum, çünkü babası cezaevinde. Benim babam var, gelecek diyor. Bilmiyor ki biçare, babası 19 yıl sonra gelebilecek.

Mehtap C. babasını pankreas kanserinden 5 yıl önce kaybetmiş. Annesi yeniden evlenmiş, eşi onu istememiş. 10 yaşında, en son geçen yıl görmüş, o günü hiç unutamamış. Yüreğinin dolusunca seviyor, özlüyor, hep annesini anlatıyor.

Seher S. 18 aylık, annesi babası bilmiyor. Hikayesi de bu kadar, kendisi gibi küçük. Kalabalıkta büyümeye o kadar alışmış ki, kimseyi yadırgamıyor. Kendinden büyük herkese enne (anne) diyor.

Gizem Ü. 9 yaşında, Kaan K. 8 yaşında, Sedat D. 7 yaşında

Kapıdan içeri girdiğiniz an, kocaman açılmış gözleriyle karşılaşıyorsunuz.

Ben on tanesini yazdım, onlarcası sizi bekliyor. Bir anda etrafınızı kuşatıyorlar. Adeta ben varım, buradayım demek istercesine, kendilerini anlatıyorlar. Burası yetiştirme yurdu, sayıları o kadar çok ki.

Anneyim ben, en ince detaya kadar dikkat eder, her şeyi gözden geçiririm.

Kadının anne olduğu an kazandığı, yeteneklerim var benim.

Odaları soğuk mu, kılık kıyafetleri temiz mi, kavga ediyorlar mı, başlarında biri var mı, açlar mı, susuzlar mı, bir şeye ihtiyaçları var mı gayri ihtiyari kontrol ediyorum. Görüyorum ki; her şeyleri tastamam. Devletimiz çocukları kanatlarının altına almış korumak, doyurmak, büyütme adına ne gerekiyorsa yapmış. Fiziki koşullar neredeyse yapılabileceğinin iyisi. Lakin bir şey eksik. Bu fotoğrafta bir şey eksik, derken; aç olduklarını fark ediyorum. Hem de ne açlık. Sevgiye açlar, şefkate açlar, sıcak bir sineye, yumuşacık bir omuza





açlar. İşte tam o an, tarifsiz bir kor düştü yüreğime.

Neyi bekleriz koruyucu ailesi olmak için?

Koruyucu aile; öz ailesi yanında bakılamayan çocukları, devlet denetiminde koruyan, seven, destekleyen, güven veren sıcak yuva sunandır. Bu sistemin amacı, çocuğun annesiz, babasız kaldığı bu dönemde, özenli davranarak, örselenmeden geçirmesini sağlamaktır. Annesi babası olmak değil, amcası teyzesi olmaktır. Bir elinden devletin, diğer elinden bizim tutmamızdır.

O kadar da kolay ki...

Türk vatandaşı olan, Türkiye'de sürekli ikamet eden, 25-65 yaş aralığında bulunan, okuryazar olan, düzenli gelire sahip olan herkes isterse, gönüllü olabilir. Çocuk ile yaş farkı en az 18 olan aileler il veya ilçe müdürlüklerine başvurabilir. Ailenin koşulları, uygunsa komisyon kararıyla çocuk koruyucu aileye veriliyor. Koruyucu aile başvurusu kabul edilenler hakkında çevre ve ekonomik koşulları, yaşları, kişilik özellikleri, evlilik ve sosyal ilişkileri, çocuk yetiştirme konusunda tutum ve davranışları, diğer aile üyelerinin bu konudaki düşünceleri dikkate alınıyor.

Koruyucu aile yanına yerleştirilen çocuklar; öz ailesi bulunan, öz ailesince bir süre için bakılamayan, kız ya da erkek, sağlıklı ya da özürsüz tek ya da kardeş olup,

durumunun koruyucu aile yanına yerleştirilmeye uygun olduğu sosyal çalışmacı tarafından belirlenmiş çocuklardır.

Yapmamız gereken;

- Çocuğa sevgi dolu, fiziksel ve psiko-sosyal gelişimi sıcak bir yuva sağlamak.

- Yetenekleri doğrultusunda, eğitim ve öğretimini desteklemek. Ve meslek edinmesi için çaba göstermek.

- Çocuğun varsa öz ailesi ile görüşmesini sağlamak.

*

Sağlıklı bir toplum ve mutlu yarınlar için sahip olduğumuz en değerli varlıklarımız çocuklar... Onlardan bir tanesi de, 18 aylık Seher. Onun sağlığıyla, ürkekliğiyle, tertemiz pırl pırl gülümsemesiyle kucağınıza verildiğini düşünün. Sev beni dercesine bütün içtenliği ile gülümsemesine, göz göze gelmeye çalışmasına hayır diyebilir mi insan. Sevgi ile doyduğunuzu, akıl ellerinizde büyüttüğünüzü, hamur gibi şekillendirdiğinizi düşünün.

İnsan erozyonunun önüne geçmenin çözümü toplumsal paylaşımsa eğer, bu çocuklara sahip çıkmak ülkeye ve bu ülkenin geleceğine sahip çıkmaksa eğer, harekete geçmek için neyi bekliyoruz?

Hepinize güzel paylaşımlarla dolu ve yaşantınızı zenginleştirecek gönüllü velilik süreci dileklerimle...

SOL YANIM ACIYOR ANNE

Bedirhan GÖKÇE



Merhaba anne, yine ben geldim
Merak etme okuldan çıktım da geldim.
Anneler de babalar gibi merak eder mi bilmiyorum ama,
Ali "okula gitmezsem annem çok kızar merak eder" demişti de onun için söylüyorum.
Geçen hafta öğretmen sağ elimde sarımsak,
sol elimde soğan dedirte dedirte
Öğretti sağımı solumu.
Ben biliyorum artık anne, sağım neresi solum neresi,
Ağrıyan yanımın neresi olduğunu şimdi iyi biliyorum anne...
Hani geçen geldiğimde, şuram acıyor, şuram işte demiştim de,
Bir türlü söyleyememiştım ya acıyan yanımı anne,
Bak şimdi söylüyorum.
Şuram işte sol yanım çok acıyor anne,
Hem de her gün acıyor anne, her gün...
Dün sabah annesi Ayşe'nin saçlarını örmüştü.
Elinden tutup okula getirdi.
Yakası da danteldi. Zil çalınca öptü, hadi yavrum sınıfa dedi...
Ben de ağladım... Ağladım işte utanmadım.
Öğretmen ne oldu dedi. Düştüm dizim çok acıyor dedim.
Yalan söyledim anne,
Dizim acımıyordu ama, sol yanım çok acıyordu anne!
Bu gün ben de saçım örülsün istedim.
Babam ördü ama onunki gibi olmadı.
Dantel yaka istedim, babam ben bilmem ki kızım dedi
Bari okula sen götür dedim.
Kızım iş dedi. Ben de bana ne dedim ağladım.
Kızım ekmek dedi babam.
Sustum ama, okula giderken yine ağladım anne.
Ha bi de sol yanım yine çok acıdı anne...
Herkesin çorapları bembeyaz, benimkiler gri gibi.
Zeynep "annem beyazlara renkli çamaşır katmadan yıkıyormuş" dedi.
Babam hepsini birlikte yıkıyor,
babam çamaşır yıkamasını bilmiyor mu anne?
Of babam, her gün domates peynir koyuyor beslenmeme.
Üzülmesin diye söylemiyorum ama,
Arkadaşlarım her gün kurabiye, börek, pasta getiriyor.
E biliyorum babam pasta yapmasını bilmez anne.
Hava kararıyor, ben gideyim anne,
Babam bilmiyor kaçıp kaçıp sana geldiğimi?
Duyarsa kızmaz ama, çok üzülür biliyorum.
Kim bozuyor toprağını, çiçeklerini kim koparıyor!
izin verme anne, ne olur toprağına el sürdürme!
Eve gidince aklıma geliyor, bi de bunun için ağlıyorum anne.
Bak kavanoz yanında, toprağından bir avuç daha alayım.
Biliyor musun anne, her gelişimde aldığım topraklarımı,
Şu kavanozda biriktirdim,
üzerine de resmini yapıştırıp baş ucuma koydum.
Her sabah onu öpüyor, kokluyorum.
Kimseye söyleme ama anne, bazen de konuşuyorum onunla.
Ne yapayım seni çok özledim anne.
Ha unutmadan! Öğretmen yarın
anneyi anlatan bir yazı yazacaksınız dedi.
Ben babama yazdıracağım,
öğretmen anlarsa çok kızar ama, bana ne,
Kızarsa kızsın. Ben seni hiç görmedim ki, neyi nasıl anlatacağım anne,
Senin adın geçince, sol yanım acıyor anne, Hiçbir şey yutamıyorum.

Bazen de dayanamayıp ağlıyorum. Kağıda da böyle yazamam ya anne.
Ben gidiyorum anne, Toprağına öpeyim, sen de rüyama gel beni öp,
Mutlaka gel anne. Sen rüyama gelmeyince,
sol yanımın acısıyla uyanıyorum anne
Sol yanım acıyor anne. İşte tam şurası,
Sol yanım... Çok acıyor anne.
Seni çok özledim, çok...anne...

ŞİİR, DANS ve FLAMENKO...

Bahar, takvimlere inat Nisan'da başlar... Nisan ayı bahar coşkusuyla beraberinde getirir... İçinde barındırdığı birçok diğer farklı coşku gibi...

Bu coşkulardan birisi de dansa dairedir. İnsanlık tarihinin ilk sanat eylemi olarak kabul edilen dans ve getirdiği coşku, her yıl 29 Nisan'da kutlanmaktadır. Bu tarih, modern bale'nin yaratıcısı, dansın Shakespeare'i olarak tanımlanan, Jean Georges Noverre'nin (1727-1810) doğum günü anısına belirlenmiştir.

Dansın insanlık tarihi kadar eski olduğu; insanların, sözden ve yazıdan önce kendilerini ifade etmekte dansı kullandıkları bilinmektedir. Bireylerin, günlük hayatlarında yaşadıkları olaylar neticesinde hissettikleri duyguların beden yoluyla dışa vurumu zamanla dans eyleminin temel hareketlerine dönüşmüştür. Örneğin heyecan ya da mutluluk duyan birinin sağa sola sıçraması gibi hareketler zamanla ritme eşlik etmeye, ritmikleşmeye başlamıştır.

Akgül (2014)'e göre, "şiir nasıl duyguların sözcüklerle anlatılsa, dans da bedeninin sınırsız gücünün ayırdına varan insanlığın, sözcüklerin yetmediğini düşündüğü durumlarda, duygularını beden yoluyla dışa vurur. Bir anlamda dans da şiir gibi duyguların yansımasıdır. Birinde sözcükler diğerinde beden konuşur duygular adına..." Bu bağlamda dans fiziksel bir varlığa sahip değildir; insan bedeninde somutlaşırken, insanla birlikte yok olur gider.

Dans da şiir de insana özgü tüm duyguları içinde barındırır; aşk, sevgi, tutku, ihtiras, nefret, intikam, direniş, isyan gibi... Bu bağ-



Yrd. Doç. Dr.
Sevinç SOYOÇAK ÖZALP

lamda şiir de dans da, insanlar kadar toplumlara ve toplumsal olaylara dairedir. Yaşanılan döneme, felsefeler ve insanlara göre farklılık gösterebilir, bazen de politik ilişkilerin bir dışavurumu olarak görülebilir. Şiir ve dans birlikteliğinin insani duyguları yansıttıkları kadar, toplumsal ya da politik olana sergiledikleri anlar toplamıdır; Flamenko'nun gerçekliği... Aynı yaşam gibi...

Flamenko'nun, Güney İspanya'ya ait olduğu bilinmekle birlikte, ilk olarak nerede ve nasıl ortaya çıktığı konusunda ortak bir karara varılmamış gözükmektedir. Kökeninin; yerli Endülüs, Arap (Mağribiler), çingene, Yahudi şarkılarına, hatta Bizans ve Hindistan dinsel ezgilerine dayandığı bilinmektedir. Flamenko

bu anlamda farklı kültürlerin, farklı yaşantıların ve sahip oldukları farklı unsurların iç içe geçmişliğinden oluşmaktadır. Sonuçta flamenko, Endülüs'ün sıradan insanlarından kaynaklanmış, zor şartlar altında yaşayan, topluma aykırı bir o kadar da toplumdan dışlanan insanların müziği ve dansı olarak kabul edilmiştir.

Şiirin dansla harmonisi olarak da kabul edilen flamenko'nun özü ise, "cante" ya da "palo" olarak adlandırılan, farklı geleneksel müzikal formlardan şarkılar oluşturmaktadır. Kökenleri ya da ritimleri gibi farklı açılardan kategorize edilebilen bu şarkılar, yarattıkları mod ve duygular üzerinden genelde üçlü bir sınıflandırma ile ele alınmaktadır. Bunlardan ilki 'cante grande' (büyük şarkı) ya da 'cante jondo' (derin şarkı) olarak da adlandırılan; ölüm, keder ve din konularını işleyen şarkılardır. İkinciler, 'cante intermedio'lar; daha az ağırbaşlı kabul edilmekte ve daha çok Doğu müziğine dayanmaktadır. Sonuncular ise en hafif tür olarak kabul edilen 'cante chico' (küçük şarkı)'lardır. Konularını ise aşk, kırsal yaşam ve eğlence oluşturmaktadır. Farklı kültürlerin izlerine, birçok duygu ve şiir temasına bu cante'lerde rastlanmaktadır. Washabaugh, "Flamenko: Tutku, Politika ve Popüler Kültür" (2006) adlı kitabında cante içeriklerini oluşturulan "copla" ları (şarkı mısrası), bireyin ilkel duygularının en çıplak ifadeleri olarak görmektedir; basit, çoğunlukla anonim, tutkuları hapseden kapıları açmada anahtar işlevi gören, kaba şiir biçimleri... (2006: 26)

Senin için küçük kızlarımı terk ettim,
annem kederinden öldü;
şimdi sen beni terk ediyorsun...
sonsuz dek lanetli kalasın!

Bununla birlikte Washabaugh, "copla" ların aşk, nefret, ölüm vb. çağrışımlı sözlerin dile getirilmesinden pek öteye gitmemesinden dolayı flamenko içeriğinin politik anlamdan yoksun olduğu kabulünü dile getirmektedir. Ona göre, özellikle de 19. yüzyılda 'café cantante' lerde ve tavernalarda popüler hale gelen flamenko performanslarının, Avrupalı turistler tarafından aşırı ilgi görmeye başlaması, giderek ticarileşmesi ve geleneksel biçimden uzaklaşarak profesyonel sahne sanatına dönüşmesi ile yükselen bu söylemler, flamenkoyu içerik olarak politik göndermelerden tamamen yoksun kabul etmişlerdir (27-28). Ancak Washabaugh, her ne kadar geniş kitlelere apolitik bir eğlence biçimi olarak tanıtılmış ve birçoklarınınca da bir o kadar apolitik olarak kabul edilmişse de, flamenkonun, aslında "modern dünyada en çok politize edilmiş ve sert çekişmelere neden olmuş toplumsal olayların merkezinde büyümüş olduğunu" ifade etmektedir (19). Ona göre "politik bağlamlar karışıklığını keşfetmek için İspanya tarihini derinlere kadar kazmak gerekmez: İspanya yaklaşık son yüz



yıllık tarihinde iki kere cumhuriyet (1973–1975, 1931–1939), iki kere meşruti monarşi (1875–1923, 1976 sonrası) iki kere askeri diktatörlük (1923–1930, 1939–1976) görmüştür... Bu yıllara eşlik eden ideolojik uyumsuzluklar da bu kadar çeşitlidir. Pek çok apaçık 'izm'ler-monarşizm ve cumhuriyetçilik; bölgecilik, liberalizm ve sosyalizm; faşizm, Marksizm ve anarşizm- davasını sürdürmüş ve yandaş aramıştır" (37). Bu bağlamda flamenkonun kendisini politik olandan uzak tutması kadar içeriğinin politik göndermelerden yoksun olması da beklenemez. Washabaugh'a göre flamenko'nun politikası ve politik gücü etkilidir, ancak görülmez. Ona göre, "flamenko politikasını açıklamak, akıllardan çok bedenlerin politikasını sergilemek ve düşünce ile bilincin dışında dursalar da, ideolojilerin fiziksel olarak nasıl desteklendiğini göstermek anlamına gelir" (25).

Bu bağlamda flamenko performanslarında akıllar değil, kaslar politika yapmaktadır. Bedenler aracılığıyla ortaya konan performanslar, dönemin bazen adaletsizliğine, bazen yoksulluğuna, bazen de baskısına, hissedilen öfke, isyan ya da çaresizlik gibi duygulara karşılık gelmişlerdir.

Washabaugh'un da belirttiği gibi, aslında "politikayı yapan, flamenko sanatçıları ile tepki veren hayranlarının (aficionado) bedensel faaliyetleridir. Flamenko bedenleri ise, Endülüs toplumsal yaşamında yıllardır var olan kuvvet alanlarında hareket ettiğinden, belirli politik gündemlere elde olmadan boyun eğmişler ya da karşı gelmişlerdir (29–30)." Sözlerden çok bedenlerin dile geldiği flamenko, estetik bir şov biçiminden çok ötededir.

Sonuç olarak, Akdeniz'den gelen yanık seslerle, tutku dolu ve daha çok turistik bir gösteri olarak sunulan Flamenko dansı; İspanyol halkının ve içinde barındırdığı birçok farklı kültürün sözcüklerle dile getiremediği, ancak bedenlerine sinmiş olan duyguların ifadesi olarak kabul edilebilir... Bu anlamda izleyici, flamenko'yu kendine çok tanıdık bulabilir...



HASRETİNDEN PRANGALAR ESKİTTİM

Seni, anlatabilmek seni.
İyi çocuklara, kahramanlara.
Seni anlatabilmek seni,
Namussuza, halden bilmeze,
Kahpe yalana.

Ard- arda kaç zemheri,
Kurt uyur, kuş uyur, zindan uyurdu.
Dışarda gürül- gürül akan bir dünya...
Bir ben uyumadım,
Kaç leylim bahar,
Hasretinden prangalar eskittim.
Saçlarına kan gülleri takayım,
Bir o yana
Bir bu yana...

Seni bağırabilsem seni,
Dipsiz kuyulara,
Akan yıldıza,
Bir kibrit çöpüne varana,
Okyanusun en ıssız dalgasına
Düşmüş bir kibrit çöpüne.

Yitirmiş tılsımını ilk sevmelerin,
Yitirmiş öpücükleri,
Payı yok, apansız inen akşamlardan,
Bir kadeh, bir cıgara, dalıp gidene,
Seni anlatabilsem seni...
Yokluğun, Cehennem'in öbür adıdır
Üşüyorum, kapama gözlerini...

Ahmed ARİF

KAYNAKÇA

Akgül, Kamile Perçin, İletişim, Dans ve Beden Dili, Cinius, İstanbul, 2014.

Washabaugh William, Flamenko: Tutku, Politika ve Popüler Kültür, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2006.

Dans, Flamenko, AnaBritannica.

Flamenko Tarihi, <http://flamenko.org/flamenko/>

Dansın Shakespeare'i, <http://www.sanattanyansimalar.com/yazarlar/necla-cikigil/dansin-shakespeare-i/33>

BİR ZAMANLAR ÇORUM

Yaklaşık 90 yıl önce Çorum...

Ben o tarihlerde 5-6 yaşındaydım. Evimiz, lise beden eğitimi hocası Damat Şükrü'nün evinin yakınında idi.

Babam, Saat Kulesi karşısındaki parkın olduğu yerde, diğer iş yerlerinin yanında bulunan kahveyi çalıştırırdı. Çorum'da pek çok kahve vardı, Müdavimleri daha çok yaşlılardı. Gençler yaşlıların gittiği kahvelere, utanır gitmezlerdi.

O zaman halk çok fakirdi. Çoğu yaşlılar, kahveye gittiklerinde, demli çay yerine bir bardak sıcak su isterlerdi. Şekerli çaydan ucuz olduğu için tercih edilirdi. Babamın kahvesi onlara göre "modern" sayılırdı. O zaman Çorum'da bulunan iki doktor, öğretmenler, yüksek memurlar gelirdi.

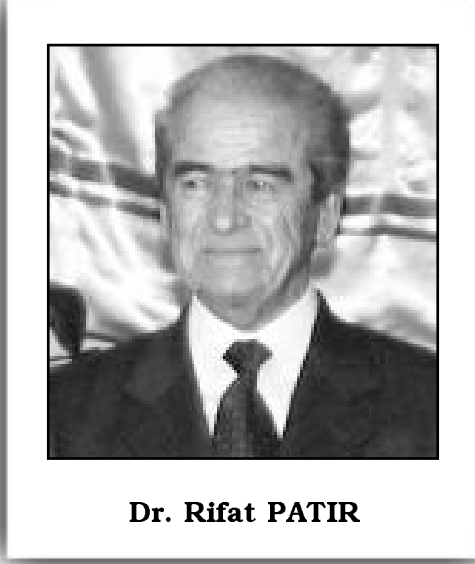
Kahve çok bakımlı idi. Çiçekler vardı. Bir de o zaman çok büyük yenilik olan "gramofon" yalnız bu kahvede vardı. Hayal meyal hatırlıyorum, Hafız Burhan, Hafız Yaşar, Münir Nurettin, Safiye Ayla'nın taş plakları, ayrıca saz eserleri, oyun havaları plakları vardı.

Doktor olarak Pertev (Kalelioğlu) beyin adı geçerdi.

Annem anlatırdı: "Sen ağır hastalanmıştın, ateşin, öksürüğün vardı. Öleceksin diye çok korkuyorduk, Pertev bey bir ilaç verdi, iki günde iyileştin, Pertev bey hayatım kurtardı."

Evimiz Battalların Ömer Paşa'nın evi karşısında, şimdiki İmam Hatip Lisesi yakınında idi. Albayrak okulu na gidiyordum. O zaman Albayrak okulunda, caddeden girişte sol tarafta merdivenle çıkılan tek katlı ahşap bina vardı. Dış kapıdan girişte sağ tarafta daha küçük bir bina daha vardı. Burası öğretmenlerin kaldığı bina idi. Geniş bahçenin sonunda, köşeli küçük bina kuşların yeri idi.. Bahçenin arkası, taa parka kadar tarla idi, hiç bir bina yoktu.

1936 'da ben üçüncü sınıfta iken, bütün okullarda "trahom" denen göz hastalığı mu-



Dr. Rifat PATIR

ayenesi yapıldı.

Bulaşıcı diyerek trahom olanları Albayrak'ta topladılar. Trahom olmayanları evlerine göre Tanyeri ve Gazipaşa'ya gönderdiler.

Bizim ev Tanyeri'ne yakındı, beni oraya verdiler, Tanyeri okulu da tek katlı güzel bir binaydı.

Baş muallim Şevket Soyocak'tı. Babacan, çocukları seven bir insandı. Yaşlandığı zaman ben doktor olmuştum. Prostat kanseri idi, O'na babam gibi hürmetle, sevgiyle mesleki yardımda bulundum.

Öğretmenlerden Mümtaz Gürkan, Kadir bey vardı. Emine Mergen'i hatırlıyorum. Diğer okul hocalarından Atıf Eralp'ı ve Hüseyin Cücenoglu'nu, hekim olduktan sonra tedavi ettiğim için iyi hatırlıyorum.

İkisi de çok güleç yüzlü idi.

Hüseyin Cücenoglu, zaman zaman, esprili konuşurdu. Onun konuşma tarzına, mimiklerine gülmek imkânsızdı. Ben her sözüne gülerdim, O'nun da hoşuna giderdi. Rahatsız-

lığını anlatırken bile yüzünün ifadesi komik olurdu. Yüzü, mimikleri öyle değişti ki, yüzüne bakınca gülmek elde değildi. Ben sevgi-saygı ile gülerken, O da, memnun şekilde ve yine komik tarzda, "Niye gülüyorsun doktorcuğum?" derdi, beraber gülerdik.

Atıf Eralp ile de hastalığı dolayısıyla sık sık görüşürdük.

Yaz günlerinde, öğretmenlerimiz diğer arkadaşları ile her ay, tiyatro temsilleri verirlerdi. Atıf hocayı komedi piyeslerinde başrolde görürdük. Bizleri çok güldürürdü. Onu çok severdik. Yeni piyesleri dört gözle beklerdik.

Şimdiki Ziraat Bankası'nın olduğu yerde "Motorhane" dediğimiz Çorum'un elektriğini sağlayan bina vardı. Onun arkasında da Pamukhan isminde büyükçe bir kahvehane vardı. Burada her sene ramazan aylarında akşamları Karagöz oynatılırdı. Dayım beni buraya sık sık götürürdü. Çok gülerdik.

Çorum Saat Kulesi şehrin merkezi idi. Kule'yi Hasan paşa yaptırmıştı. Yazı bilmediğinden, imzasını eski rakamlarla yan yana 7 ve 8 olarak attığı için, 7-8 Hasan Paşa diye bilinirdi.

Çorumlu idi, İstanbul'da Padişahın zaptiye nazırı idi.

Padişah nezdinde çok itibarlı idi. Bu sebeple; "Çorumlu hemşerilerim, benden Çorum için bir şeyler isteyin, yaptırayım" demiş.

O zaman söz geçiren eşraf, "Namaz saatlerini bildiren bir kule yaptır yeter" demişler.

Bu saat Hasan Paşa'nın hediyesidir.



O zamanlar Albayrak Mektebi...Hemen sonrası, tarlalar, boş araziler...
(Fotoğraflar: Belediye Kent Arşivi)



1940'lı yıllarda Saat Kulesi ve altındaki tuzcu dükkanları...

Altında fır etraf, tuzcu dükkânları olduğunu hatırlıyorum.

Saat Kulesi Meydanı zahire pazarı idi.

Uzunca bir süre Hitit Gıda'nın durduğu bina, Velipaşa adı ile önce han idi, sonra otobüs kalkış yeri olmuştu.

Ayrıca, önünde rakip başka bir otobüs yazıhanesi daha vardı.

Otobüsler şimdikilerin yarı büyüklüğünde idi. Bir de daha küçükleri vardı ki bunlara "kaptı kaçtı" derlerdi.

Ben, bu otobüsler gelmeden 10-15 sene önce Samsun'a 5 günde gitmişim.

1926'da doğduktan iki ay sonra, Samsun'da çalışan babamın yanına, annem ve dayımla beraber yaylı at arabası ile gece yollarındaki hanlarda konaklayarak ulaşmışım.

Bu arabalar hakikaten yaylı. İçine yatak, minder serilirmiş ve çok rahat yolculuk yapılırmış.

Tabii o zamanın yolculuk şartlarında...

Velipaşa Hanı önündeki fırın, Mamas'ın fırınıydı. Çorum'da herkes ev ekmeği yedi. Fırın ekmeği yiyenler de vardı, ama azdı. Bu sebeple fırın adedi fazla değildi.

Bizler çok nadir günlerde, yuvarlak, nar gibi kızarmış ekmeği alır, pasta niyetine yedik. Hakikaten lezzetli, kendine özgü kokusu ile pastadan da güzeldi.

Yine Velipaşa Hanı'na yakın, ana caddenin olduğu yerde çok güzel bir tiyatro binası vardı. Balkonlu, locaları çok güzeldi.

Ben ilk okuldayken Çorum'a İstanbul'dan tiyatro grupları gelirdi, ben onları hiç kaçırmazdım. O zaman Çorum bir köy gibiydi. Hudutları şöyleydi:

Samsun tarafında şimdiki Vilayet Konağı'nın olduğu yer şehrin sonu idi.

Güneyde Askerlik Şubesi'nden sonra bina yoktu. Batıda Hıdırlık Camii son idi. Kuzeyde Cumhuriyet okulu sınır idi. Daha ilerde İlice ve Ayarık bağları vardı.

Çorum'a haftada 3 gün ara ile gazete gelirdi. Okuma alışkanlığı olanlar 3-4 günlük gazetelerini toptan alırlardı.

Motorhane akşam çalışmaya başlar, 2-3 saat çalıştıktan sonra söndürülürdü. Çorum evlerinin hepsinde, odaların üstünde "damüstü" denen alçak tavanlı bir yer vardı

Buraya "kışlık üzüm" diye nitelenen kalın kabuklu üzüm ve meyveler, samanlar arasında saklanır, kışın yenirdi.

Evlerde bir de güneş görmeyen "mahzen" denen bir oda olurdu. Buraya da, bozulmasın diye gıda maddeleri konurdu. Burası güneş görmez, soğuk olurdu.

Uzun kış günleri, mahalle-mizde ağzı laf yapan, hikâye anlatan teyzeleri davet ederdik. Gece, bu dam üstünden elma-aramut indirilir, varsa kuru üzüm,



Bugün de o yöreye adını veren "Küçük Park"...

leblebi çıkarılır, teyze de hikayeye başlardı; "Evvvel zaman içinde, kalbur saman içinde, bir dudağı yerde bir dudağı gökte azgın bir dev varmış" diye...

Sonbahar gelince hayvan pazarına pek çok keçi gelirdi, her aile durumuna göre 1-2 keçi alırdı. Bir kasap gelir evlerde keçiler kesilirdi. Kasap, derisini ve kalın barsağı alıp giderdi. O günler bizler için adeta bayram olurdu. Taze ciğer var... Etin en iyi tarafı önümüzde, ne istersen onu ye... Üç-dört gün et bayramı...

Etin bir kısmı kıyma, bir kısmı kuşbaşı, bir kısmı da kıkırdak yapılırdı. Bunlar münasip tencere vs. kaplara hava girip bozmasın diye iyice bastırılıp sıkıştırılarak konur, sonra da mahzene, güneş görmeyen yere yerleştirilirdi. Bunlar, gelecek kışa kadar yiyecek et olarak saklanırdı.

O zamanlar kış, çok yağışlı geçerdi. Bir kar yağardı ki sokak kapısını açmak için çok uğraşılırdı. Sokaklarda yürümek bile zordu, Duvar diplerinde, önceden gidenlerin izleri takip

edilirdi.

Kar olmadığı zamanlar da dondurucu soğuk olurdu. Ama bizler üşümezdik. Buzda kayacak eğimli bir yol bulurduk, çeşme varsa suyunu, gece yola akacak şekilde yönlendirirdik. Çeşme yoksa yol ortasından akacak şekilde kovalarla su getirip dökerdik. Yol ortasından akan su gece donardı, O zaman bizim için güzel bir kayak merkezi olurdu. Kendine güvenenler ayakta kendi dengelerini sağlayarak kayarlardı. Çoğumuz kayak için uydurduğumuz elverişli tahtalar üzerinde kayardık. Hava soğuk ta olsa çok eğlenirdik. Tabii, yaralanmalar ve ertesi gün hasta olmalar sayılmazsa.

Çorum-Samsun otobüs yolu, Saat Kulesi, Azap Ahmet Sokağı, Delikboğaz önü ve park istikameti idi.

Şimdi park olan eski Kültür Sitesi'nin yerinde Doğumevi vardı. Güzel binaydı. Keşke restore edilerek korunmuş olsaydı.

Yerine yapılan bina da hiçbir işe yaramadı, yıkıldı...

O senelerde önünde, ortasında havuz olan küçük bir park vardı.

Parktan önce de burası mezarlıktı. Hayal meyal hatırlıyorum. Mezar kaldırılıp park yapılmıştı. Bu bölgeye bu sebepten "Küçük Park" denirdi.

Bu meydana Albayrak okuluna giden yolun köşesinde, boğazından ameliyat olduğu için ses protezi takılan bakkal vardı ve bu sebeple semtin adı Delikboğaz olarak da ifade edilirdi.

Samsun yolunda henüz hükümet binası da yoktu. Sadece biraz ilerisinde, köşede, Terzi Bekir namı birinin yaptığı bina bulunuyordu. Şimdiki sarı levhalı metruk bina, şehirden çok uzakta, tarlaların arasındaydı.

Büyük Park'a varmadan sağ tarafta Pir Baba Çamlığı, o zaman mezarlıktı. İçinde iki tane 2 katlı küçük bina vardı. Karakol Kom-



Çorum'dan bir sokak görünümü...

seri ve Jandarma Komutanı yaptırmış derlerdi. Sonradan korktukları için taşınmadılar diye söylenirdi.

Mezarın ilerisinde, uzun çirkin bir bina vardı. Bu bina, şehrin ihtiyacı için lüzumlu olan gaz yağı deposuydu. Etrafı hep tarla idi.

Gaz deposu arkası, şimdiki Vali Konağı'ndan itibaren Bahçelievler'in olduğu geniş tarlanın bir kısmı futbol sahası olarak düzeltilmişti. Büyük, nizami ölçüde toprak saha olmuştu. Ben o zaman ilkokul talebesi idim. Burada top oynayamazdık. Bizim sahamız mahallemizdeki boş arsalandı.

Boş tarlalardan bahsederken aklıma geldi. Biz o zamanlar harp oyunları oynardık. Her hangi bir bahane ile komşu mahalleye haber gönderirdik. Filanca gün, şu tarlada kavga edeceğiz diye. Onlar da biz de kendi mahallemiz sınırında toplanır, topladığımız taşlarla harp ederdik. Kalabalık olan taraf galip gelirdi. Tabii diğer taraf kaçardı. Benim ilk okulda olduğum zamanlar mahallede arkadaşlarla oynadığımız oyunlar şunlardı: Elim ateş, aşık, cıncık (bilye), ökkel...

İlerde park ve hastane hariç her taraf tarla ve otlak idi. Park, ortada, bir sıra halinde yüksek ağaçlar hariç diz boyu otlarla kaplı idi. Dr. Pertev bey, babamın çiçek sevgisi dolayısıyla kendisine teklif eder; "Halil efendi şu parkı sana verelim, sen burayı şenlendir" der. Dr.Pertev o zaman belediye başkanı ki. Çorum'da modern su şebekesi için ilk adımı o atmıştır.

Halil Patır, beş sene parkın kahvesini çalıştırdı. O zamanlar hava soğuk ve rüzgârlıydı. Halkın parka gitme alışkanlığı ve hevesi yoktu. Herkes kendi başına giderdi. Pazar günü bazı memurlar gelirdi. Halil Efendi orada ağaçlar dikti, Çorum'un görmediği çiçekler getirtip yetiştirdi. Çimento ile sekiler oluşturarak, çiçek tarhları ve süs havuzları yaptı.

Beş sene sonunda, kazanç olmağı gibi mevcutlarını da yiyip bitirdiği için, Samsun'da iş bulup, oraya gitti. Ben de o sene ilk okulu bitirmiştım, orta ve liseyi Samsun'da okudum...Sene 1937...

Ertesi sene ben Samsun Ortaokulu ikinci sınıfta iken Atatürk vefat etmişti. Sınıfta hepimizin ağladığımızı hala üzüntü ile hatırlıyorum.

Samsun'da lise, sonra İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi... Sonra da doktor olarak Mardin'in Savur ilçesinde üç sene adeta "ihtisas"...

1953 Haziran'ında Çorum'a gelip burada hekimlik vazifesine başladım..

İhtisas deyince, orada hastane var zannedilmesin. Ben orada tek başıma, kitaplarımla ve üç sene her türlü hastalıkla boğuşarak gece-gündüz çalıştım, "adeta ihtisas" değişim bundan... İhtisas yaparken başka ders, başka kitap okumuyoruz. Hasta ile haşır neşir olmak, tecrübe kazanmak, işte ihtisas...

Ben Savur'da binlerce hasta sayesinde tecrübe kazanıp memleketim Çorum'a bilgi birikimi ve deneyimle geldim.

İyi de hizmet ettim zannediyorum.

DİL-DÜŞÜNCE İLİŞKİSİ

Dil, dilbilimcilerin tanımı doğrultusunda, bir toplumu oluşturan kişilerin, düşünce ve duygularını, o toplumda ses ve anlam bakımından geçerli ortak öğeler ve kurallardan yararlanarak başkalarına aktarmasını sağlayan, çok yönlü ve gelişmiş bir sistem aracıdır.

Dil seslerden örülmüş bir ağ niteliğindedir. İnsanların birbirleriyle iletişim kurmasını sağlar.

İnsan düşünen ve düşüncelerini ifade eden bir varlıktır.

Düşünme yetisine sahip olmak, insanları diğer canlılardan ayıran en önemli özelliktir. Düşünmek, bir bilinçli olma halidir. Dil ise, düşüncenin aktarıcısıdır. Dil dışında hiçbir ifade biçimi insana karmaşık ve soyut düşüncelerini dil kadar ayrıntılı olarak ifade etme fırsatı vermez. Dil, o dili konuşanların dünya görüşünü ve algılayışını da belirler.

Dil ile bütün dünyayı anladığımız gibi, toplumsal gerçeği de yeniden inşa ederiz. Düşüncelerimiz de yine dil ile şekillenir. Dil, bir yandan kelimelerle fikirlerimizi paylaşmamızı ve iletişim kurmamızı sağlarken diğer yandan düşünceyi kendi içinde sınırlandırarak ve kendi gerçekliğini dayatarak düşüncenin kalıplarını hazırlayıp eyleme döktürür. Böylece dil ile toplumsal bilinci, önyargıları, önceden tanımlanmış toplumsal cinsiyet rollerini de bilinçli bir şekilde açığa çıkarırız. Kısacası kullandığımız dil düşündüklerimizi, yaşayış biçimimizi, toplumu algılayışımızı yansıtır.

Dil, kuşaklar arasında ve aktüel durumda insanlığın kullandığı bağıdır. Bu bağ kültürün taşıyıcısıdır. Bundan dolayıdır ki, dil ve kültür birbirini sürekli etkileyen iki olgudur. Bu iki olgudan herhangi birinde olan değişiklik diğerini de etkiler.

Yine, cinsiyetçilik ve ictidar arasındaki ilişkiye baktığımızda, dilin toplumsal güç dağılımının üretilmesinde, sürdürülmesinde ve yeniden şekillenmesinde en etkili araçlardan biri olduğunu görmekteyiz. Bu nedenle kadın yerine bayan kelimesini her kullandığımızda toplum tarafından kadına atfedilen bütün rolleri, ayrımcılığı ve kadının toplumdaki yerini kabul edip, bu eşitsizliği pekiştirerek dil ile yeniden dolaşıma sokmuş oluruz.

Fikirler, dil ile dolaşıma girerler ve bugünden yarına bir değişiklik yaratmasa da uzun vadede toplumsal gerçeğin değişmesine katkıda bulunurlar dedik;

Dilin düşünceyi belirlediği görüşü, antropolog dilbilimci Edvard Sapir ve öğrencisi Lee Whorf tarafından ortaya konmuştur. Sapir-Whorf hipotezine göre diller düşünce biçimini de belirler ve buna bağlı olarak bir dilde mevcut olan ayırım başka bir dilde bulunamaz. Bu görüşe göre diller farklılaştıkça düşünme biçimleri de farklılaşmaktadır. Dilleri farklı



Selma TARHAN
Öğretim Görevlisi

olan her toplumun farklı bir düşünme sistemi vardır.

Kendimizle ve bizi kuşatan dünyamızla ilgili her şeyi ancak dilimizin bize tanıdığı imkanlar ölçüsünde gösterebiliriz.

Örneğin, bir Kuzey Amerika Kızılderili dili olan Hopi'de, masa'yta kuş anlamına gelir. bununla birlikte, uçabilen böcek, uçak, pilot vb. gibi varlıkları ifade etmek için de kullanılır ki, bu Türkçe konuşan biri için yadsınacak bir durumdur.

Sapir-Whorf-hipotezinden hareketle, toplumların, dillerinin izin verdiği ölçüde dünyayı algıladıkları, dolayısıyla dilleriyle düşünce ve kültürlerini biçimlendirdikleri sonucuna varılabilir.

Dil, bir milleti birleştiren, koruyan ve o milletin ortak malı olan sosyal bir müessesedir. Dil, yüzyıllar boyu gelişerek meydana gelmiş bir sosyal kurumdur.

Sosyal bağlarımızı düzenleyen bir araç olarak hayatımızın her safhasında bulunur.

İnsan zekâsının ve insanda sınırsız olan duygu ve düşünce kabiliyetinin sonuçları insanın kendi benliğinin dışına ancak dil ile aktarılabilir. Bu bakımdan dil ile düşünce iç içedir. İnsan dil ile düşünür ve yaşar. Dilin gelişmesi düşünceye, düşüncenin gelişmesi de dile bağlıdır. Çeşitli medeniyetlerin meydana gelmesini sağlayan düşünce, gelişmesini dile borçludur.

Dile ne dolanmışsa beyinlerde dönüp duran da odur; beyinde ne varsa dile dökülen de o...

İşte bu nedenledir ki, insanlık adına medeni bir toplum olma hayallerimizi gerçekleştirmek istiyorsak, önce dilimizi ve ayrıca konuşma biçimimizi yeniden inşa etmek zorundayız ki, fikirlerimiz çiçeğe dursun!..

Aksi takdirde, gittikçe yozlaşan ve derinleşen bir batağın içinde kaybolup gideceğiz...

03.04.2017



Yüreğiyle Aramalı İnsan...

"Senin gezegenindeki insanlar" dedi Küçük Prens. "Tek bir bahçeye beş bin gül dikiyorlar....Ama yine de aradıklarını bulamıyorlar...."

"Evet, bulamıyorlar" diye yanıtladım onu.

"Halbuki, aradıkları tek bir gülde ya da bir yudum suda olabilir..."

"Haklısın." dedim.

Bunun üzerine, Küçük Prens şöyle dedi:

"Ama gözler gerçeği göremez ki. Yüreğiyle aramalı insan."

*

Hastanede 45. Gün

Kemoterapiler, ilaçlar artık beni çok yıpratı. Bu hastalığı atlatmak için 16 aydır, hayata mutlu ve pozitif bakıp, güçlü bir moralle, gayret, azim ve çabayla bu savaşı yenmeyi, eskisi gibi, sağlıklı, huzurlu, mutlu hayatım için direnmeyi tercih ettim. Hastalığımı yenmeme bir belki iki ay kalmıştı, artık tedaviyi ayakta almaya başlamıştım ki birden gözlerim bulanık görmeye ve beynimde belli-belirsiz ağrılarım başladı. Tekrar tedaviye başladılar. Bir oraya, bir buraya en başa döndük. İyileşeceğim diye düşünürken, yoğun bir tedavi süreci tekrar başladı.

Artık doktorlar net şeyler söylemiyorlar. Kafam çok karışık. Her geçen gün, o umutlu kız, soldu. Artık gözyaşları içine akıyordu. Sanki artık Duru, hayata kapanıyordu. Hiç iyileşemeyeceğini, sağlıklı olmanın nasıl bir şey olduğunu merak ediyordu. Acaba gerçekten benim hayatta bir karşılığım var mıydı?

Bunca zorluğa rağmen, ona

- İyileştin, bu sınavı Allah'ın yardımıyla atlattın, her sabrın, her azmin, her çaban, her acının karşılığı olarak bütün zorlukları yendin ve başardın. Pes etmeyip, ellerinle hayata tutunmayı bırakmazsan elbet bir gün, en güzel hediyeyi "İyileştin, sağlıklısın artık" mükafatını sunacak mı hayat bana? Onca aydan sonra, hayatımda aldığım ve hiçbir şeyin yerini tutamayacak bu mükafatı, mutluluk gözyaşlarıyla karşılayacağım. Adı sağlık ve huzur olan bu hediyenin bana gelmesini, o günün gelmesini ve hayatın bana sunmasını bekleyeceğim.

İşte o gün, hayata, yeni, güçlü, eskiden eser kalmadan, yeniden başlayacağım. Kimse yerini tutamaz, Sanki elli yıl yaşamış bir çocuk gibi düşünceli, hayata



Semrin KALELİ



hem şükretmeyi, hem zorluklara karşı açılan kapılara karşılık olarak, Allah bir gün bana;

- Başardım. Geçmek bilmeyen acılı sabahlar, uykusuz geceler, düşündüğün zor günler sana, fazlasıyla öyle güzel, saf, bütün kötü hücrelerden arınmış şu küçücük yaşında sana en güzel günler olarak geri gelecek. Diyecek mi?

O gün;

- Ben başardım, ben kazandım. Diyeceğim. İşte tek çare, o yoldan ayrılmadan, zafere ulaşana dek, içimde kalan bir tutam umudu, hayallerimi bırakmamak, önümdeki ışığı kaybetmemek...

- Ben, her gün sabırla hayatımda öncelikli olan sağlık ve ailem için Allah'ımın verdiği bu imtihan için sabırla zorluklara göğüs germeye devam edeceğim.

*

Duru....

Benim gerçekten bir karşılığım var mı bu hayatta diye soruyorsun ya...

Sen,

Yaşamına giren herkese, bir şeyler öğretmeye geldin, dünyaya...

Yaşamın bir yerinde sana değen herkese..

Seni tanıyan, hatta tanımayan herkese...

Ve sen,

Hepimizden cesur olan o yüreğinle,

Bizim için küçük ama kocaman

bir savaşçısın...

Neler mi öğrettin bize ?

Yüreğimle görebilmeyi öğrettin.. Küçük bir Prenses gibi..

Rüyalarda da insanın canının acıyabildiğini öğrettin mesela.. Acılara rağmen umutların yine de yeşerebildiğini.

İnsanın içine işleyen ve öylesine derin bakan o gözlerin ile,

O gülümsemen, o aydınlık bakışlarınla,

Sabrın beklemeyi nasıl kolaylaştırdığını,

Şükürün, insanı isyandan nasıl uzak tuttuğunu öğrettin...

Tüm bunların ceza değil bir imtihan olduğunu,

Güçlü durabiliyorsan eğer, o gücün de imtihanın bir parçası olduğunu gösterdin.

Üstelik bu gücün, yine imtihanı veren Allah'tan geldiğini,

Nasip ve kaderden gerisinin boş olduğunu öğrettin.

Durum;

Büyüledin hepimizi...

İnsanın isterse her şeyle baş edebileceğini öğrettin hayatta...

Yaşamın anlamını, güzelliğini. Pes etmeyi, direnmeyi..

Hayallerin insanı nasıl diri tuttuğunu, düşlerinden asla vazgeçmemeyi öğrettin..

Çaresizliğin sadece bir duygu olduğunu ve çarenin içimizde saklı olduğunu,

Yine sen öğrettin...

Bir adım at, çık o boşluktan, sakın ardına bakma.

Sadece yürü, yürü

Bu doğduğun, büyüdüğün, bu en sevdiğin şehir,

Ve içinde yaşayan bizler, açtık ellerimizi, Mevla'mdan şifa diliyoruz senin için...

Ve o dualar, diri tutacak seni...

Elimizden gelen her şeyi yapmaya hazırız..

Senin bir tebessümün dünyaya bedel...

Neden biliyor musun?

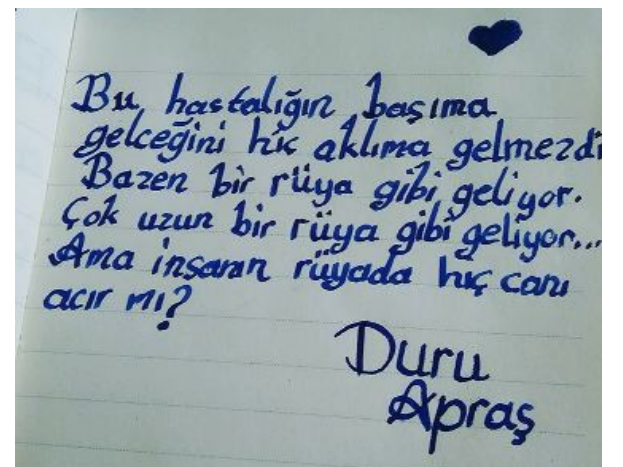
Hepimiz büyüdünce nasıl biri olacağımızı çok merak ediyoruz.

Seni çok seviyoruz...

*

Mucizeler mi?

İşte onlar hep ansızın gelirler...



Tarihe Tanıklık Eden Gazilerimiz

23 Nisan 1920'de açılan Türkiye Büyük Millet Meclisi, milletin egemenliğini simgeleyen ve yine milletin görüşlerinin konuşulduğu sarsılmaz bir yapıdır. Doksan yedi yıl önce meclisin açılışı, sonrasında gelişen olaylar ve Cumhuriyetin ilânına kadar olan süreçte tarihsel gelişim devam etmiştir.

Medisin açılmasından otuz yıl kadar sonra, Kuzey Kore'nin Güney Kore'ye saldırmasına dünya ülkeleri özellikle de Amerika Birleşik Devletleri tepki gösterdi. Bu tepki sonucunda kurulan ve on altı ülkenin askerlerinden oluşan Birleşmiş Milletler ordusu Güney Kore'nin yanında yer aldı. Türkiye de hazırlıklarını yaptı ve Kore'ye çoğunlukla gönüllülerden oluşan beş bin kişilik tugayı hazırlamaya başladı. Türkiye'yi savaş boyunca, görevini yenisine devreden tugaylar temsil etti. Hiç gemiye binmemiş, hatta hiç deniz görmemiş askerler için heyecanlı bir yolculuk oldu.

Bu savaşta şehitlerimiz ve gazilerimiz oldu. Türkiye, Kore Savaşında, 741 şehit verdi, 2147 kişi yaralandı. 234 asker esir düştü ve 175 asker akıbeti belli olmayan listesinde yer aldı. Gazilerimizin her birinin kahramanlık hikâyeleri, yaşadıkları, gördükleri ile ilgili yazılara farklı yerlerde rastlamış olabilirsiniz.



Ahmet İzci.

Çorum'un Büğdüz köyünden olan Ahmet İzci ile yaptığımız söyleşi sonucu öğrendiklerimi sizlerle paylaşmak isterim.

85 yaşında, genel olarak sağlık durumu iyi, biraz ağır işitiyor. Kızı Hamide Hanımın yanında kalıyor. Torunlarını, hatta torunlarının çocuklarını da görmek nasip olmuş Ahmet amcaya, mutlu ve sağlıklı yaşamına devam etmesini diliyoruz.

• **Kendinizi tanıtır mısınız?**

• Adım Ahmet, soyadım İzci. 1932'de Çorum, Büğdüz köyünde doğdum. Köyde çiftçilik yapıyordum.

• **Askere ne zaman gittiniz?**

• 1953'de gittim. Önce Erzurum-Dumlu'ya gittim, üç ay orada kaldım, yemin ettikten sonra içimizden seçim yaptılar. Gönüllü oldum, Elazığ'a kursa gönderdiler. Kursun adı, Şifre Namzedi Çavuş Kursuydu. Herkesi izne gönderdiler 25 kişi kaldık bizi göndermediler. Başçavuştan izin istedim, 15-20 günlüğüne eve geldim. İzinden dönünce İzmir-Seferihisar'a gitmemi istediler. Üç ay daha orada kurs gördük. Askerde yazıcıydım, kursta her şeyi öğrettiler. Telsizle konuşur, haber alırdık. Ankara'dan saat ayarı verilirdi, gelen saat haberine göre İzmir'den vapura bindik. Vapur kornasını çaldı, yolculuk başladı. Hiç durmadan gittik, Süveyş Kanalı'ndan Kızıldeniz'e geçtik. Vapurla giderken her saat başı uçakla kontrol ederlerdi, güvenli gittiğimizden emin olurlardı. Cidde'ye gelince vapuru beklettiler, ezan okundu, namaz kılındı. Bir hafta sonra Hindistan'a vardık. Vapur burada durdu, iki hortumla su aldı. Güney Kore'den, Çin



Doç.Dr. Ebru GÖKMEŞE

askerlerini Türkler çıkarttı. Toplam 25 gün 25 gece denizde gittik. Subaya sordum, denizler bitecek mi dedim, daha okyanuslara girmedik bile dedi. Vapurdan inince herkes kitasına gitti.

• **Ne kadar kaldınız, hangi görevleri yaptınız?**

• 14 ay kaldım, muhaberatta görevliydim.

• **Yanınızda ölen ya da yaralanan oldu mu?**

• Olmaz mı, hiç sorma... Yaralıları hemen uçakla buraya gönderiyorlardı. Savaşta ölenleri gördüm, bunları bize anlatmayın diyorlardı dahasını sorma.

• **Giderken ve dönerken yolculuk yaptığınız vapurların adını biliyor musun?**

• Giderken bindiğimiz vapur; General Elton.

Dönerken bindiğimiz vapur: General Bilenkford.

• **Nerede yatıyordunuz?**

• Çadırdaki yatıyorduk, üç katlı apartman gibiydi, mazot sobaları ile ısınırdı. Kuş tüyü yastıklar, kuş tüyünden tulumlarımız vardı, rahat yattık. Çadırın önünde de askerler beklerdi.

• **Ailenize mektup yazabiliyor muydunuz?**

• Evet yazardık. Ben ağabeyime yazardım, bir haftada uçakla gelirdi mektup.

• **Komutanlar nasıldı?**

• Bizim gibiydi onlar da... Orası cephe herkes aynıydı.

• **Hatırladığın isim var mı onlardan?**

• Astsubay Coşun Paksoy, Elazığlıydı.

• **Savaş günlerini hatırlıyor musunuz? Yakın çarpışma gördünüz mü?**

• Yakın çarpışma oluyordu tabii. Ölenler oldu, orada da aynı bura gibi defnederdik. Bir ateş çemberi vardı; Kunuri çemberi, onun içine girmedim.

• **Hangi devletlerin askerleri vardı?**

• 16 devletin askeri vardı, hangisini söyleyim... Yunan, İtalyan, Mısır, Yemen, Amerika....

• **Yemekler nasıldı?**

• Amerika herkese yemek veriyordu, donmuş elmaları yumurtaları veriyorlardı. Domuz eti de geldi, yemedik yaktık.

• **Arkadaşın var mı savaşta sonra görüştüğün?**

• Kars'da arkadaşım vardı, Verimli köyünde. Damadım İbrahim oraya gitti, mektup götürdü benden. Köyünü, evini buldu, ama hanımı açmış kapıyı, arkadaşım vefat etmiş.



•Evinize döneceğinizi umuyor muydunuz?

•Allah'tan umut kesilmez, ama hiç umudumuz yoktu. Ortalık çok kötüydü.

•Ne kadar kaldın orada?

•14 ay, gününüz doldu vapur geldi dediler. 55. Kafideydim ben, değişim oldu biz döndük.

•Burada sizi nasıl karşıladılar?

•Ağlaya ağlaya karşıladılar

•Devlet ne verdi sana?

•İzmir'e inince maaş ve madalya verdiler.

•Savaş dışında aklınızda ne kaldı?

•Oraları karıştırma...

•Oralar da gördüğünüz insanlar nasıldı?

•Çekik gözlü onlar, ayırt etmek zor. Bir iki ay kalmazsan kadını erkekten bile ayıramazsın.

•Giderken vapurdan indiğinde ilk gittiğin yer nereydi?

•25 gün yolculuk sonunda Hinçon şehrine (İnçon liman şehri) indik. Trenle de bir gün gidip kıtamızı bulduk. Döneceğimiz vakit vapur yoktu. Buradan Sungurlu kadar büyük yol, deniz çekilmiş, vapur gelmez dediler. Bir hafta daha bekledik, deniz dolmuş dediler, asker hazırlansın dediler, geri döndük.

•Günümüz gençlerine ne demek istersiniz?

•Bugün cennetin tam ortasında yaşıyorlar, inkâr etmesinler, vatanımıza toprağımıza sahip çıksınlar.

Çanakkale Zaferi, Kurtuluş Savaşı ve yıllarca süren milli mücadele sonunda nice şehitler verdik. Gazilerimiz de oldu, sadece

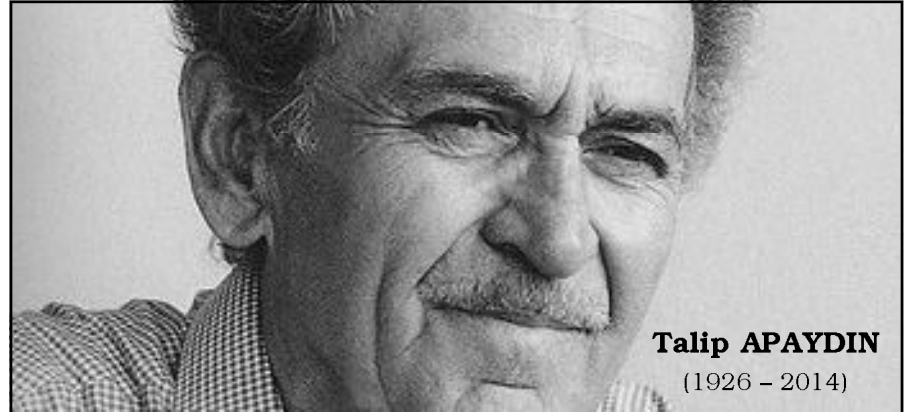
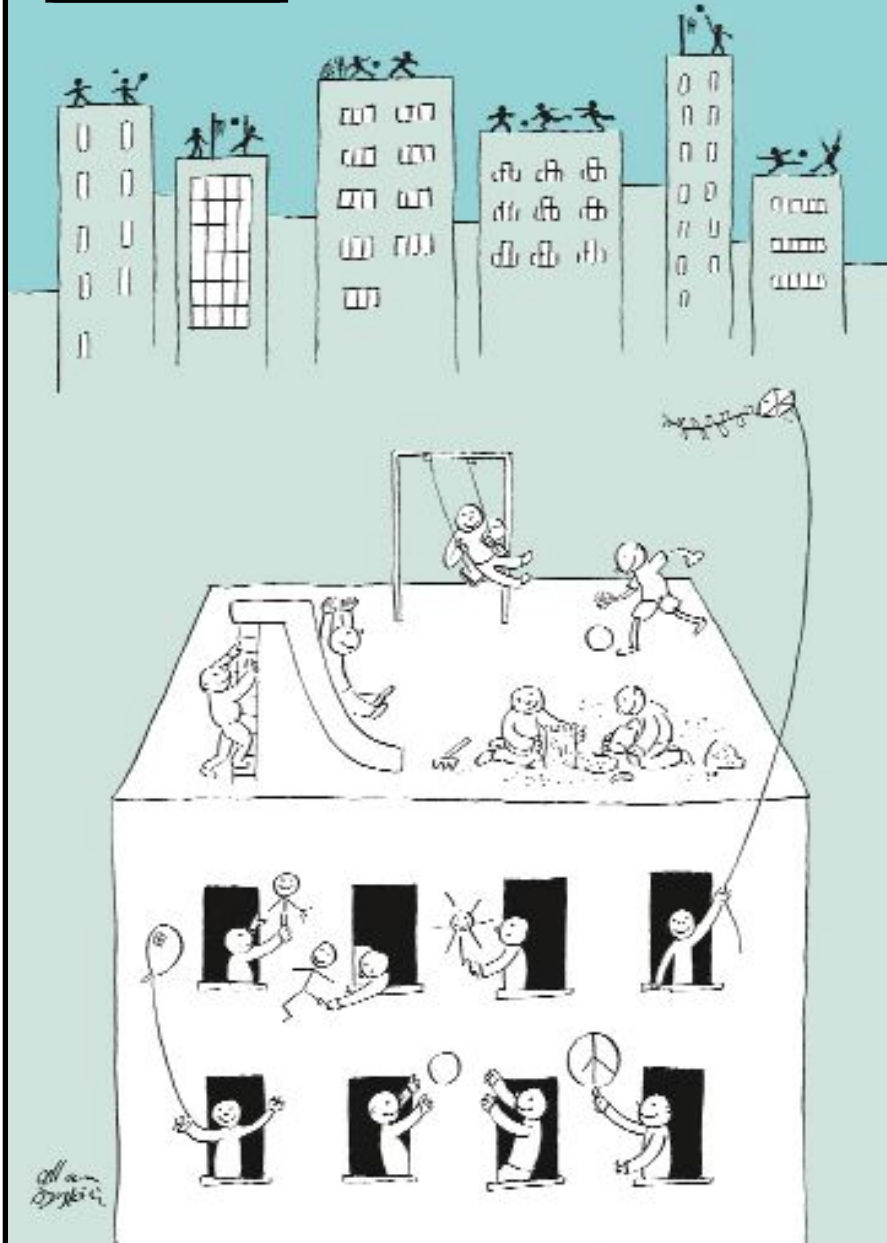
yurdumuz için değil dışarıdaki ülkeler için de kahraman Türk askerleri görev yaptı.

Atatürk'ün "Yurtta Barış Dünyada Barış" sözü bizim barıştan yana bir toplum olduğumuzu ve savaş istemediğimizi ifade eder. Türk gençliğine emanet edilen yurdumuz, her ne pahasına olursa olsun vazgeçmeyeceğimiz bağımsızlığımız birlik ve beraberlik içinde olursak korunabilir. Geleceğimizin güvencesi olan bugünün çocukları, yarının gençlerinin sorumluluklarını bilen, kalplerinde vatan millet sevgisi dolup taşan kişiler olarak yetişmeleri en büyük dileğimizdir.

Bize vatanımızı, bağımsızlığımızı, bayrağımızı hediye eden şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyor ve gazilerimize şükranlarımızı sunuyoruz.



Altan ÖZESKİCİ



Talip APAYDIN
(1926 - 2014)

AŞK İKLİMİ

On sekiz yaşın nisan günleri
Dünya bir kızın gözlerinden ibaret
Hayat bir tas su içimi
Ne zaman oldu aklımda yoktu
Yağmurlar yağdı hatırladım
Yayıldı içime aşk iklimi

Toprak kokusu bu muydu
Böyle miydi benim insanlarım
Ben hiç yoruldu mu severken
Ah bu uzak ses kimin
Şüphemiz olmasın şimdi bile
Düşüp ardına gidebilirim

BAHARA DOĞRU

Günler nisandan mayısa doğru gidiyor
Dumanlı dağlarının üstünde bir yeri
Bir yeri gözlüyorum
O kar adası gittikçe eriyip bitiyor

Ah oralarda olmak şimdi
Karışmak dağlardaki sessizliğe
Bir su damlası gibi kendiliğinden
Ulaşmak o yalnızlığa kimsesizliğe

HATTUŞA'NIN KIZIL ATMACASI VE LANETİ!

Hititlerin Anadolu'ya geliş teorilerinden şimdilerde en kabul göreni; MÖ 2000 yıllarında, Kafkaslardan giriş yaptıkları yönündedir! İlk yerleşim yeri de Hattuşa'dır (Boğazköy-Boğazkale).

Burası, tarihte, deniz kenarından yaklaşık 350 km. uzaklıkta kurulan ilk şehir devletidir! Hititlerin başkenti, Pithana'nın oğlu Anitta zamanında Neşa (Kaniş- Kültepe) olmuştur. Anitta, çok büyük bir hazineye sahip olabileceği teziyle Hattuşa'yı kuşatmış, aldıktan sonra hiçbir şey bulamayınca, şehri yakıp, yıkmıştır. Ayrıca, "Her kim ki, Hattuşa'yı yeniden inşa ve iskan ederse; gökyüzünün laneti onun üzerine olsun!" ilencini etmiştir! Yüz yıllar sonra, sanki bu ilenç tutmuştur!

Anitta'nın torunlarından biri, Hattuşa'yı başkent yapmış ve kendisine de Hattuşi adını vermiştir... Asurluların Anadolu'dan çekilmesiyle; Hititler, yerli halklarla da kaynaşarak, eski krallık ve imparatorluk evrelerinden geçerek, büyümüş ve zenginleşmişlerdir.

Hititlerde krallar, tam bir aile hiyerarşisi altında hüküm sürmüşlerdir! Sekiz- on kişilik bu ailede Büyük Krallar, aynı zamanda Başkomutan, Başyargıç, Başrahip görevlerini de üstlenmişlerdir... Kraliçe de ölünceye dek Kraliçe'dir (Tavanana). İmtiyazlıdır... Kralın solunda oturur, buyruk ve antlaşmalara da imza (mühür) kor! Kral ölse bile, Kraliçeliği sürer... Ailenin diğer bireyleri de Kral ve Kraliçeye itirazsız itaat ederler ama daha ileri zamanlarda Kralın yaptıklarını danıştığı "Pankuş" denilen bir Meclis de ortaya çıkmıştır! Kralın Sözcüsü, "Mesedi" olarak adlandırılır ki o da akrabadır! Kral, Mesedi'ye oldukça çok inanır, güvenir... O, başdanışman, kahin, yol-göstericidir!

Hititler, tarihleri boyunca, iki tür yazı kullanmışlardır! Asurluların (Akad) kullandığı Çivi Yazısı, 1915 yıllarında Çek bilim adamı Hrozny tarafından çözülmüş ama diğer yazı türü Hiyeroglif, ancak 1940



**Fatma Nilüfer
YALÇINKAYA**

yıllarından sonra Theodor Bosset ve öğrencileri tarafından çözülmeye başlamış ve halen de tabletlerin okunması devam etmektedir. Bu çözüm sırasında, yinelenen dört sözcük dikkati çekmiştir... Bunlar, hors(at), watra(su), brod(ekmek), salz(tuz)... olup, görüldüğü gibi Latince kökenlidir.

Benim anlatmağa çalışacağım konu da bu tabletlerin çözümüne dayanmaktadır... Kadeş Savaşı'ndan sonra krallığa; Mesedi tarafından sokulan nifak sonucunda, başlayan kardeş kavgası, orduda isyana dönüşmüş ve Hattuşa'da nasıl çıktığı bilinmeyen bir yangın başlamıştır. Bu yangın, büyük bir fırtına desteği ile tam 13 gün sürmüştür! Hattuşa, külle kaplanmış, yerle bir olmuştur!

İkinci Ramses'i savaş arabalarının tekerlek eksenlerine monte edilen büyük kesici aletler

sayesinde yenip, sonunda örnek bir barış ve dayanışma antlaşması yapan Hititlerin başkenti Hattuşa Uygarlığı, bu yangınla birlikte, birdenbire kesilmiş ve şehir halkı burayı terk etmiştir. (MÖ:1290).

Sanki Anitta'nın ilenci tutmuş ve 13 rakamının uğursuzluğuyla(!) da desteklenmiştir...

Kafkaslardan geldiği kabul edilen Hititlerin, bu yangın sonrası İstanbul Boğazı'ndan geçerek, Trakya üzerinden Avrupa'ya doğru giderek yok ya da asimile olduğu da yeni kabul edilen tezlerden biridir!

Burada vurgulamak istediğim bu göç yolu, Anadolu'da yaşayan birçok ırk ve kavim tarafından insan dostu olarak kabul edilen "KIZIL ATMACA"nın izlediği tersine göç yoludur! İstanbul üzerinden süzülüp, Anadolu'ya, güneye uçan bu kuşlar, ertesi yıl yine Artvin'den Kafkaslardan kuzeye Avrupa'ya geçerler!

Hitit Uygarlığı'nda birçok kabartma ve tabletle de resmedilen "kızıl atmaca" Hititlerin nerede olduğunu bilmekte ve heryıl onlardan Anadolu'ya, Hattuşa'ya özlemle, selam mı getirmektedir?



KELEBEK ETKİSİ

İnsan varlık sahnesine çıkışından bu yana, aldığı kararlar ve yaptığı seçimlerle farklı bir çok yöne sürüklenmiştir. Geleceğimizi, seçtiklerimiz ve vazgeçtiklerimizle aslında kendimiz kurguladığımızı sanıyoruz. Gerçekte bu böyle midir? Geleceğimiz üzerinde etkimiz var mı?

Bilim aslında bu konu üzerinde yüzyıllardır arayışlarını sürdürüyor.

İsaac Newton, klasik mekaniğin temellerini atarken ve formüllerle kesinliğini ortaya sererken, örneğin bir gezegenin 100 yıl sonra gökyüzünün hangi noktasında olduğunu hesaplayabilmiştir. Sonra fizik dünyasına Albert Einstein'ın katılmasıyla, Newton'un formüllerinin tamamen doğru sonuçlar vermediği izafiyet (görelilik) kuramı ile kanıtlanmıştır. Yani bir anlamda mutlak olduğu düşünülen Newton değişkenlerinin mutlak olmadığı bu kuramla açığa kavuşmuştur. Daha sonra geliştirilen kuantum teorisi ile de, bir parçacığın aynı anda bir çok yerde bulunabilmesi ve bununla birlikte, sıra dışı fenomenlerin mevcudiyeti de kanıtlanmıştır. Fizikteki bu görüşler ve gelişmeler aynı zamanda felsefeyi, teolojii ve diğer tüm bilimleri de etkilemiştir. Gerek filozoflar gerekse de teologlar fizikteki bu gelişmelere paralel olarak yaklaşımlarını düzenlemişler ve bilim dayanağını sürekli canlı tutmuşlardır.

Bir ağaçtan bir yaprak yere düşüyor ve biz gözlerimizle izliyoruz. Yaprığın yere düşüşündeki en temel kanun yerçekimi yasasıdır. Ama sadece bu mu? O sırada ortamda rüzgarın varlığı, rüzgarın hızı, havanın sıcaklığı, havadaki nem oranı, yaprağın ağırlığı gibi pek çok parametre de devrede. Eğer biz saydığımız ve saymadığımız tüm parametrelerin herbirini eksiksiz, tam anlamıyla ve en ince ayrıntısına kadar, atom ve atom altı parçalarına kadar bilebilirsek yaprağın nereye düşebileceğini hesaplayabiliriz. Bu parametrelerdeki en ufak bir değişim sonucu tümünden değiştirecektir. Günlük yaşamımızda da pek çok değişken eşliğinde farklı kararlarla, seçimlerle hayatımızı yönlendiriyoruz. Hangi olasılığın hangi duruma kapı açacağını bilmeden yolumuza devam ediyoruz.

Benzer koşullar benzer sonuçlara mı yol açar? Yoksa herşeyin bir nedeni mi vardır? Herşey birbirine nedensellik bağıyla mı bağlıdır? Dar anlamıyla; her olayda sebep - sonuç ilişkisi arayan nedensellikte, değişmeyen doğa yasaları vardır. Bu görüş, ahlak felsefesinin çalışma alanıdır ve "insan ahlaki eylemlerde bulunurken özgür müdür?" sorusunu yanıtlamaya çalışır. Yani; sadece nedenler ve sonuç-



Dr. Damla A. BİŞİRİCİ
drdamlabisirci@yahoo.com

lar vardır, ancak özgür irade bir yanılsamadır. Diğer bir ifade ile bilimsel yasaların doğal işleyişine müdahiliz, ama insan olarak etkimiz yok demektir. Aslında Aristoteles'e kadar giden nedensellik kavramı çok uzun yıllar boyu etkisini sürdürmüştü. David Hume ile birlikte bu kavram sorgulanmaya başlanmıştır. Görelilik ve kuantum kuramlarıyla beraber de nedenselliğin tahtı ciddi şekilde sallanmaya başlamıştır. Çünkü bilim neden sorusu ile değil artık nasıl sorusu ile ilgilenmeye başlamıştır.



Stephen Hawking'le beraber kuram tam olarak ispatlandığında bu durum biraz daha yön değiştirmeye başlayacaktır. Çünkü Hawking'e göre, yaptığımız herşey birleşik alan kuramı tarafından belirlenmiş olabilir. "Eğer kuram bizim asılmayla öleceğimizi belirlemişse o takdirde boğulmayacağız demektir. Fakat bir fırtına sırasında, küçük bir botla denize açılmak için, darağacında öleceğinizden kesin olarak

emin olmanız gerekir". Ona göre, insan, davranışını, neyin belirlemiş olduğunu bilemediği için herşeyinin belirlenmiş olduğu fikri üzerine temellendirilemez. Onun yerine özgür iradesi ile kendi davranışlarından sorumlu olduğu fikrini kabullenir. Kişi, kendi davranışlarından sorumlu olarak aynı zamanda hayatta kalma şansını artırdığı için bu yaklaşımda Darwinci bir anlayış da vardır.

Bir yandan da insanın aklı şöyle düşünmeye başlıyor: Acaba aynı seçimi aynı koşullarda yaparsam aynı sonucu mu elde ederim? Bunun böyle olmadığı, kelebek etkisi teorisiyle ifade ediliyor. Kelebek etkisi, bir sistemin başlangıç verilerindeki küçük değişikliklerin büyük ve öngörülemez sonuçları doğurmasını tanımlayan bir kavramdır. 1963'de Edward N. Lorenz, bilgisayarında hava durumu ile ilgili bir hesaplama yaparken bilgisayara girilecek başlangıç verisi olarak 0,506127 sayısını ikinci hesaplamada 0,506 olarak girince ilk sonuca göre çok farklı bir değer bulmuş ve iki hesaplama arasında 1/1000 (binde bir) farkın, bir kelebeğin kanat çırpmasının yarattığı rüzgarla eşdeğer olmasına rağmen sonucun çok farklı olduğunu görmüş. Lorenz'in teorisine konu olan zarif, sessiz kanat çırpışıyla romantik rüzgarlar estiren kelebekler bu teorisinin başkahramanı olmuş. Lorenz teorisini, Güney Amerika'da bir kelebeğin kanat çırpışı Kuzey Amerika'da fırtınaya sebep olabilir diye özetlemiştir. Yani olgular ve sonuçlar o kadar birbirine bağlıdır ki yapılan ufak bir değişim, sonucu bambaşka yapmaktadır. Yani kelebek etkisi bize, tüm faktörler hesaba katılmadıkça olaylar için öngörülebilir bulunmak, bilinmeyen pek çok parametreden ötürü imkansızdır demektir.

Bu teorisinin bilimsel kabulü ya da doğruluğu veya yanlışlığını tartışmak bilimin konusu pek tabii ki. Hayatımızın tesadüflerle mi, seçimlerle mi bize yön çizdiğini, acaba bugün verdiğimiz bir karar yerine diğer kararı alsaydım neler değişirdi yaşamımda diye sorgularız. Tercihlerimiz, kaçırdıklarımız, vazgeçtiklerimiz... Küçük bir değişimin büyük ve öngörülemez sonuçlara yol açtığını savunan kelebek etkisi teorisini de hatırlayarak, neden - sonuç bağlamında mı yaşıyoruz, ya da Albert Camus'nün dediği gibi "hayat tüm yaptığımız seçimlerin toplamı" mı?

ÖNERİ: İZLE: Sliding Door
(1998 yapımı / Peter Howitt imzalı bir film)
ARAŞTIR: Nedensellik
Kuantum
Schöredinger'in kedisi
Kelebek etkisi hakkında 10 muazzam film

GUGUKCUK... YUSUFÇUK...

Günümüzdeki insan-doğa ilişkisini, aşk-nefret ilişkisi olarak tanımlayabiliriz.. Bu aşk ve nefret ilişkisinden dolayı, insan doğayı kendi çıkarları ve istekleri doğrultusunda kontrol altına almaya çalışmış, yöntem olarak da kendini doğadan ayıştırmayı seçmiştir. İnsan, henüz kendini doğadan ayıştırmamışken -güneşin doğuşu ile uyanır, batışı ile yatarken- bugün, koskoca güneşin görevini elinden aldık, başucu komodinlerimizdeki bet bir çınlamaya devrettik. Gerinerek huzurla uyanmalarımızı, tüylerimizi diken diken eden sıçrama ile uyanmalara teslim ettik.

Eskiden bu topraklarda, bahar yağmurları başladığında, insanlar özellikle dışarı çıkar, yağmurun altında ıslanmak için dolaşır, leğenlere topladığı yağmur suyu ile duş yapar, yaşlıların-çocukların ellerine, yüzlerine, saçlarına sürerdi... Mevlevi dergâhlarında nisan yağmurları saklanır, hastalara şifada, misafirlere ikramda kullanılırdı. Her şeyi kontrol etme arzumuzun sonucunda, kendimizi yağmur sağanakları yerine, uyaran sağanaklarına maruz bıraktık. Nisan yağmurları içinde bol miktarda demir olduğunu unuttuk; demiri haplarda, iğnelerde aradık...

Eskiler, tabiatları mutsuz, asabi, hoşgörüsüz olan insanları, yalınayak halde, nisan yağmurunun altında dolaştırır, safralarını düzenlemeye çalışırlardı. Çünkü nisan yağmurları sevgi, hoşgörü, şefkat dağıtıyordu.

Her yarattığımız suni uyarının, bedensel, ruhsal dengemizi, düzenimizi, uyumumuzu etkilediğini gözden kaçırdık. Farkında olmak ve dengede tutmayı başarabilmek ile seviyeli, başarılı ve mutlu yaşamak arasında doğru bir orantı var, bu orantı ise bizleri tercih



Banu ÖZDİL YÜCEL

Psikolojik Danışman ve Aile Terapisti
ozdil.banu@hotmail.com

yapmaya ve karar vermeye getirip bırakıyor. Kararlarımız bizi, olmak istediğimiz kişi yapıyor.

Anadolu'da kuşlar hakkında birçok hikâyeler anlatılır. Bu hikâyeler bilhassa guguk, ibibik ve yusufçuk gibi kuşlar hakkındadır ve çeşit çeşittir. Çocukluğumdan benim de payıma yusufçuk kuşunun hikâyesi düştü. Anneciğim niye yusufçuk kuşunu seçti? Amacı neydi? Bilinmez, ama payımın belirlenmesinde, çocukluğumun Çanakkale'de geçmesinin ve orada da bolca yusufçuk kuşu olmasının etkisi büyük olsa gerek...

Efendim, Yusufçuk vaktiyle çok yaramaz bir çocukmuş. Annesi yemek pişirirken gelir, yemeğin üzerinden yemiş, olmadık yaramazlıklar yaparmış. Bir gün annesi süt pişirirken Yusuf sütü içmeye çalışmış. Yanacağından korkan annesi bir anlık



gafletle, elindeki kepçeyle başına vurup şöyle demiş:

-Sen kuş olup pırlayasın, bir daha gözüm görmeye!

O anda Yusuf kuş olup uçmuş. Annesi de yandım-yandıma düşmüş. Elindeki kepçeyle bir de kendi başına vurmuş ve -Allah'ım beni de kuş eyle, demiş. Anne de kuş olup uçmuş, başlamış Yusuf'unu aramaya. Bir yandan onu ararken bir yandan da şöyle bağırmış:

-Yusuuf, gel, iç... Yusuuf, gel süt iç

Yusufçuk kuşlarının başlarındaki beyazlık da kepçenin iziymiş. Çorum'a ilk geldiğim de yusuçuk sesini duyduğumda, çok şaşırmıştım ve bir o kadar da sevinmişim. Ne de olsa ben de ailesinden -başına kepçe yiyerek olmasa da- ayrılmış, Çorumlu bir eş seçmiş ve yaşamıma burada devam etmeye karar vermişim ve biliyordum ki annem ömrü yettikçe daima peşimde olacaktı. Bugünlerde yusufçuklar ve kuşlar geri geldi, uyuyan doğa uyandı, kışlıklarını çıkardı, çiçekler açıyor, doğa baharlıklarını giymeye çalışıyor...

Doğal yaşam alışkanlıklarından, teknik yaşam alışkanlıklarına geçiş, doğal dünyanın, giderek teknikle biçimlendirilmiş, yapay bir dünyaya dönüşmesine neden olmaktadır. Geldiğimiz noktaya baktığımda ne yazık ki insanlığın, yaratmış olduğu Frankestein'in kontrolüne girdiğini üzümlere görmekteyim. Bu aşamada insanı yeniden özgür kılacak olan davranışlar, bilinç ve seçimle



oluşmalıdır. Kant'ın da dediği gibi, insanın mutlu olabilmesinin vazgeçilmez koşulunu oluşturan iyiyi istemektir. Böylesi bir düşünüş, bireysel çıkarları dışarıda bırakmakta, genelin çıkarlarını gözetmeyi ise beraberinde getirmektedir.

Bu bakış açısıyla Çorum'a şöyle bir göz gezdirdiğimde, yeşile kavuşmak için şehir merkezinin dışına çıkmam gerektiğini fark ettim. Neler gördüm, neler... Demek isterdim size, çok üzgünüm ki göz hafızamdan gelen, klasik çam ağaçları, biraz meşe, birazda tanımlamakta güçlük çektiğim, çalimsı bitkiler. Bu kadar kültürü geniş olan bir yörenin, bu kültürü sığ bir tabiatın geliştirmiş olması, kültür tarihi açısından imkânsız. Çorum'da tabiat, emininki bizler kendimizi doğadan ayıştırmadan önce çok farklıydı.

Türkiye ile aynı enlemdeki ülkelere bakıyorum internette, Çorum'umuza kazandırabileceğimiz, ne tür bitkiler var diye? Şu şekilde yazılmış bir haber başlığı ile karşılaştım. "Türkiye ile aynı enlemdeki Japonya'da Sakura Şölenleri bu hafta başlıyor. Tokyó'dan, en kuzeydeki Hakodate'ye kadar 11 şehir, mayıs başına kadar ikişer haftalık festivallerle kirazların çiçeklenmesini kutlayacak." Gerisini tahmin ettiğimizi görür gibiyim. Hemen aradım Çorum Ziraat Odasını, Ziraat Mühendisi Hülya Gökmen'e danıştım. Sakuranın, çiçekli bir kiraz ağacı türü olduğunu, meyve vermediğini, Çorum'da ağaçların çiçeklenme süresinde bir problemimiz olmadığını, çiçeklerin, meyveye geçme aşamasında don yediklerini öğrendim. Sakuralar meyve vermeyen çiçekleri için büyütülen bir çeşit kiraz ağacı aslında. Bu demek oluyor ki Sakura ağacı bizim toprağımız ve iklimimiz için uygun...

Sakura adı verilen Japon kiraz ağaçları, Japonlar için kutsal bir ağaçtır, samurayların ağacıdır. Samuray tarzı yaşamı kabullenmiş olan Japon halkı için kiraz çiçeği büyük anlam taşımaktadır. Bunun nedeni Kiraz çiçeklerinin tamda en güzel çağlarında iken, solmadan direk olarak yere düşmeleridir. Bu solmadan hiç bozulmadan pıt diye

kopup yere düşüş Samuraylar ve Japon halkı için, kültürlerinde felsefi bir boyut oluşturmuştur. Sakura zamanı gelince, çocuklarını ve sevdiklerini yanlarına alırlar, otururlar ağaçların altına, sessizce izlerler. Düşünürler. Sağlıklı yaşarken, her an ölebileceklerini akıllarına getirirler, aynı ansızın kopan ve düşen Sakura çiçeği gibi.

Japonya'da Sakuranın devlet sınırları dışına çıkartılması yasaktır. Japonya hükümeti dünyada dost olarak kabul ettiği, sadece 11 ülkeye, bu ağaçlardan hediye etmiştir. Ertuğrul Fırkateyninde hayatını kaybeden 587 Türk Denizcinin anısına Türkiye'ye de 587 fidan göndermiştir. Ancak köksüz, topraksız gönderilen sakuraların büyük bölümü tutmadı. TEMA'nın çabasıyla, kiraz alanında uzmanlaşan bir firma vasıtasıyla çoğaltılan fidanlar, 2007'de tekrar dikildi. Aradan geçen üç yılda fidanların sayısı 500'e ulaştı, ilk dikilen fidanlar insan boyunu aştı. Eğer İstanbul'da Sakura turuna çıkmak isterseniz, ilk uğramanız gereken ilçe Sarıyer. Şu sıralar İstanbul, Yalova, Kayseri gibi şehirlerimizde Sakura Parkları oluşturulmuş bulunmakta ve zamanı geldiğinde iç turizm bu parklara doğru hareketlenmeye başlıyor, gidip seyretmek için.

Ben, sizin kulağınıza fısıldamak isterim ki, Belediyemiz ile Çoruma bir Sakura Parkı yapma fikrimi paylaştım, onlarda benim gibi heyecanlandılar bu fikir karşısında. Şu sıralar gerekli olan görüşmelerini yapıyorlar, her şey yolunda giderse eğer, pek yakında, Çorum'un da bir Sakura Parkı olacak, mart sonu ve nisan başında gidip, çocuklarımızla, dostlarımızla, Sakuraları seyredeceğiz.

Kapatın, kapatın gözlerinizi, düşünün... Sessizlik, güneş, sevdikleriniz yanınızda Sakuraların altlarında yürüyorsunuz, hafif bir esinti yüzünüzü okşuyor, Burnunuza bir Sakura çiçeği düşüyor, her yer pespembe, gözleriniz bayram ediyor. Tertemiz havayı ciğerlerinize çekiyorsunuz. Kulaklarınıza, yusufluk kuşlarının sesi geliyor ağaçlardan... Gugukçuk yusufluk... Umutla, huzurla doluyor yüreğiniz, çok sevdiğiniz Çorum'u bir kere daha kucaklıyorsunuz tüm sevginizle...



Salih UYGUN

Sanat çığlıktır, haykırmadır... içteki duyguların yansımasıdır.

Sanat, yaşama farklı bir pencereden bakmaktır...

Cesaret ister...

Farklılık ister...

Emek ve özveri ister...

*

Çorum doğumlu olan Salih Uygun; ilk, orta ve lise öğrenimini Çorum'da tamamladı.

Lisans eğitimini Bursa'da, Uludağ Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Ana Bilim Dalı'nda tamamladı.

Üniversite yıllarında Lemana Dergisi, daha sonraki yıllarda da Pijama Dergisi'nde karikatürleri yayımlandı.

Ayrıca öğrencilik yıllarında yaptığı metal gravür dalındaki resimleri Makedonya, Macaristan, Bulgaristan ve Brezilya'da halen sergilenmektedir.

Bodrum'da görsel sanatlar öğretmenliği yapmakta ve halen resim çalışmalarını sürdürmektedir.

Salih Uygun, bundan böyle desenleri ve resimleriyle Yazılıkaya'da olacak.



STYLE
çorap

CORUP
çorap

STYLE, özel çizgisi ve yenilikçi tasarımları ile sizlere geniş bir ürün yelpazesi sunmaktadır. Kaliteden ödün vermeden üretilen çoraplarımız, modern kıyafetlerimizin vazgeçilmez bir aksesuarıdır.

**50 YILI AŞKIN SÜREDİR
ÇORAP ÜRETİYORUZ!**



ÇELİK ÇORAP
SANAYİ ve TİCARET A.Ş.

Haydar Ali ÖZTAŞ



Terazidere Mah. Güneş Cad. No: 56 Bayrampaşa / İstanbul Tel: +90 (212) 453 00 00 Fax: +90 (212) 576 57 18
www.celik.com.tr e-mail: info@celik.com.tr

UZMAN KADROMUZ ve TAM DONANIMLI HASTANEMİZ İLE ANKARA'DA HİZMETİNİZDEYİZ



SGK
ANLAŞMALI

BÖLÜMLERİMİZ

- Acil Servis • Ağız ve Diş Sağlığı (Ortodonti, Pedodonti, Ağız ve Çene Cerrahisi, Periodontoloji, Endodonti, Implantoloji)
- Anestezi ve Reanimasyon • Beslenme ve Diyet • Beyin ve Sinir Cerrahisi • Biyokimya (Laboratuvar)
- Check-Up Hizmetleri • Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları • Dahiliye • Dermatoloji • Enfeksiyon Hastalıkları
- Fizik Tedavi • Gastroenteroloji • Genel Cerrahi • Göğüs Hastalıkları • Göz Sağlığı • Kadın Hastalıkları ve Doğum
- Kardiyoloji • Kulak, Burun, Boğaz • Nöroloji • Obezite Cerrahisi • Odyoloji • Ortopedi ve Travmatoloji
- Plastik Cerrahi • Psikiyatri • Psikoloji • Üroloji • Radyoloji (Görüntüleme Tetkikleri)
- Evde Bakım Hizmetleri ve Tedavileri • Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi • Genel Yoğun Bakım Ünitesi



"Özel Ortadoğu Hastanesi bir DALGIÇLAR işleridir."



www.ortadoguhastaneleri.com.tr | 0312 315 55 45 | Ankara Yenimahalle İvedik Cad. No: 61

ÇOCUKLUĞUMUN “23 NİSAN”LARI

Doğduğum, çocukluğumun geçtiği kentimiz Çorum'daki İstiklâl İlkokulu'nun benim çocukluk anılarımdaki yeri bir başkadır.

Ben ilkokulu Albayrak İlkokulu'nda okuyup bitirdim. Öncesinde, 60'lı yılların ortalarında ise, İstiklâl İlkokulu'nun öğretmenlerinden olan annem, beni de sık sık yanında okula götürürdü. Sanırım, o yıllarda, okula başlayan miniklere şarkı olarak ilk öğretilen, müziğini de unutmadığım Yaşasın Okulumuz'un sözleri şöyleydi:

YAŞASIN OKULUMUZ

Daha dün annemizin / Kollarında yaşıyarken, / Çiçekli bahçemizin / Yollarında koşarken, / Şimdi okullu olduk, / Sınıfları doldurduk, / Sevinçliyiz hepimiz, / Yaşasın okulumuz...

Ben kendimi, bu şarkının dizelerindeki



Bir 23 Nisan günü İstiklâl ilkokulu'nun bahçesindeki Atatürk Büstü'nün önünde ablaların arasında...



Bir Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nda, geçit töreninde bir ablanın elinden tutarak ilerlerken... (Özin Erdemli)



Özin ERDEMLİ

ozinerdemli@gmail.com

söyleyişle İstiklâl Okulu'nda geçirdiğim o günlerde “okullu olmuş” sayardım. Sanki okulun birinci sınıf öğrencilerindenmiş gibi; ablalarla, ağabeylerle birlikte derslere girer, onlarla yan yana otururdum. O ortamda, okumayı da kendi kendime öğrenmiştim. Derslerde, öğretmenlerin sorularına “Ben biliyorum öğretmenim” diyerek parmak kaldırdığım bile olurdu!

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı törenlerine bir ilkokul öğrencisiymiş gibi katılmaya da İstiklâl İlkokulu'nda başlamıştım.

Yaşlar ilerledikçe, üstelik yaşantılarda acılar ağır basıyorsa, bellekler de bu yükleri taşımaktan yoruluyor sanırım. Bu kez, belleğimizin yardımına çocukluktan elimizde kalmış siyah-beyaz fotoğraflar yetişiyor. O zamanlarda mı bayramlar daha güzelmış; yoksa, çocukluğun saflığı, sevinçleri, düşleri mi? Bilemiyorum... Yaşamın zorlu yolculuğu, elimizde yalnızca bu silikleşmiş fotoğrafları bırakıp, ötesini birer birer, sararmış yapraklar gibi boşluğa savurup gitti...

20 Nisan 2013 / ANKARA



Gazanfer
ERYÜKSEL

BAHABEY CADDESİ

tanbur sapı misal
uzanıp gider, İçeridere bağlarına.
yuvarlak gözlüklerinin ardından
Gazi caddesini kesen
Bahabey caddesi...

tanburun perdeleri sanki
upuzun gövdesini kesen
iki cadde ve sokak girişleri...

çevirip soruversek iki gence
bilirler mi acep
bu caddeye adı verilen

Baha Bey'in

tanbur çaldığını
on yedi yıl süren
belediye reisliğini

sanki bilirlermiş gibi...

Gazi, İnönü caddelerini açıp
şehre bir çamlık bıraktığını
bilirlermiş gibi...

Eskişehir'den trenle Çerikli'ye gelip
at arabalarıyla Çorum'a taşınan
çam fidanları...

kendi de bizzat taşıırken
körpe fideleri Baha Bey
kırar nasıl olduysa

bir parmağını

hani şu bir ömür
sakat kalacak olan

parmağını...

“tomato fidesi mi ekecen
deli Baha?” diye ünler
şehrin kocakarıları...

susuz toprağın suskusunda
çam yeşili bir sevinç
oynaşır durur
yuvarlak gözlük camlarında
Baha Bey'in...

05 Kasım 2004

Kadeş, yalnızca “barış” değil “kadın-erkek eşitliği” de demek

Selda FINDIK

“Yazılıkaya”nın ismini çok beğendiğini söyleyerek başlıyor sözlerine, Çorum Milletvekili Lütfiye İlksen Ceritoğlu Kurt.

Bir edebiyat-sanat dergisinde “siyasi” bir kişilikle söyleşinin yeri olup olmadığını düşünenleri peşinen bilgilendirelim ki; İlksen Hanım, o yörenin kızı olarak Hitit uygarlığına ve insanlık tarihinin ilk yazılı barış antlaşması Kadeş’e duyduğu ilgiyle, bu doğrultudaki çalışmalarını ile tanınıyor.



Arkadaşımız Selda Fındık, Milletvekili Ceritoğlu Kurt’la Kahveland’da buluşup söyleşi yaptı.

ÇORUM HABER, uzun yıllardan beri, Kadeş’ten yola çıkarak Çorum’u “barış ve kültür kenti” diye niteliyor ve “barış kenti” unvanını Çorum’dan daha fazla hak eden bir kentin olamayacağını savunuyor ya... İlksen Hanım da, aynı duygu ve düşüncelerle, Cumhurbaşkanı’nın himayesine aldığı “Uluslararası Barış Sempozyumu”nun bayraktarlığını yapıyor.

Ve doğrusu, Çorum’un kültürel ve sanatsal çitasını yükseltme adına çok büyük bir misyon üstleniyor.

“ÇORUM KIZI”

İlksen Hanım’ın babası merhum İhsan Ceritoğlu da, kendisi gibi eczacı idi.

Boğazkale Yekbas köyü kökenli İhsan Ceritoğlu, Ankara’ya yerleşinceye kadar Çorum’un en popüler kişiliklerinden biriydi. İlksen Hanım’ın eczacı amcası Talat Ceritoğlu ise, bilindiği üzere, kendi eliyle yaptığı ilaçlarla tanınan Çorum’un efsanelerindendi...

12 Haziran 2016 tarihinde kaybettiğimiz annesi Sevgi Kalyoncu Ceritoğlu’nun annesi Üçköylü, babası Eskişehirli.

Yani, İlksen Ceritoğlu Kurt, tam bir “Çorum kızı”...

AİLE MESLEĞİ ECZACILIK

1970 Çorum doğumlu İlksen Ceritoğlu, Çorum Bahçelievler İlkokulu’nu bitiriyor, TED Ankara Koleji’ni kazanıp ortaokul ve lise bölümlerini burada tamamlıyor.

Lisans ve yüksek lisans eğitimlerini Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi’nde yapıp, Amerika’da da eğitim alarak uzman eczacı oluyor.

Yani aile mesleğini sürdürüyor.

İyi derecede İngilizce biliyor.

Tütün ve Alkol Piyasası Üst Kurulunda Daire Başkanı olan Havzalı Erkan Kurt’la evli.

Oğlu, rahmetli babasının adını taşıyor: İhsan...Kızı ise Nisan...

ANNESİNİN KAYBI İLE SARSILDI

İlksen Hanım’ın babası, Çorum’un saygın kişiliklerinden biriydi ya, annesi de aynı derecede tanınmış bir simaydı.1960’lı yıllarda Çorum Lisesi’nin edebiyat öğretmeniydi.

Son yıllarında gazetemizi ziyaret eder, öğrencisi Mehmet Yolyapar’a “öğretmen sevgisi ve şefkatiyle” sarılırdı.

Bir anda, ciddi bir hastalık geçirmekte olduğu haberi geldi.

Ve 12 Haziran 2016 tarihinde, Ankara Güven Hastanesi’nde 74 yaşında hayatını kaybetti.

Sevgi Kalyoncu Ceritoğlu, merhum İhsan Ceritoğlu’nun eşi, İlksen Ceritoğlu Kurt, Sait



Çorum Milletvekili
Lütfiye İlksen Ceritoğlu Kurt

Ceritoğlu ve Hande Sözmen’in anneleri, Erkan Kurt ve Volkan Sözmen’in kayınvalideleriydi.

Annesinin kaybı çok sarstı İlksen Hanım’ı.

Önceleri, gazeteye geldiğinde babasından bahsedilince gözleri dolardı, şimdi bir misli daha fazla duyuluyor, aileden söz açılınca.



Mehmet Yolyapar; her ikisi de rahmetli olan İhsan ağabeyi ve Sevgi öğretmeninin kızları İlksen ve mesai arkadaşı Selda ile... (Fotoğraflar: Esra ESEN)



Milletvekili Ceritoğlu Kurt, Boğazkaleli İhsan Ceritoğlu'nun kızı olarak, Hitit uygarlığının tanıtımı için deyimini tam anlamıyla "seferber oldu"...

KLASİK SIYASETİN DIŞINDA...

Lütfiye İlksen Ceritoğlu Kurt, 12 Haziran 2011 seçimlerinde de milletvekili aday listesinde yer almayı başarmıştı.

7 Haziran 2015 seçimlerinde milletvekili olarak parlamentoda Çorum'u temsil etmeye başladı. 1 Kasım'da yenilenen seçimde de yerini korudu.

Doğal olarak, siyasetin gereklerine uygun olarak, hem yasama görevini yerine getiriyor, hem de partisel çalışmalarını sürdürüyor. Ama, İlksen Hanım, klasik siyasetin dışında daha farklı bir profil çiziyor.

Kültür ve sanata, turizme verdiği önemle, ayırdığı zamanla, ciddi bir farklılık sergiliyor.

"EŞSİZ TARİH HAZİNESİ"

Bir kafede oturup konuştuk İlksen Hanım'la.

YAZILIKAYA'nın adını çok isabetli bulduğu gibi, ÇORUM HABER'in "Üniversite" için ve "Hitit" ismi için verdiği mücadeleyi de biliyor ve takdir ediyor.

Kültür ve sanat ekimizin, ismine uygun bir misyonu da yüklenmesi gerektiğini vurgulayan Milletvekili Ceritoğlu Kurt, "Dört bin yıllık bir kültür mirasının üzerinde oturuyoruz. Bu büyük hazinenin değerini vermemiz gerek. Türkiye çapında tanınmaya başlayan ve giderek önem kazanan derginizle, bu doğrultuda her türlü el ele vermeye hazırım." ifadesini kullanıyor.

BARİŞ VE KADIN-ERKEK EŞİTLİĞİ

Bilindiği üzere, M.Ö. 13. yüzyılın başında Mısırlılarla Hititler arasında yapılan Kadeş Savaşı'nın ardından, Mısır Firavnu II. Ramses ile Hitit Kralı III. Hattuşili arasında insanlık tarihinin ilk yazılı barış antlaşması imzalanmıştı.

Orijinal kil tableti İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde bulunan barış antlaşmasının altında Hitit Kraliçesi Puduhepa'nın imzasının da bu-

lunması ise, kadın-erkek eşitliğinin tarihsel bir belgesi olarak kabul ediliyor.

İşte bu nedenle, İlksen Hanım, çeşitli ves-



Sevgi Kalyoncu Ceritoğlu 1968'de öğretmenliği döneminde ve son zamanlarda.



İhsan Ceritoğlu

lelerle "Puduhepa" kıyafeti giymekten ve kendisini "Puduhepa" diye tanıtmaktan büyük

mutluluk duyuyor. Zira, Boğazkaleli bir babanın kızı olarak, Hitit uygarlığının bayrağını taşıma hakkını kendinde bulması son derece doğal.

GASTRONOMİ VE İPEK YOLU

Hitit başkenti Hattuşa, şehircilik adına, inanca saygı ve kadın hakları adına pek çok "ilk"i insanlığa sunmuş bir kent.

Gastronomi açısından da öyle...

Öylesine zengin bir Hitit mutfağı ile karşılıyoruz ki, hayret etmemek elde değil.

İpek Yolu ve Şapinuva'da ortaya çıkan büyük alışveriş merkezi, o devrin dünya ticaretinde de bu bölgenin ne kadar yaşamsal bir öneme sahip olduğunu gösteriyor.

Bulgular, çarşı kültürünün Hititlerle önemli bir sıçrama yaptığını ortaya koyuyor.

Bütün bunları, büyük heyecan duyarak paylaşıyor bizimle İlksen Hanım.

"LİR"İN ANAVATANI

Son yıllarda bulunan paha biçilmez değerdeki vazolar, bir gerçeği daha ortaya çıkardı:

Batı'nın "uygarlığın başlangıcı" saydığı Yunan uygarlığının, Anadolu uygarlıklarından beslendiği, asıl kaynağının Anadolu olduğu anlaşıldı. Zira, Yunan çalgısı "lir" çok daha önceden Anadolu'da biliniyor ve çalınıyordu.

Buna gitarın atası da denilebilir.

Sonuçta ortaya bir fotoğraf çıkıyor: Bu topraklar, sanatın, sporun, kültürün de anavatanı...

Nasıl büyük ve eşsiz bir miras, görebiliyor muyuz?

Çorum Milletvekili İlksen Ceritoğlu Kurt, bu olguları anlatırken, "Bu değerleri güncelleştirmek görevimiz" diyor.

KÜLTÜR TURİZMİNDE "YOL"

Ne yazık ki, Çorum turizmi son yıllarda



çok kan kaybetti.

Bunda, genel konjonktür elbette en önemli etken. Ama, Çorum'un da tanıtım adına, değerlerini sunma adına, yapması gereken çok iş var.

Örneğin, "Hitit Yolu", "Gastronomi Yolu" gibi projeler çok büyük önem taşıyor.

İlksen Hanım da, kültür turizminde "yol" kavramının önemine özellikle vurgu yapıyor.

Duyarlı olarak, kültür mirasımıza sahip çıkarak ve çok çalışarak, her güçlüğün aşılabileceğine inandığını söylüyor.

Siyasi bir sloganı hatırlatarak, "Durmak yok, yola devam" diyor.

CUMHURBAŞKANI ERDOĞAN HİMAYESİNE ALDI

Milletvekili İlksen Ceritoğlu Kurt'un uzunca bir süreden beri üzerinde çalıştığı "Uluslararası Kadeş Barış, Eşitlik, Kardeşlik Sempozyumu"nun, 23-25 Eylül 2017 tarihleri arasında, Çorum Anitta Otel ve Hitit Üniversitesi konferans salonlarında gerçekleştirilmesi planlanıyor.

Bu kapsamda, barışa katkı sağlamış uluslararası bir isme "Barış, Eşitlik ve Kardeşlik Ödülü" verilmesi de öngörülüyor.

İlksen Hanım'ın çabaları sonucu, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan bu etkinliği himayesine aldı.



Milletvekili İlksen Ceritoğlu Kurt, 23-27 Eylül'de Çorum'da yapılacak "Uluslararası Kadeş Barış, Eşitlik, Kardeşlik Sempozyumu"nu, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın himayesine almasında önemli pay sahibi...

Destekleyecek kuruluşlar ise, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Hitit Üniversitesi, Bilkent Üniversitesi, Çorum Belediyesi, Çorum Ticaret ve Sanayi Odası, Kültürel Belleği ve Tarihsel Mirası Koruma Derneği.

İBRAHİM KALIN ÜST KURUL'DA

Üst Kurul'da, Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü İbrahim Kalın, Milletvekili İlksen Ceritoğlu Kurt, Hitit Üniversitesi Rektörü Prof.Dr. Reha Metin Alkan ve Bilkent Üniversitesi Rektörü Prof.Dr. Abdullah Atalar yer alıyor.

Düzenleme Kurulu, Prof.Dr. Mehmet Kalpaklı, Ece Çalış ve Yrd.Doç.Dr. Özlem Sir Gavaz'dan oluşuyor.

Danışma ve Bilim Komisyonu'nda ise, Prof.Dr. Hatice Gonnet, Prof.Dr. Yaşar Erkan Ersoy, Prof.Dr. Mehmet Kalpaklı, Yrd.Doç.Dr. Thomas Zimmerman ve Dr. Önder İpek var.

Sempozyumun, Çorum için çok önemli bir açılım olabileceğini, bu isimler de ortaya koyuyor bize göre.

HİTİT KÖYÜ PROJESİ

İlksen Ceritoğlu Kurt'un takibinde bir de "Hitit Köyü" Projesi var.

Özel İdare'nin de desteğiyle, Boğazkale Köylere Hizmet Götürme Birliği tarafından yürütülüyor.

Yaklaşık 7 dönümlük alana kurulacak tesisin inşaat alanı 1.300 metrekare olacak. Yaklaşık 1.8 milyonluk maliyetin 800 bin liraya yakın bölümü Kalkınma Ajansı'ndan temin edilecek.

Deneyisel kazı alanı dışında, Hitit dönemine ait demir, taş, çömlek atölyeleri, fırın, hapisane, kral odası ve tahtı kurularak, tarihsel bir canlandırma sağlanacak.

Projenin, Temmuz 2018'de tamamlanması öngörülüyor.

Milletvekili İlksen Hanım'a, bizi kırmayıp söyleşi teklifimizi kabul ettiği için de, Çorum adına önemli organizasyonlara önayak olduğu için de teşekkürlerimizi sunuyoruz.



Milletvekili Ceritoğlu Kurt,
"Puduhepa" kıyafetiyle...



Ercan ATA

ÇAĞRIŞIM

Bilinmeyen ne varsa içimizde

Kuru bir ırmaktır

Kirli sarı sıradan

Akşam üstüleri ahenksiz

Yürüyüşlerle geçtiğim

Bilsem ne olur!

Hükmetmek mümkünse bile

Ha benim olmuş dünya

Veya parçalanmış ellerimde taç yaprakları

En yukarılarda kaldıkça büyümez yazıtlar

Lanetlenir her gece kirle doğumdan önce

Sevmeyen gelişemez bu bahçede

Yazılmamış bir destandır çünkü sessizlik

GEÇTİĞİN YOLLARIN ÜZERİNE HARFLER KAZIDIM, OKUDUN MU?

Kadın denizin hemen kenarındaki banka oturmuştu. İçinin ezilmiş cümlelerinden bir anlamlı cümle yapmaya çalışıyor gibi bir hali vardı.

Gözleri uzaklardaydı. Sanki geçmiş zamanına ait yırtılmış fotoğraf karelerini birleştirmeyi istiyor, ama bir türlü başaramıyordu. Oturduğu bankın arkasından gelen çocuk seslerini bile duymaya takati yoktu. Bu bankta saatlerce oturup, içinin nem kokan cümlelerinin nemlerini almak ve rutubet kokan yalnızlığına bir son vermek istiyordu. Yalnızlığına bir son veren var mıydı? Yalnızlığına okuduğu kitaplarla, tanıdığı insanlarla, yazıp, çizmek, karalamakla bir son vereceğini düşünmüştü. Ama hiç bir insan sesi, hiç bir hikâye, hiçbir kelime onun yalnız sığınaklarına giremiyor, çoğul cümleler oluşturamıyordu. İnsanlar arasına karıştığında kendini daha yalnız hissediyordu. Onun için kendini her sabah bu bankta otururken buluyordu. Bu banka ne zaman geldiğini bile bilmiyordu.

Zaman kavramı aklının odalarında, seviyorum dediği adamın bırakıp gittiğinde durmuştu. Oysa ki o sevdiğine, kelimelerinden evler, virgüllerinden kapılar, ünlemlerinden pencereler, ayrıçlarından onun kalbinin gökyüzüne, ondaki aşkı görebilmesi için çığlıklar yazmıştı. Tutup alması için gökyüzündeki mavileri onun yüreğinin yanına saklamıştı. Tutabiliyor muydu? Onun yüreğinin aynasına saçlarını, gözlerini mandallamıştı. Görebiliyor muydu? Sevdiğim dediği insanın bütün elbiselerine kokusunu bırakmıştı. Koklayabiliyor muydu? Sevdiğinin geçtiği yolların üstüne harfler kazımıştı. Okuyabiliyor muydu?

Kendi kendine, "Ben neden hep düşleri yarım, usları kırık adamları seviyorum?" diyordu. Ama sorduğu sorunun cevabını da bilmiyordu. "Belki de ben Mazozistim. Kendi kendime olmayacak adamların, olmayacak yüreklerinin yanına kalbimi kazıyorum. O kazdığım yüreğimin çukurlarında kendimi boğuyorum."

İçindeki ses, "Gülüşi gökyüzü gibi olan adamları sev" diyordu. Oysa ki o gökyüzünü onda unutmuştu

İçinin aynası, "bakma sen umutsuzca gülümsediğime, 'neyse'yle biten cümleler gibiyim ve suskunluğuma cümleler aramaktan vazgeçtim" diyordu.

"Hey sevdiğim! Yazdığım cümlelerden gemiler yaptım, gittiğin deniz şehrine ulaşmadı mı? Benim herkes her gün denizle konuştuğumu sanıyor. Oysa ki ben kâğıttan gemiler yapıp, içine içimin is kokan cümlelerini koyup denize bırakıyorum" diyordu. "Denize attığım gemilerimi bulan var mı?" diye sessizce konuşuyordu. "Bulduysanız



Elif KAYMAZLI

elifden77@hotmail.com

eğer bana yeni kelimeler bulup yeni cümleler kursanıza" diye kalbinin acıyan diliyle bağıyordu. "Belki o cümlelerle yeni taptaze nefesler alabilir ve şu evrene kocaman bağırabilirim. Bağırduğım her harfle içimin kaybolmuş çocuğunu bulabilirim. Nereye saklanmışsa saklanmış işte. Ben bulamıyorum seni, sen bul beni be adam ve yüreğinin kırık uslarının yanına koy, belki gökyüzü oluruz, kim bilir" diyordu.

Her sabah yatak odasının aynasına bantla yapıştırdığı N.Gaiman'ın cümlelerini okuyordu. "Kimsenin sahip olmadığı ve olamayacağı bir şeye sahipsin; 'kendine'. Senin sesin, senin aklın, senin hikâyen, senin bakış açın. Öyleyse yaz, çiz, yarat, eğlen, dans et. Ve yalnızca senin yaşayabileceğin, yalnızca senin sahip olabileceğin o hayatı yaşa."

Kelimeleri dökülmüş dişler gibiydi, harf harf dağılmışlardı. O dağınkılığı toplayamıyor,



sevdiği adama bir türlü seslenecek anlamlı cümleler kuramıyordu. Bir zamanlar kelimelerden kolları vardı, yazdıkça onun kalbine dokunuyor, çoğalıyordu. Şimdi ise suskunluğunun cümlelerini kendine bile söyleyemiyordu. "Zaman sana unutmayı öğretmez. Sadece susman gereken konularda tecrübe sahibi yapar." Aklına gelen bu cümleyi hangi kitapta okuduğunu hatırlayamadan, mırıldandı.

İnsan seslerinin, duyguların ve ten kokularının birbirine karıştığı bir şehirde tanışmışlardı. Kimse kendi teninde kokmuyor, kendisinin sandığı duyguları yaşamıyordu. Ne olduysa bir gün birbirlerinin kokusunu duydular, körler gibi birbirlerinin çizgilerine tutundular. Dilsizler gibi saatlerce gözleriyle konuşuyorlardı. Yüzlerinin gülümseyen çizgilerini beyinlerinin odalarının duvarlarına bir tablo gibi asıyorlardı.

Bir gün ne olmuşsa olmuştu ve sevdiği adam "Ben buralardan gideceğim, bekle beni sevdiğim" demişti. Giderken onu da yanında götürceğini sanıyordu ama sevdiği giderken yanında onun yüreğini götürmüştü. O ise böyle yarım yaşayamıyordu.

O da ten kokularının birbirine karıştığı şehirden, elinde bir kitapçıdan aldığı kader kitabıyla bir sahil kasabasına taşındı. Her gün bu kitabı okuyor ve teselli verecek cümleler arıyordu. "İnsan yapım aşamasını tamamlamış bir varlıktır ve olumlu ya da olumsuz olaylar yapımın temel taşlarıdır ve bu taşlar gelişip, olgunlaşmanızı sağlar. Yaradan omuzlarınıza kaldıramayacağınız yükler yüklemeyiz. Dünyaya gelen her insan bir kader programına tabidir. İnsanın ne yapacağını, başına ne geleceğini Allah ezeli ilmi ile biliyor. Ancak Allah'ın bilmiş olması, insanın o işi yapmasını zorlamaz. Çünkü Allah, insanın önüne sonsuz seçenekler koyar. İnsan kendi iradesini kullanarak, hangi yolu tercih ederse, Allah onu yaratır. Dolayısıyla sorumlu olan insanın kendisidir. Hayat bir yolculuk, önünüzde birçok yol var ve o yollardan hangisinden yol alacağın senin elinde" diye yazıyordu.

Hayat yolculuğuna devam etmek için, içinin kırık ve soru işaretli cümleleriyle o oturduğu banktan kalktı. Evine geldiğinde posta kutusunda öylece duran mektuba uzandı. Mektubun üstünde kendi adını görünce şaşırıldı. Çünkü buraya taşındığından bu zamana kadar hiçbir mektup gelmemişti. Mektubun uzaklardan geldiği üstündeki pullardan anlaşılıyordu. Evinin kapısını açıp doğru mutfağa gidip, masanın sandalyesine oturdu. İçinin unuttuğunu sandığı duyguları minik minik sesler çıkartıyordu. Elinde duran mektubu heyecanla açtı. Mektup "Sevdiğim kadın ve yüreğimin diğer yarısına" diye başlıyordu.

SEVGİ

Yıllar önce gençlik duygularıyla 'yaşam denen çözümsüz bilmece'den bir şeyler umardım. Her gençte olduğu gibi, bende de bir tutkuydu bu.

Hiçbir insanın ana-babasını seçme hakkı olmuyor. Nerede doğmak istediği de... Ancak, dünyaya gelişinden sonraki yıllarda, ana-baba haricinde birşeyler seçip, umutla yaşamak da güzel bir duygu. Ve de yaşama bağlılık. Hem de her koşulda.

Dünyaya gelişimden yıllar sonra ben de:

Bir beden istiyorum sağlıklı, insanlığa çalışsın istiyordum yararlı...

Bir konut istiyordum küçükğünden, bacasında leylekler ötsün.

Bir meslek istiyordum şerefli, parası olsun/geçindirsin.

Bir 'sevgi' istiyordum gönlümce, kucaklayıp bulutlarda gezdirdin.

Çocuksa, birkaç taneydi gönlümdeki istek.

Kız/erkek.

Kuşlar gibi cıvıldaşsın; bazen kavga/gürültü yapsalar da, sonunda kucaklaşsınlardı.

Hem de sınıksı kardeşçe.

Onlar da çalışsınlardı iyiden, güzelden 'sev-giden' yana.

İnsanlar için, hem de insanca...

Bir olmasınları günleri, öncekinden sonraki daha iyiye, daha aydınlığa.

İnsanlığa insan kazandırısın istiyordum.

Nesiller boyu görülsün, duyulsun, söylensin istiyordum bıraktıkları(m).

Adımları hep büyüsün, büyüsün istiyordum.

Güzeli, doğuyu, özgürlüğü seven/yaşayan nesiller yetiştirdi özlediğim.

Yaşamımın sonunda bir lahit istiyordum 'her a'nı' rahat.

Bir yanında tek ağaç

Birkaç gül öbür yanımda

Üzerinde bir 'bülbül' benimle ölmesin.

yaşamındaki 'bülbülümün' adı da 'sevgi' olsun istiyordum.

'Sevgi' yüce duyguydu çünkü.

'Sevgi' yüce olduğu kadar, güçlü bir duyguydu.

Öyle ki, masalımdaki Kafdağı kadar büyük.

Hayalimdeki Anka kanatlarınca yüce...

'Sevgi' hayallerimi süslesin, düşüncelerimi renklendirdi.

Yaşamımın bir parçası oldu, bedenimle...

Nar çiçeğinden maviye, yüreğimde taşıdığım bir rengim oldu.

Ömür boyu, solmadan ölesiye...

Damarlarımda kanım olsun, bedenimde dolaşan 'sevgi' oldu.

Yol yol yürüsün, kıvrıla kıvrıla aksın, coşkun dolaşsındı ırmak ırmak.

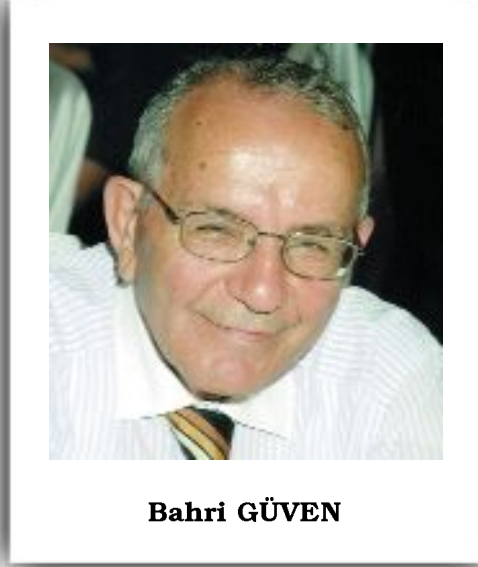
Bana coşku, sıcaklık versin istiyordum.

Öyle ki, yaksın ateşiyle, kavursun, kül etsin.

Öyle bir kül ki, bereket olsun toprağıma.

Pınarımın kaynağı oldu.

Bağım, bahçem, gülüm 'sevgi' ile sulansın;



Bahri GÜVEN

sulandıkça filizlensin; filizlendikçe boy atsın, gülümsesindi nesiller boyu...

Dört mevsimde bir mevsim baharım değildi 'sevgi' dediğim.

Her mevsimde baharım, taze kokanım.

Gönül bahçemin aşk çiçeği olsun istiyordum.

Bahçelerin kalbi kan ağlamasın.

Gülünce çiçekler açsındı dağlarca.

İrem Bağ'ındaki bülbüller saçlarıma konsun; serenatlar söylesindi gönül penceremde.

Gül Bahçeleri'ndeki sümbüller gibi koksun istiyordum 'sevgi'.

Ruhumu okşayan, esinlerimi şahlandıran öyle bir koku ki.

Ta uzaklardan algılandığı ılgıt, ılgıt...

Denizimin meltemi oldu.

Öyle bir dünya olsun istiyordum ki 'sevgi'

Yaşayıp, yaşatmak için yaşasındı 'Ana'ca...

Ben onun küçük dünyası, o benim evrenim olsun istiyordum.

'Sevgi', kendi yüreğinde, benim damarlarıma dolan, özlenen bir şarkı oldu.

Nağmelerimiz 'sevgi' ile coşsun, sonunda "Hoş bir seda" kalsındı gökkubbemizde.

Çölümde va'ham,

Dudaklarımda can suyum olsun istiyordum.

'Sevgi', ey yüce duygu:

Şah damarım ol, ikinci canım ol istiyordum.

Ben ki, masalımdaki Kafdağı kadar büyük gördüm seni.

Anka kanatlarınca yüce gördüm.

Masalımdın hep dilimde dolaştırdığım

Gönlümün esinlerisin sen

Dört mevsimde bir mevsim değilsin baharım.

Her mevsim taze kokanım.

Gönül bahçemin aşk çiçeğisin sen.

'Sevgi', ey yüce duygu:

Evrenden büyük sayıyorum seni.

Yücelerin yücesi sayıyorum.

Gönül kapım her an açık sana.

Açık olan gönül kapımdan gir içeri
Gönül Bağım'ın bülbülü ol.

Sabah güneşim ol dünyamı aydınlatan
Karanlığı kovanım ol.

Gece mehtabım ol kucaklaştığımız
Paylaşalım şu dünyadaki yaşamı seninle.

Dostluğu paylaşalım

Özveriği paylaşalım.

Paylaşıp, yaşayıp, yaşatıp, yeşertip, meyveye dönüştürelim 'sevgi ağacı'mızı.

Dünyadaki ellerimiz, gözlerimiz olsun 'sevgi'

Esin kaynağımız olsun, taht kursun beynimizde.

'Sevgi', bazen güzel bir haber olsun dilimizde.

Bazen sevgiliye yazılan şiir olsun.

Bazen notamızdaki şarkı olsun kalplerimize fısıldaştığımız.

Bazen bir Kardelen olsun sevgiyle açılan.

Kalplerimize nakşettiğimiz ölümsüz aşkımız olsun.

Olsun ki, tüm evrenimizin kalbi 'sevgi'yle dolsun.

İnsan sevgiyle yaratılmış; insan hamurunun en önemli unsuru 'sevgi'dir çünkü.

'Sevgi', ey yüce duygu.

Evrenimizi aydınlat, beyinlerimize ışık tut, kalplerimize dol.

Yaşamımızın bir değil, bin parçası ol istiyorum.

Bu olgu ebediyete kadar yaşasın, bitmesin istiyorum.

Bu yüce duygunun insanlığın tümünde hep olmasını istiyorum.

Kalplerimize hep dolmasını istiyorum.

AVUÇ İÇİNDEN SU İÇEN GÜVERCİNLER

Yan yana oturan
iki güvercin resmini andıran
bir yanık izi bıraktın
işaret parmağımda

Sen
öpünce iyileşecek
bir yanık izi gördün

Ben
Öpünce ürküp kanatlanacak
bir çift yüreğe
Avuç içimden su içirdim..

Kezban GÜÇLÜ

kezbanguclu74@gmail.com

Hitit Topraklarında Dünya Şiir Günü

"Neşa giysileri, Neşa Giysileri,
Bağla beni, bağla!
Götür beni annemin yanına!
Bağla beni
Götür beni oğullarımın yanına
Bağla beni!"

*

Bu kadim topraklarda ses ve nefes tükenmedi.

İşte bu yüzden bahar usul usul geldi. Saklanmadan geldi. Çırlıçplak geldi... Nevruz geldi umudu ve çiçekleri ile... Dünya Şiir Günü geldi yedi kıtada birikmiş gökyüzü ile gül yüzü ile...

4 bin yıl önce Hattilerden, Hititler'e ulaşan ve şimdi bizlerde konaklayan Toprak (purullıya-) ve Çiğdem Bayramı (ANTAHSUM) içindeydik. Anadolu'nun büyük bir kesiminde hala Çiğdem Bayramı kutlanmaktadır. Binlerce yıl önce Hititler bu bayramı 38 gün kutlamış.

Bu güzel tarihsel serüvenin soluğu şimdi bu topraklarda hiç eksilmeden, rengi solmadan bir kez daha baharda açmaya gelmişti.

Dünya Şiir Günü'nü masmavi, ıslık ıslık bir gökyüzü ile karşıladık. Kayısı ağaçları çiçekleriyle adeta gelinlik giyinmişti. Çocuklar, kadınlar, gençler bahara açılan kapıdan bakıyor, yüzlerinde tatlı bir gülücükle güneşi selamlıyorlardı. Köylü kadınlar pazarın etrafında baharın en güzel sebzelerini sergilemiş toprak kokan çatlamış elleri, sabah ayazından kırmızıya dönmüş yanakları, tebessüm eden bakışları ile "şiir hayatsa biz de varız" diyorlardı.

Mart ayının bu en güzel güneşinde, selvi dallarından minik yapraklar gözesine sığmayan su gibi süzölmeye başlamış, gök ışıkmıştı, su ise gölgesini kışa bırakmıştı... Daldaki yapraklarda bir telaş vardı. Bir an önce açmak, uçmak ister gibi, yeni yürümeye başlayan çocuk gibi heyecanlıydılar...

"Öyle bir mevsimde aç ki yalansız olsun..." sözü sanki ağaçların kulağına fısıldanmıştı.

21 Mart Dünya Şiir Günü etkinliğimiz Çorum Eğitim Sen ve Ozan Der'in ortak dayanışması ile ortaya çıkmıştı. Etkinliği nerede yapalım? Sorusunun cevabı; halkın katılımı ile yapalım olmuştu. O zaman en iyi yer neresiydi? Düşündük... Âşık Mahsuni Şerif Parkı olmalıydı. Hem de büyük bir Anadolu ozanın adını taşıyan bir park...



Mehmet ÖZTÜRK

Makamına âşıklar gelecek türküler söylenecekti. Karacaoğlan'dan, Hatayi'den, Pir Sultan'dan... Şiirler okunacaktı Nazım'dan, Lorca'dan, Neruda'dan... Ne kadar güzel bir mutluluktu.

Binlerce yıllık insanlık tarihinin söz ustaları âşıklar ve halk ozanları yüreklerindeki türkü ve şiirlerle kuşanıp gelmişlerdi. Anadolu'nun binlerce yıldır biriktirdiği geleneğin o sınımsız, o sahici şiirlerini ve türkülerini yüzü sofrasına gökkuşağı gibi ulaştıracaklardı.

"ŞİİR GÖKYÜZÜNE YAZILMIŞ BİR TÜRKÜDÜR"

Doğanın en güzel sözü ve yüzü çocuklar ve kayısı çiçeklerindeydi. Bulut gibi bembeyazdılar...

Çocuklar renk renk bahar çiçekleri gibi açmışlardı...

Şair Egemen Berköz'ün 2017 yılı Dünya Şi-

ir Günü Bildirisinin okunması ile başladı etkinliğimiz.

Türküler ve şiirler halk ozanı Rıza Hardal "Hoşgeliniz" şiiri ile başladı.. Haydar Kılıç sözü ve sazı ile boy verdi. Sonra halk ozanı Fakir İsmet sazı ve sözü ile "Bir selam göndersem bu Dünya'yı yapan ustaya..." diyerek göğü titretti. 98 yaşındaki büyük halk ozanı Rıza Koçak tarihin bir ömür boyu damıttığı şiirleri ile yüreklerimize can suyu verdi. "Kardeş olup konuşması ne güzel" diyerek dünyayı kardeşliğe davet etti. Mehmet Karadağ şiir demetini açtı. Sonra âşık Cengiz'in şiir bahçesinde nefes aldık. Eğitimci ve aynı zamanda şair arkadaşlarımız Hasan Korkmaz, Ali Ekber Beyaz, Veli Keser, Mehmet Öztürk şiirlerini okudular. İlkokul öğrencilerimiz, o çiğdem çiçeklerimiz Doğa Dertsiz ve Burçin Çınar kuş cıvıltıları eşliğinde şiirlerini paylaştılar.

Kocaman bir pankart duruyordu parkın ortalık yerinde, "Şiir gökyüzüne yazılmış bir türküdür." Diyen Goethe... Alman yazar ve şair... Hoş geldiniz diyordu...

Sonra meydanın etrafını dolduran 7'den 70'e sıralanan çocuklar, dedeler ve her yaş grubundan insan baharı, şiiri ve umudu selamlamak için yan yana dizilmişlerdi.

21 Mart Dünya Şiir Günü için hazırladığımız şiir kartlarını çocuklara, annelere, dedelere ve herkese dağıttık. Şiir kartlarını dağıtırken; "Bu şiirleri evlerinize götürün en güzel yerlere asın, arkadaşınızı armağan olarak verin, unutulmasın diye saklayın..." Bunları söylerken bir babaanne şöyle söyledi; "Benim okuma yazmam yok oğlum, kim okuyacak" dedi. Biz de ona "okuyamasan karttaki kuşlara bak, torunların sana okur" dedik. O da "Tamam oğlum bakarım..." dedi. Ve söz bir kez daha şiir olup çıkageldi...

Bu arada ağaçlara sürpriz yaptık. Ağaçların el çırpan güzel dallarına hazırladığımız şiir gerdanlıklarını yani şiir kartlarını taktık... Yunus Emre, Nazım, Lorca, Aragon, Ahmet Arif, Hasan Hüseyin, Gülten Akın, Pir Sultan ve daha nice ozanın şiirleri yaprakla, dalla, güneş ile buluştu.

Şiir hayatın içindeyse daha anlamlıydı. Çünkü 98 yaşındaki halk ozanı Rıza Koçak'ın deyişi ile "kardeş olup konuşmaya geldik..." Arılar, kayısı çiçekleri, çocuklar ve ozanlar ile...





Ahmet Muhip Dıranas, "Esinim senden gelir" dediği eşi Münire Hanım'la...

BAHAR ŞARKISI

Titrek bir damladır aksi, sevincin
Yüzünün sararmış yapraklarında;
Ne zaman kederden taşarsa için
Şarkılar taşırırsın dudaklarında.

İşlerken hülyanı sestem örgüler,
Bir çini vazodan dökülen güller
Gibi hayalinde şafaklar güler
Buruşmuş bir çiçek, parmaklarında.

Gözlerin kararan yollarda üzgün
Ve bir zambak kadar beyazdı yüzün;
Süzülüp akasya dallarından gün
Eri damla damla ayaklarında.

Sesin perde perde genişledikçe
Solan gözlerinden yağarken gece,
Sürür eteğini silik ve ince
Bir gölge bahçenin uzaklarında.

Sen böyle kederden taşığın akşam,
Derim: dudağında şarkı ben olsam;
Gözlerinde damla ve içinde gam,
Eriyen renk olsam yanaklarında!

Ahmet Muhip DIRANAS

(1908 – 1980)



Mehmet ÖZATA

SEVDİĞİM RUBAİ VE DÖRTLÜKLERİM

Ezelden gelir ebede giderim,
Bir garip yolcuym kime ne derim,
Zaman ötesine geçer dururum,
Aklımı başımda zor zaptederim...

*

Ağlayarak gelmişim gülerim gitmeliyim,
Kainâtın, Dünyanın sırrına ermeliyim,
Bir ömür yetmez bana, bin ömürdür dileğim,
Gittikçe gelmeliyim, geldikçe gitmeliyim ...

*

Tanrım, nasıl yarattın bunca insanı tip, tip?
Uslarında nasıl fark yarattın ey yüce sahip?
Hikmetinden sual olmaz ama neydi muradın?
Hepsi başka bir âlem, hepsi başka bir garip...

*

Şiir Tanrı dilidir ibadettir insana,
Şiir sevgi selidir saadettir insana,
İlâhi bestedir şiir insan makamında,
Aşıktır, sevgilidir, zarafettir insana...

*

Ne zaman Nesimi aklıma gelse,
Yüzülmüş tenine deri olurum,
Hallaç gibi çıkıp "Enel Hak" dese,
Aklımı şaşırp deli olurum...

*

Ete kemiğe büründüm Adem oldun dediler,
Ruh ve akıl verdiler insan oldun dediler,
Eleştirel akıl hikmeti sorgulayınca,
"Sen her şeye karışma, fazla oldun!" dediler...

*

Dünyada her şeyle beraber sen de dönüyorsun,
Kainat dönmeye programlanmış bilmiyorsun,
Öyle sonsuz bir uyum var ki ilâhi düzende,
Gönül gözün kapalı o yüzden görmüyorsun...

*

Hayatı geç kavradım olanı kader sandım,
Olmayanla savaştım tekâmülde zorlandım,
Kader alında değil akılda şifrelenmiş,
Ömrüm hazana erdi yaşadıkça anladım...

*

Gülelim dostlar bu âlem ağlamaya gelmez,
Ararsan dağdır dertler sormaya gelmez,
Olmakta olana gücün yetmezse eğer,
Kadere yaslan fazla sorgulamaya gelmez...

ÖĞRENCİ PROJELERİ

“Akıl yaşta değil, baştadır.”

Atasözü

Onlar çocuktur. Akılları bir karış havadadır! Yanında büyükleri varsa konuşamazlar. Konukların yanında susmaları gerekir. Onların akli her şeye ermez. Ağzını açana hemen ders çalışması anımsatılır. Ders çalışmayı bir görev değil, ceza olarak görenler ise büyükleridir.

Biz senin yaşında şunları yapardık. Şimdiki gençler bir başka. Büyüklere saygısı yok. Yerine ve zamanına göre genç kız delikanlı, yerine ve zamanına göre bir anda çocuk olan çocuklardır.

Kuşaklar boyunca aynı şeyler söylendi. Mağara duvarlarına, taşlara, kil tabletlere, papirüs kağıtlara benzer şeyler yazılıp çizildi: büyüklere saygı kalmadı. Ahlak elden gidiyor.

Yakın zamanda başka birisi çıkıp farklı şeyler söyledi: ŞİMDİKİ ÇOCUKLAR HARİKA!

Mimar Sinan Ortaokulu'na bir hafta sonu gitmiştim. Koridorlarda yer alan afişler ilgimi çekti. Fırsat bulabildiğim kısa sürede gördüklerim beni etkiledi. Gençliğimizin, geleceğimizin temsilcileri güzel şeylere imza atmışlar. Zamanım olsaydı hepsini tek tek okurdum.

Öğrencilerimizin hazırladıkları projeler gerçekten çok güzel. Büyümüş te küçülmüşler sözleri onlar için söylenmiş.

Onlar büyüklerine yol gösteriyor. Yapamadıklarını uygun bir dille eleştiriyor. Gülmsetiyor.

Çöp toplayan çöp kutusu! Parklara, sokaklara, ortak paylaşım alanlarına bakın. Çöp dökülen alanlardan farkı var mı? Onlar, büyüklerine çevreyi kirletmeden temiz tutmayı öğretiyor.

Söylenen yalanı ortaya çıkaran makine icat edilmiş. Yalanlığı meslek edinmiş olanlar da dinden kurtulamıyor. Büyüklerin huyudur. Kendilerine söylenen yalanları hiç sevmeyiz. Dost düşman fark etmez; ağzından çıkanla gönlünden geçen her zaman aynı olmaz.

Çocuk denilecek yaşta (yasalarımız on sekiz yaşından küçük olan herkesi çocuk kabul eder) büyüklerini yakından tanıyan öğrencimiz bir proje geliştirmiş. Niyet okuyan gözlüğün sayesinde karşımızdakinin gönlünden geçeni okuyoruz.

Akıllı ampul yapmayı düşünmüşler. Öğrencilik yıllarımı anımsadım. Çocukluk yıllarında üç kişi aynı evde kalıyorduk. Okul, ders çalışmanın yanı sıra yemek yapma, bulaşık yıkama, kışın sobayı yakma gibi aklınıza gelecek tüm ev işlerini aramızda paylaşıp yapıyorduk. Gece yatağa girerken odanın ampulünü söndürmek bizim çömediğimiz bir sorundu. Bulduğu muz çözümleri kısa sürede işlemez oluyordu. Tartışmalar, amcaoğlu'nun icadı sayesinde bitti. Yetmişli yılları yaşayanlar bilir. O dö-



Arap ÇATAROĞLU
acataroglu1919@hotmail.com

nemde anahtarlar tırnaklıydı. Tırnağı aşağı çektiğinde ampul yanar, yukarı kaldırdığında sönerdi.

Amcaoğlu, anahtarın tırnağına bir ip bağladı. Çivilerle duvara sabitledi. Yatağına yatmıştı ve ipi çekip ampulü söndürüyor. Japonları kışkıracak buluşu sayesinde evin içindeki tartışmalar son buldu. Ev sahibinin dikkatini çekmiş. Bizim anlattıklarımıza inanmadı. Yatağın üzerine

yatıp kendisi uygulama yaptı.

O günden sonra amcaoğluna Nasrettin Hoca diye hitap etti.

Öğrencimizin projesi aslında bana çok mantıklı geldi. Yatalak, işitme engelli, bedensel engelli canlarımızın dertlerine derman olmaya çalışıyor. Sese ve harekete duyarlı sensör sayesinde ampul yakılıp söndürülebiliyor.

Küçümsemek yerine, küçüklere de danışmak gerek. Bitmez, tükenmez enerji kaynağı Güneş ışıklarını ne kadar değerlendiriyoruz? Çocuklarımız, kışın Güneş enerjisiyle elimizi ısıtan eldiven, Güneş enerjisiyle temizlenen ayakkabı yapmayı düşünüyorlar.

Anlayana sivrisinek saz. Anlamayana davul zurna az demişler.

Onlar büyüklerini gülümseten, düşündüren çalışmalar yapmışlar. Bayanlar için geliştirdikleri ayna dikkate değer. Bayanları makyajlı gösteren ayna çok ilginç. İnternet ortamına birileri yazmış. Dünya kadınlar günü aslında 6 Mart'mış. Ancak kadınların hazırlıkları iki gün sürdüğü için 8 Mart'ta kutlanıyormuş. Aslında onlar, çevrelerinde olup bitenin farkındalar.

Çocuklara yemek yediren önlük! Bebeklik yıllarında annelerine yaptıklarını unutmamışlar. Her zaman büyüklerini eleştirecek değiller ya.

Baba parasını yemeye alışmış çocuklar aile bütçesini de düşünmüşler. Kadınların başlarına taktıkları yazmaları daha kullanışlı hale getirmişler. Çift taraflı (farklı görünümlü) montlardan esinlenip çift taraflı yazmaları icat etmişler. O halde onlar bizim düşündüğümüz gibi davranış sergilemiyorlar.

Teknolojinin getirdikleri var. Onları alıp kullanıyoruz. Diğer taraftan bizden çalıp götürüklerini görmezden geliyoruz. Beş yüz bini bulan plastik ürün çeşitliliği Dünyamızı çöplüğe dönüştürüyor. Kimine göre dört yüz yıl, kimine göre bin yıl boyunca çürümeyen plastik ürünler geleceğimizi yok ediyor.

Plastikten yapılmış bir poşet düşünün. Bakkal amcadan, marketten aldığımız ürünleri evlerimize kadar taşımak için kullanıyoruz. Kullanma süresi dakikalarla sınırlı. Çevreye verdiği zararlar ise yüz yıllar boyunca sürüyor.

Bu olumsuzluğa dikkat çeken öğrencimiz, gerektiğinde büyüüp küçülen bir poşet geliştirmiş. Üstelik bu projesini kimse önceden düşünüp yapmadığı için patentini alamamış!

Çocuk akli, ilginç, komik, hayal ürünü olarak görmek doğru değil. Edison, ampulü bulmak için bin taneden fazla deney yapmış. Buluşlarıyla adını tarihe yazdırmış.

Jull Verne'yi okuyanlar bilir.

Mimar Sinan ortaokulunda okuyan öğrencilerimizi takdir etmek gerekir. Onların projelerini, gözlerimize taktığımız renkli lensleri, at gözlüklerini çıkarıp görmekte fayda var.



Uğur PAMUK

ÇOCUK SUÇLULAR

Türk Ceza Muhakemesi Kanunu'nun, vatandaşlarımıza tanıdığı zorunlu müdafilik denen bir sistem var. Bu sisteme kayıt olan avukatlar atama ile görevler almaktadır.

Ben de her meslektaşım gibi bu sisteme kayıt yaptırıldı. Sisteme kayıt yaptırmamla birlikte, telefonum çalmaya başladı. Evet ilk görevim gelmişti. Büyük bir heyecanla telefonumu açtım ve görevi kabul ettim. Arabama atladığım gibi Cumhuriyet Savcılığı'nın yolunu tuttum. Savcılığa vardığımda, beni şüphelinin ifadesinin alınacağı odaya yönlendirdiler. Öncelikle yasa gereği şüpheli ile birebir görüşme yapmak için bekledim. Polis şahsı benim bulunduğum odaya getirdi. Şüpheli kişinin gelmesiyle çok şaşırıldım. Karşımda daha 13 yaşında, hayatının başında küçük bir çocuk duruyordu. O an kafamda bir sürü soru oluştu.

Hayatının daha başında olan bir çocuk neden birini öldürmeye teşebbüs etsin, neden kendi hayatını bu derece hiçe sayсын? Bunun gibi bir sürü soru beynimi kemirirken, biz görüşmeye başladık. Ben ona yasal haklarını hatırlattım, olayı bana anlatmasını söyledim.

Karşımda o derece soğukkanlı durması beni daha da şaşırtmıştı. Çok rahat bir şekilde, çektim bıçağı sapladım, dedi. Neden yaptın böyle bir şey, daha hayatının başındasın diye, sordum. Bizde böyle avukat hanım, diyerek, soğukkanlılığını devam ettirdi. Hiçbir pişmanlık belirtisi yoktu. Karşımda bulunan 13 yaşındaki çocuk, öldürmenin gayet olağan bir şey olduğunu ifade ederken dondum kaldım. Akabinde yasalara uygun ifadesi alındı ve savcı bey tarafından sorgu için mahkemeye sevk edildi.

İlk görevimde yaşamış olduğum bu deneyim ve kafamda oluşan sorular nedeniyle, çocukların suça yönelmelerine etki eden toplumsal sorunları araştırmaya koyuldum.

Çocukluk, farklı toplumlarda ve farklı toplumsal alanlarda değişen, dinamik bir kavram olsa da gerek Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 1. maddesinde, gerekse de ülkemizde yürürlükte olan Türk Ceza Kanunu'nda 0-18 yaşları arasında yer alan bir dönem olarak kabul edilmektedir. Özellikle çocukluk çağı içinde yer alan ve insan gelişiminin önemli evreleri olarak kabul edilen bulûğ (puberty) ve ergenlik (adolescence) dönemleri, çocukların en fazla suça yöneldiği çağlar olarak görülmektedir. Çünkü bu süreçte döneme özgü yaşanan biyo-psişik sıkıntılarla beraber aile içi sorunlar, hatalı eğitim, kentleşme, göç, ekonomik sorunlar vb. faktörlerin biri ya da birkaçının bir araya gelmesi pek çok çocukta suçlu davranışların ortaya çıkmasını kolaylaştırmaktadır. Bu da, özellikle son yıllarda ülkemizin aşağı



Av. Gizem TOSUN



yukarı her bölgesinde giderek artan oranda kendini gösteren "çocuk suçluluğu" olgusunu ortaya çıkartıyor. Bu olguyu ortaya çıkartan temel sebepler beraberinde bir takım sorulara yanıt verilmesi gerekliliğini ortaya koyuyor. Bu sorular sırayla şunlar:

- Aile yapısının suça yönelmeye etkisi var mıdır?
- Ailenin göç etmiş olması suçluluğu etkiler mi?
- Ailenin konut ve demografik özellikleri suçluluğu etkiler mi?
- Arkadaş çevresinin suça yönelmeye etkisi var mıdır?
- Okul çevresinin suça yönelmeye etkisi var mıdır?
- Boş zamanların değerlendirilme şekli suçluğa yönelmeye etkiler mi?

Çocukları suça iten sebepleri anlamak için öncelikle bu soruların yanıtlarını bulmalıyız.

Karşılaştığım olay sonrası çocuk suçlular hakkında araştırmalar yaptım. Yapmış olduğum araştırmalar sonucu, yukarıda cevabını aradığım sorulara kendimce cevap buldum.

Bu cevaplar şöyle:

Aile yapısı, ailenin göç etmiş olması, ailenin konut ve demografik özelliği, arkadaş çevresi, okul çevresi ve boş zamanların değerlendirilmesinin suça yönelmeye etkisi vardır.

Çocukları suça iten sebeplerin temelinde yatan etkiler bunlardır. Bu etkilerin hepsi çok detaylı araştırılıp, tartışılması gereken konulardır.

Toplum olarak bu konuda bilinçli olmalı ve bu sorunu çözmek için 'ne yapılabilir'in peşine düşmeliyiz. Ben yaşadığım olayın akabinde çocuk suçlular hakkında ne yapılabilirin peşine düştüm ve kendi adıma bu çıkarımlara vardım.

Artık edindiğim bilgilerle hayatının başında olan çocuklarımızı topluma kazandırmanın peşine düşeceğim. Çünkü çocuklar toplumun geleceğidir. Onların her türlü gelişimine önem veren toplumlar geleceklere güvenle bakabilirler. Bu bağlamda başta devlete, sonra aile kurumuna ve bireylere önemli sorumluluklar düşmektedir.

Kendimce bu konuda yapılması gereken uygulamaları şöyle belirtebilirim: Aile toplumun çekirdeği ve temel dinamiğidir. Bu açıdan, onu zafiyete uğratan her türlü etmenin bertaraf edilmesini sağlayacak ve koruyup güçlendirecek yasal düzenlemeler yapılmalıdır. Ayrıca, devletin ilgili bakanlığı, yerel yönetimler ve konuyla ilgisi olan vakıf ve derneklerin işbirliğiyle her kesimden insanı kapsayacak düzeyde, aile kurumunun güçlenmesine yönelik seminerler verilmelidir. Bu seminerlerde; az sayıda çocuk sahibi olmanın önemi, çocuğun eğitiminin öncelikle ailede başladığı, çocuğa sevgi ve disiplin konularında daima ölçülü yaklaşılması, çocuğa karşı her türlü şiddetten uzak ceza yöntemlerinin uygulanması, çocuğun ebeveynlerini model aldığı, dolayısıyla onunla beraberken ebeveynlerin tutum ve davranışlarına dikkat etmesi gerektiği, çocuğun temel gereksinimlerinin daima denge içerisinde karşılanması, çocuğun akran grupları içerisinde yer almasının önemsenip desteklenmesi, ancak ne tür bir grubun içinde olduğunun bilinmesi, çocuğun sosyopsikolojik açıdan sağlıklı bir şekilde gelişebilmesi için oyun oynaması konusunda yeterli zamanın verilmesi, çocuğun biyo-fizyolojik gelişimiyle ilgili bilgileri öncelikle kendilerinin öğretmesi, çocuğa her gün zaman ayrılması ve onun kendilerine her türlü sorununu açabileceği arkadaşça bir ilişki sürecinin oluşturulması, hepsinden önemlisi onun en önemli gıdasının SEVGİ olduğu dolayısıyla, her durumda yanında olacaklarını hissettirecek şekilde sevgilerini göstermekten çekinmemeleri gerektiği konularında kapsamlı bilgiler verilmelidir.

Ayrıca her ne kadar önleyici tedbirler alsak da suç işleyen çocukları topluma kazandırmanın da bu sürecin parçası olduğunu unutmamalıyız. O yüzden suç işleyen çocukların toplum tarafından damgalanmalarını önlemek amacıyla işledikleri suçun türü göz önüne alınarak cezalarını ıslahevi dışında psiko-sosyal gelişimlerine zarar vermeyecek ortamlarda çekmeleri konusunda gerekli yasal düzenlemeler de yapılmalıdır.

Sonuç olarak suç, sosyo-pedagojik bir sorundur. Dolayısıyla, toplumsal yapıda bu olgunun en aza indirilmesi için, toplum olarak elimizden geleni yapmak zorundayız. Ben yapmam gerekenlerin farkına vardım. Peki, sizler yapmanız gerekenlerin farkında mısınız?

Unutmamalıyız, her çocuk bir umuttur. Geleceğimiz adına umutlu bakabilmek için çocuklarımızı korumalıyız ve onları topluma kazandırmak için ben ne yapabilirim peşine düşmeliyiz..



ERKEK EGEMEN TOPLUMUN KANTARINDA KADININ AĞIRLIĞI

Taşınması en ağır yük kadındır (Türk Atasözü)

Kadınlar; toplumun erkeklerle eşit görülme-
yen, onun da ötesinde horlanan, ezilen, emeği
küçümsemenin, baskı altında tutulan, dışlanan,
değer verilmeyen, dövülen, sövülen, hatta öl-
dürülen öteki yarısını oluşturuyor. İlkçağ'da,
Ortaçağ'da değil, yirmi birinci yüzyılda üstelik.
Eşitlikçi bir toplum yaratma yolunda kadınla-
rın bilinçle yürüttükleri savaşıma karşın du-
rum böyle.

Günümüzden yüzlerce yıl önce Hacı Bektaş
Veli'nin, "Kadıncık Ana senin eşin mi?" soru-
suna, "Benim eşim değil, eşitimidir." yanıtını
verdiği ülkemizde de böyle, dünyanın uygar
sandığımız, gelişmiş saydığımız başka ülke-
lerinde de.

Bu konuda gerçekçi bir durum saptaması
yapabilmek için şu birkaç sorunun yanıtını ara-
mak yeterli olacaktır sanırım:

Kadınlar dünyadaki servetin yüzde kaçına
sahipler?

Parlamentolarda kadınların erkeklere oranı
nedir?

Çalışan kadınlar erkeklerin yüzde kaç ka-
dardır?

Eğitim hakkından yararlanma konusunda
kadınlarla erkekler eşit midir?

Çocuk gelin sayısı kadar da çocuk güveyi
var mıdır?

...

Bu tür soruları istediğimiz kadar çoğaltabili-
riz. Hangi ülkeye gidersek gidelim, hangi ölçü-
ye vurursak vuralım kantarın topuzu hep er-
keklerden yana kayacaktır. Çünkü hiçbir ülke-
de kadın erkek eşitliği tam olarak sağlanabil-
miş değildir. Bunu anlamak için ülkelerin eko-
nomik gelişmişliklerine değil, kültürlerine bak-
mak gerekir. Onların kültürlerinde de kadını
aşağılayan, kadına güvenmemeyi, baskı altında
tutmayı öğütleyen bir yığın atasözü var, deyim
var. Kadına yönelik şiddeti besleyen kaynakla-
rın biri de erkeklerin bilinçaltına yerleşmiş bu
tür sözler olmalıdır.

İsterseniz işe kendi kültürümüzü deşele-
rek başlayalım. Kültürümüzde kadına yönelik
olumsuz sözler saymakla bitmezken erkeklere
yönelik olumsuz sözler yok denecek kadar az-
dır. Bilincimizi biraz kurcalarsak, "Baba, sarığı
kaba.", "Goca iyi olsaydı, adı gonca olurdu."
gibi bir iki sözü anımsayabiliriz belki. Ancak
gerisi gelmez. Bu alandaki bütün deyimleri,
atasözlerini erkekler üretmiş gibidir. Erkek ege-
men toplumun özelliğidir bu. Kültürel yaşamın
aynası olan deyimlerde, atasözlerinde, lakap-
larda kadın hep erkeğin gerisindedir, hep ikin-
cil konumdadır.



İbrahim GÖSTERİR

Yıllar önce, 1988 yılında, Şirin Tekeli, kadın-
ları konu alan atasözlerini, deyimleri incelemiş;
17.740 atasözü ya da deyim 300 kadarının kadı-
nlarla ilgili olduğunu belirlemişti. Bundan
hemen iki yıl sonra Can Yoksul'un bu konuda
elde ettiği veriler, Şirin Tekeli'nin bulduklarıyla
kıyaslanamayacak ölçüde kabarıktır. Yazar, Al-
liturna dergisinin 26. sayısını bütünüyle bu ko-
nuya ayırmış, kadına yönelik 1.500 dolayında
söz derlemiştir. Ayrıca Can Yoksul'un Çorum
Yöresi Sözlü Kültürü adlı kapsamlı çalışmasın-
da da bu konuda hayli söz vardır. Son yıllarda
yayınlanan yöresel ağızlarla ilgili sözlüklerin,
hak bilimi çalışmalarının taranması, bu konuda
elde edilenin buzdüğünün görünen bölümü ol-
duğunu gösterecektir. Kuşkusuz bu sözlerin
içinde devede kulak sayılacak kadar kadını
övenleri, yüceltenleri de vardır.

Erkek egemen toplumun kadına biçtiği de-
ğer en çok atasözlerine, deyimlere yansır. Yal-
nız atasözleriyle, deyimlerle mi aşağılanır ka-
dınlar? Bir hayli de lakap vardır bu konuda
üretmiş. Ege Üniversitesi öğretim üyelerinden
antropolog A. R. Balaban'ın yaptırdığı bir araş-
tırmada kadınlara takılan 103 lakap saptanmış-
tır. Kaşık düşmanı, akrep sultan, dirdir makine-
si, ömür törpüsü, sirkeli baş, duluğu sirkeli
bunlardan birkaçıdır. Daha da ilginç, erkekle-
rin birbirlerini aşağılamak için kullandığı kimi
sözler bile kadınlar üzerinden oluşturulmuştur.
Karı kılıklı, avrat ağızlı, karı köylü gibi...

Yalın bir sınıflandırma ile erkek egemen
toplumun kadına bakışını birkaç açıdan ele ala-
biliriz.

Erkek egemen/ataerkil toplum kadına gü-
venmez. Bu güvensizliği yüzünden onu baskı
altında tutulması gereken bir varlık olarak algı-
lar. Bu algılamayı şu sözlerde görebiliriz (Han-
gi ülkeye ait olduğu belirtilmeyen sözler Türk

atasözüdür):

Kadının söylediği kırk sözden sadece birisi-
ne inan.

Kendini şirret kadından koru, iyi olanına hiç
güvenme (İtalyan atasözü).

Dünyaya dayanma, kariya güvenme.

Kadınlar kestane gibidir; dışları güzel, içleri
çürük (İtalyan atasözü).

İtte vefa olur avratla vefa olmaz.

Sana on erkek evlat verse bile karına asla
güvenme! (Çin atasözü).

Kadının karnından sıpayı, sırtından sopayı
eksik etmeyeceksin.

Kız kıskıda, gelin baskıda.

Avradın ahmağı, eksik etmez tokmağı.

Kadının yediği dayak kendi elinde.

Kızını dövmeyen dizini döver.

Kadını ruhun gibi sev, kürk palton gibi so-
pala (Rus atasözü).

Kızı kendi haline bırakırsan ya davulcuya
kaçar ya zurnacıya.

Kadınlar, eşekler ve fındıklar için insafsız
bir el lazımdır (İtalyan atasözü).

Kocası bir vuruşta karısını öldürmüş de:
"Eyyvah, karıyı gene dövemedik." demiş.

Evliliğinin iyi yürümesini istiyorsan, evlen-
diğin gece karını döv (Japon atasözü).

Erkek egemen toplumda kadın, erkek karşı-
sında bir değer taşımaz. Taşısa bile bu değer,
erkeğin biçtiği kadardır. Bu nedenle de hep er-
keğin gerisindedir, ikincil konumdadır. Şu söz-
ler bu bakış açısının ürünüdür:

Er kocarsa koç olur; karı kocarsa hiç olur.

Erkeğin okumuşu kadı, kadının okumuşu
cadı.

Kardeş yürek yağı, karı çarık bağı.

Kadınlar evde uzun süre tutulmaması gere-
ken şeylerdir (İtalyan atasözü).

Dünyada iki iyi kadın vardır; biri ölmüştür,
biri daha anasından doğmamıştır.

Çamurdan bir adam, ay ışığından bir kadın-
dan daha iyidir (Kırgız atasözü).

Beş kız bir oğlanın yerini tutar mı? / Oğlan-
sız evde duman tüter mi? (Halk türküsü).

Karım hastalanacağına ben hastalanayım,
ben öleceğime karım ölsün.

Kadın dediğin el kiridir, yıkanınca geçer.

Eri olmayanın ferri de olmaz.

Kadın ile halı yeni iken iyidir (Japon atasö-
zü).

Karının ölüsü, yorganın yenisi.

Avradın iyisi altı ay yaşarmış.

Erkek egemen toplum kadın emeğini emek-
ten saymaz. Saysa da kendi emeğine verdiği
değeri vermez. Açıkça küçümser kadın emeği-
ni. Bu küçümsemeyi de şu sözlerle açığa vurur:
Avradın kazdığı kuyudan su çıkmaz.
Karı ne, kârı ne?

ALTINI ÇİZDİKLERİM

Kadınlar akılsızdır ya da eksik akıllıdır. Bu yüzden kötüdür, kötülük kaynağıdır. Dahası taşınması ağır bir yükür kadınlardır. Ataerkil toplumun şu sözleri bunu anlatır:

Saçı uzun aklı kısa.

Kadın aklı, koyun aklı.

Kadının aklı burnunun altındadır (Japon atasözü).

Sırtında odun taşımak, yanında kadın taşımaktan iyidir.

Taşıması en zor yük kadındır.

Kadınla gitme yola, başına gelir türlü bela.

Bunca olumsuzlanan kadının erkek egemen toplumdaki işlevi nedir, ne olmalıdır? Bunun da yanıtı var kültürümüzde:

"Kadın doyurmalı, doğurmalı, dokumalıdır."

O kadar!

Bütün bu sözler; evde, fabrikada, tarlada, bağda, bahçede çalışıp üreten; eş olarak, ana olarak yaşamı paylaştığımız, çoğu kez özdeş sorumluluklar yüklediğimiz, toplumun yarısını oluşturan kadınlar konusunda yüzyıllar öncesinden günümüze ulaşan olumsuz değer yargılarının sonucudur. Acı olan, bu tür sözlerin hâlâ söyleniyor, savunuluyor olmasıdır. Bu tür sözleri benimseyen, olumlayan kadınların varlığı daha da acıdır. "İyi ki erkek değilim; yoksa bir kadınla evlenmek zorunda kalacaktım." sözü, Mme de Stael adlı bir kadına aittir ne yazık ki.

Yaman bir çelişki olarak, regl olan kadını "kirlili", flört eden kadını "müsait" diye tanımlayan TDK'nin, kadına yönelik ayrımcı sözleri sözlüklerden ayıklayacağına ilişkin haberler okuduk basında. Kuşkusuz olumlu bir girişimdir bu. Ancak erkekler, "Yav gardaşım, garı gısmı şapka değeli ki galdırıp atasın." türünden sözleri TDK'nin sözlüklerinden okuyup söylemiyor ki.

Bilinmelidir ki bu tür sözlerin sözlüklerden ayıklanması da yasaklanması da sorunu çözmez. Yapılması gereken, her türlü cins ayrımcılığını bilince çıkarmak; eşitlikçi bir toplum, eşitlikçi bir kültür yaratma savaşımı veren anlayışları desteklemek; yetişen kuşaklara okulda, sokakta, yaşamın her alanında bunun eğitimini vermektir.

Kadın sorunsalı konusunda kadın örgütlerinin çözüm önerilerine kulak vermek, çözüme onlarla birlikte ulaşmak daha akıllıca bir yol değil midir?

KAYNAKÇA:

AKSOY, Omer Asım (1984), *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*, 2 Cilt, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 968 s.

TEKELİ, Şirin (1988), *Kadınlar İçin*, Alan Yayıncılık, İstanbul, 422 s.

ULUSOY, İmdat (2014), "Farklı Diller ve Kültürlerden Deyim ve Atasözlerindeki Kadın Resimleri", *Die Gaste*, Sayı: 31 (Mart-Nisan 2014), s. 11.

YOKSUL, Can (1990), "Atasözleri - Deyimler - Özlü Sözler - Argolar - Küfürler - Beddualar - Ovgüler - Yergiler - Yöresel Sözler - Ve... Kadınlar", *Alliturna*, Sayı: 26 (Mart-Nisan 1990), s. 711-763.

YOKSUL, Can (2013), *Çorum Yöresi Sözlü Kültürü*, Çorum Belediyesi Kültür Yayınları, Çorum, 686 s.

1386. Bir toplumun, dilin, kültürün inşasında odakta insansa eğer; edebiyat da bu insanın ruhu / kimliği olmalıdır. Yolu buradan geçmeyen insanın ne iyi bir yazar, ne eğitimci, doktor, politikacı, mühendis olabileceğine inanırım. / Feridun Andaç

1387. "Çağımız bir gürültü çağı" diyor Aldous Huxley, "fiziksel gürültü, zihinsel gürültü, arzunun gürültüsü." Teknoloji sessizliğe saldırıyor. Reklam endüstrisi arzuyu kışkırtarak insan ve özü arasına duvarlar örüyor. Oysa sessizlik içimizde bekleyen insanı olgunlaştırır. İçimizde bekleyen sesleri açığa çıkarır. Bizi kendimizle karşılaştırır. Sessizlik insanı daha az fevri kılar. Yavaşlatır. "Sakin ol/ Duvardaki tuğlaları dinle/ Sessiz ol, onlar/ Senin ismini söylüyor/ Kimsin sen/ Kimsin?/ Kimin sessizliğisin?" Şairin dile getirdiği bu soruyu harika buluyorum: Sen kimin sessizliğisin? / Prof.Dr. Kemal Sayar

1388. "İnsan ne denli uzağa giderse gitsin, yine de kaçamayacağı şeyler var." / Haruki Murakami

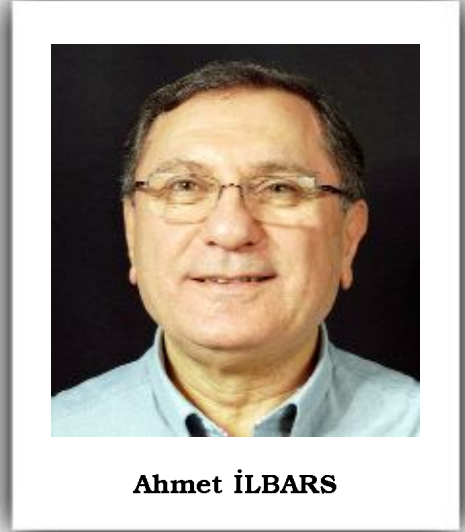
1389. Gözler sadece zihnin algılamaya hazır olduğu şeyleri görür. / Henry Bergson

1390. Tıpkı otları ayaklarımızla ezip geçtiğimiz gibi, ağızımızdaki sözcüklerle de ezip geçiyoruz pek çok şeyi. / Herta Müller

1391. Gecenin en karanlık ve ebedi görüldüğü zaman gün ışığı en yakındır. Her gecenin bir sabahı vardır. / Halide Edip Adıvar

1392. Görünüşte dünyadan kopuk yaşayanlar içlerinde bambaşka dünyalar yaşatırlar. / Stefan Zweig

1393. İnsan, kendi mutluluğunun da, mutsuzluğunun da mucididir. / Halit Ziya



Ahmet İLBARS

1394. Zamanın iki boyutu var. Uzunluğu güneşe, derinliği tutkulara bağlı. / Amin Maalouf

1395. Öpecek bir şeyi olmayanın bütün içmesi kaçınılmazdır. / S. Freud.

1396. Mutlu evlilikler hep birbirine benzer, ama mutsuz evlilikler türlü türüdür. / Tolstoy

1397. Cam kırıkları gibidir bazen kelimeler, ağızına dolar insanın. Sussan acıtır, konuşsan kanatır. / Oğuz Atay

1398. Mutluluk denen şeyi abartmaktan vazgeçtim. Sonuçta insan kalbi küçücük ve içine pek az şey sığıyor. / İnci Aral

1399. Şiir, konuşmayı; nesir ise düşünmeyi geliştirir. / Prof.Dr. İlber Ortaylı

1400. Hayat umutsuzluktan umut yaratmaktır. / Yaşar Kemal

RUBAİLER

Güller var senin asil ruhunun hamurunda
Sevdan beni gezdirir, yolların çamurunda
Gül yüzüne hasret biçare bülbülüm amma
Ne bülbül, ne karga, ne aşk senin umurunda

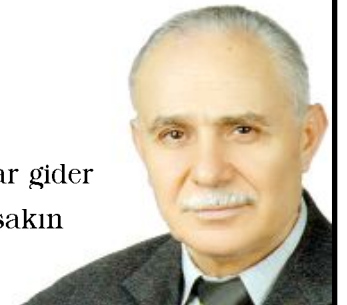
*

Ruhumun derinliklerinde gezinir gölgen
Hiç gitmez gül yüzün, gönül gözümün önünden
Her an, her tarafımda sen varsın, a sultanım
Ne olur gözümün önüne gel, çık kalbimden

*

Aşkın yaşı yoktur gönül, cananı bulursa akar gider
Bir yâr, bir görünür, pîr görünür, gönül ardınca bakar gider
Çıkmaya görsün, karşıma bir canan, büyük söyleme sakın
Yaşa bakmaz aşk, aklını alır, yüreğini yakar gider

Selahattin
Aydemir



MAHMUT HOCA

Eş-dost arasında kır yemeğindeyiz...
Gruptan birisi, gençlere; "karpuzları kesin de yemek hazırlanuncaya kadar soğusun" dedi.

Karpuzun kesilip açığa bırakıldığında soğuduğunu her kes bilir de, neden soğuduğunu, rahmetli tabiat bilgisi hocamız; Mahmut Ragıp Erten'in talebeleri kadar bilmez.

Mahmut hoca diğer adıyla Arap Mahmut, (Fırat nehri boyunca, Suriye veya Irak'ta doğmuş, Arap kökenli olması lazım. Aslında beyaz tenli bir adamdı.) bize, ortaokul son sınıfa kadar üç sene tabiat bilgisi öğretti....

Sizlere Mahmut hocanın derslerinden alıntılar aktaracağım.

* * *

Bir gün masanın üstüne koyduğu civalı termometrenin, civa yuvasının üstüne, alkollü pamuk koyarak, cam yuvayı dışardan ıslattı. Pamuğu kaldırıp biraz bekledi. Alkol ıslaklığı kurduğunda, termometrede ısı düşüşü olmuştu.

Deneyin sonucunu :

- Buharlaşan cisimler soğur. Sızan testinin içindeki suyu soğutması bundandır. Kesilen karpuzun da soğuma nedeni buharlaşmadır, şeklinde açıkladı.

* * *

Dersimiz kuşlardan baykuş. Hocamız anlatıyor:

-Baykuş'un adının uğursuza, çıkarılması yanlıştır. Viranelerin üzerine tünemesi, oralara yuvalanmış fareleri yakalamak içindir.

Tarla zararlıları olan fareleri, yakalayıp çiftçiye büyük yarar sağlar. Ne acıdır ki, çiftçimiz kendisine çalışan kuşu, uğursuz sayar. Atalarımız onun üstün özelliğini anlamış olduklarından, adını baykuş yani efendi kuş koyarak ödüllendirmişlerdir.

* * *

Dersimiz kuşların iç organları:

Okulun tavan arasındaki yabani güvercinlerden birisi yakalanmıştı.

Kuşun gagasının üstüne eterle ıslatılmış pamuk konulup, bayıldı.

Karnı yarıldığında iç organların tamamı görüldü. Kalp de çalışıyordu.

Kuş, biraz sonra öldü, ama bütün sınıf kalbin çalışmasını görmüştü.

* * *

Dersimiz güller. Hocamız anlatıyor:

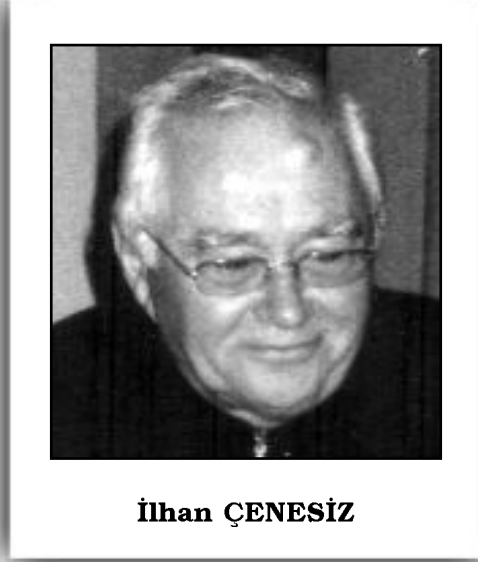
-Size bahçe etrafı için, çok şık çit yapmayı öğreteceğim.

Çit yapacağınız yerin toprağına gerekli olan gübreyi katarak hazırladıktan sonra, ekeceksiniz. Yeteri kadar suladığınızda kısa zamanda fışkırıp çıkarlar. Çok büyümeden 20 cm aralık kalacak şekilde fazlasını söküp seyrekleştirin. Yeteri kadar büyüdülerinde birer atlayarak, 30 derece sağa yatırın. Kalkanları da yine 30 derece sola yatırın. Baklava kesimi şeklinde kafes görüntüsü oluşacaktır. Bu şekli aldıktan sonra fidanların bir birine dokunan kısımlarının kabuklarını aşı yaparçasına yontup bağlayın. Zamanla birbirlerine yapışıp, kaynacaklardır.

Sıra istenen boydan uzun olan uçların kesimine geldi. Onlar da kesilip çeşitli güller aşılınca; size altı doğal kafes, üstü sıra sıra gül, çit oluşacaktır.

* * *

Okul bitiyor, son dersimizi okuyorduk. Kitapta, "Bitki ve hayvanların büyük kısmını okuduk" diye bir cümle geçiyor-



İlhan ÇENESİZ

du. Hocamız:

-Bu doğru değil. Üç sene okuduk ama; çok küçük kısmını....

Dedi ve son dersini bitirdi..

* * *

Mahmut Hoca öldüğünde 77 yaşındaydı.

Öğrencilerinden, o zaman okulun müdür yardımcısı olan, bizim de sınıf arkadaşımız rahmetli İrfan Berker, mezarlıkta bir konuşma yaptı.

Konuşmayı özetliyorum:

"Rahmetli Mahmut Hoca 37 sene öğretmenlik yapmış. İlk öğretmenliği Çorum'da. Çorum'da evlenmiş. Sonra Sinop'a atanmış. 6 sene Sinop'ta kaldıktan sonra tekrar Çorum'a atanmış ve 37 seneyi tamamlamış. 37 sene içinde boş geçen dersi olmadığı gibi, derse geç geldiği de olmamış.

Allah rahmet eylesin."

* * *

"Karpuzları kesin de yemek hazırlanuncaya kadar soğusun" sözlerinden böyle bir yazı çıktı. En güzel günler sizlerin olsun.

Ölmeyi Görmek

Babama

Ah benim sarhoş çocukluğum
Bu baş ağrısı sendendir
Elmanın yeşili üzümün kuruğu

Köşeyi dönsem bulurum bir eskilik
Bir yol ağzında bırakılmış tamış

Bilmekliğimden bütün dalgınlığım
Yeni'nin dar gelen parlaklığı
kamaşan aklımın zoru

Gitsin bu ilk güz sevinci
Sararan yaprakları verin
Üşüyen güz güllerini

Bırakın rüzgar kendince söylesin türküsünü
Gece bin bir masalını döşesin

Unutkanlığım
Aptal bir çocukluk boğazımda
Yutamadığım

Selma Özeşer

Kendilerini anlamayanlarca yok edilen kurtlar ve kadınlar

*"Hayatı iki gözümüzle değil
birden çok gözü olan sezginin
aracılığıyla görebilmek,
dünyaya tıpkı yıldızlı gökler
gibi binlerce göz aracılığıyla
bakabilmek..."*

Bu yazıda sözünü etmek istediğim yazar, aynı zamanda ünlü bir şair, psikanalist ve öykü derlemecisi:

Clarissa Pincola Estes.

Ve Estes'in "Kurtlarla Koşan Kadınlar" isimli kitabı...

Öncelikle belirtmeliyim ki, Estes bu kitabı yazmaya 1971 yılında başlamış ve 20 yılı aşkın bir sürede tamamlamış. Bu süreçte yazar çeşitli kültürlerden yüzlerce hikaye derlemiş, bunları kaydetmiş; derken edebi ve psikanalitik bir süzgeçten geçirerek ortaya ışıltılı bir kitap çıkarmıştır.

Kitabın 18 ayrı dile çevrilmiş olması, ayrıca elimdeki baskısının ülkemizdeki 12. basımı olduğunu bilmek de, kitabın ne kadar sevildiğinin kanıtı.

Estes bu kitabı yazmaya karar verdiğinde, vahşi hayatın biyolojisi hakkında araştırmalar yapmaktaydı. Özellikle iki kurt türü "Canis Lupus ve Canis Rufus" kurtlarına dair yaptığı çalışmalar -onların ateşli tabiatları ve zahmetli hayatları düşünülürse- kadınların tarihini tutmaya benzer. Estes'e göre sağlıklı kurtlar ve sağlıklı kadınlar belirli ruhsal karakteristikleri paylaşırlar. Keskin bir duyarlılık, oyuncu bir ruh ve yoğun bir kendini adama kapasitesi...

Kurtlar ve kadınlar, doğaları, araştırmaları, büyük ve dayanıklı bir güce sahip olmaları bakımından yakın akrabalarıdır. Sezgileri çok güçlüdür. Yavruları, eşleri ve sürüleriyle yoğun bir biçimde ilgilenirler. Sürekli değişen koşullara uyum sağlamakta deneyimlidirler. Tuttuklarını koparmalarının yanısıra çok da cesurdurlar. Ancak kurtlarla kadınların ortak yazgıları da vardır. Her iki tür de sürekli taciz edilmiş, avlanmış, yanlış bir şekilde obur, sapkın, saldırgan ve düşmanlarından daha değersiz tanımlanmışlardır. Kurtlar ve kadınların kendilerini anlamayanlar tarafından yok edilmeleri çarpıcı bir benzerlik taşır.

Estes'e göre içerde (psişede) ve dışarda tüm baskıları yaşayan kadınlar, hangi kültürden ve sınıftan olursa olsun derin bir çöküntüye saplanır. İşte tam da bu noktada kitabın mottosu diyebileceğimiz bir cümle devreye girer: "İÇİNDEKİ VAHŞİ KADINI BUL!"

Hepimiz "Vahşi"ye özlem doluyuz. Bu özlemin kültürel olarak onaylanmamış pek az



Nazife ÇİÇEK
Sanatçı-Eğitimci

panzehri var. Bizlere bu tür duygulardan utanç duymamız öğretili. Uzattığımız saçlarımızı duygularımızı saklamak için kullandık. Ama tüm bu baskıya rağmen vahşi kadının gölgesi gece gündüz pusuya yatmış halde varlığını sürdürmekte. Nerde olursak olalım arkamızda tırıs giden bu gölge kesinlikle dört ayaklı.

Günümüz kadını bulanık bir etkinlikler yumağına dönüşmüş durumda. Öyle ki kadın, herkes için her şey olmaya koşullandırılmıştır. Kadın bilgeliğine verilen değer yerinde yeller esmektedir.

1960'ların Blues şarkıcısı Jones Joplin, tını ezen kuvvetler tarafından iç güdüsü zedelenmiş vahşi kadına iyi bir örnektir. Onun yaratıcı hayatı masum merakı, hayat sevgisi, büyürken



dünyaya bir ölçüde saygısız bakışı zamanında acımasızca karalanmıştı.

Estes, kadınların yaşamdan koparak kaybettikleri canlılıkları, sezgileri geri kazanma yolunun kendi yeraltı yıkıntılarında yapılacak kapsamlı bir ruhsal arkeolojik kazıyla mümkün olacağını söylüyor. Kadın bu yöntemle doğal, içgüdüsel ruhu düzeltebilir ve kendinin en derin doğasının yol ve yöntemlerinin farkına varabilir.

Kadının ruhu, emeği ve enerjisini büyük tehditler altında hissedip artık yaşamsal gücünün tükendiğini hissettiği anlarda bile "vahşi" ve "kadın" sözcüklerini sezgileri yoluyla anlamalıdır. Kadınlar bu sözcükleri duyduklarında, zihinlerinde çok eski bir anı canlanır ve kadın yaşama geri döner. Bu anı vahşi kadınsallıkla aramızdaki mutlak, inkar edilemez, değiştirilemez akrabalığımızla ilişkilidir. İhmalden ötürü hayalet dönüşmüş, aşırı evcilleştirilerek mezar gömülmüş, yaşadığı kültür tarafından yasadışı ilan edilmiş ya da artık hiç anlaşılmayan bir ilişki olabilir bu.

"Vahşi kadın" kadınları nasıl etkiler?

Eğer vahşi kadın liderimiz, müttefikimiz ya da öğretmenimiz olursa iki gözümüzle değil, birden çok gözü olan sezginin gözleri aracılığıyla görürüz. Bu sezgiye sahip çıktığımızda yıldızlı göğe benzeriz. Dünyaya binlerce göz aracılığıyla bakarız.

Bu kitapta yazar bize aşama aşama sezgilerimize ve iç güdülerimize ulaşma yolları gösteriyor. Bunun için de bir kurdun izlerini takip etmeyi öğretiyor. Çünkü ona göre vahşi doğa bir kadının olmaya ve bilmeye gerek duyduğu tüm şifa boğçalarını taşır.

Estes, hemcinsleriyle ilgili gerçekçi tesbitlerde bulunup onlara sezgilerine güvenme yollarını gösterirken onları sürükleyici hikayelerle tanıştırıyor. Kendimizi hikayelerden birindeki karakterlerde görebileceğimizi umut ediyor. Öyle ki Estes'in elinden tutup giderken kendi çıkış yolumuzu bulabileceğimiz bir hikaye ile karşılaşmamız an meselesi. Kitaptaki bazı hikayeler: Mavi Sakal, Kırmızı Ayakkabılar, El-siz Kız, Çakal Dick.... Bu hikayelerde mutlaka sizi de saran bir karaktere rastlayacaksınız.

Kadın olmanın onuruyla...

DÜZELTME

13 Mart 2017 tarihli 117. sayımızda, "Toz bezi değiliz, insanız biz" başlıklı, Nazife Çiçek'in yönetmen, senarist, eğitimci Ahu Öztürk ile söyleşisinde, Ahu Öztürk'ün "aslen Karanlı" olduğu belirtilmeye çalışılırken, bu ibare "aslen Kars doğumlu" şeklinde çıkmıştır. Düzeltiriz.

YAZILIKAYA

Sanatçılar Mozolesi

Recep SERBES



Sait Faik'in kaleminden Naşit Bey...

Sait Faik Abasıyanık, "Kumpanya" adlı eserinde kitap kahramanı Dayı Remzi'nin ağzından Naşit Bey'i okuyucuya şöyle aktarır:

"Ben bir gün Naşit'i sahnede Kürt kıyafetiyle mangal karıştırır, kahve pişirir, çubukla tütün içerken görmüştüm. Ortada ne mangal, ne maşa, ne ateş, ne çubuk, ne cezve, ne fincan vardı. Ama Naşit sanki bütün bu saydıklarım önündeymiş gibi hareketler, mimikler yapıyordu. Seyircilerden, pek hödükler müstesna, gülmekten yerlere yatıp katıldıklarını gördüm. Bendeniz de hâşâ huzurdan sancıldım, hatta biraz da patiskayı ıslattım."

"Sultan Hamid'i bile güldüren adam"

Geleneksel Türk Tiyatrosu'nun büyük isimlerinden, "Komik Naşit Efendi" ya da "Komik-i Şehir Naşit Bey" olarak da anılan Ahmet Naşit Özcan, 1886 yılında İstanbul, Şehzadebaşı'nda dünyaya geldi.

Bayezid Rüştüyesi'nden sonra eğitimini Mızıka-i Hümayun'da tamamladı. Saray için bir ortaoyunu topluluğu kuran Abdürrezzak Abdi Efendi'nin yanında ilk seyirlik oyun çalışmalarına başladı.

Kavuklu Hamdi, Küçük İsmail, Kel Hasan ve Mardiros Mınakyan'ın ortaoyunu, tuluat ve dram topluluklarında çalıştı.

Serovpe Benliyan'ın Operet Topluluğu'na giren Naşit Bey, Saray tarafından Fransa'ya gönderildi. 1904'de yurda dönünce Saray'da oyunlar sergileyen Bertrand'ın Pantomin Topluluğu'na, ardından yine Saray'da sahne alan İtalyan Operet Heyeti'ne katıldı.

Güllü Ağop'un Saray'da kurmuş olduğu Dram Kumpanyası'nda da çalışan Naşit Bey kısa sürede bu topluluğun en gözde oyuncusu olarak parladı.

Ancak 1910 yılında İttihatçılar tarafından, At-

dürrezzak Efendi'nin bir nüketisi nedeniyle onunla birlikte Saray kadrosundan çıkarıldı.

Bir süre Kavuklu Hamdi'nin yanında çalıştıktan sonra 1911'de Üsküdar'da tenisler veren Sahne-i Nevin Topluluğu'na katıldı. Meşrutiyeti Osmaniye Kumpanyası'nda Nurettin Şefkati, Eliza Binemeciyan ve Sirapyon Hekimyan ile birlikte çalıştı. Daha sonra Rıdvan Paşa'nın oğlu Reşat Bey ile "Sahne-i Heves" yaptı. Heveskerân Cemiyeti'ndeki Büyük Behzat ve Kemal Enin ile Ortaköy Tiyatrosu'nda oynadı.

1912'den itibaren kendi adına topluluklar kuran Naşit Bey; Fevziye Tiyatrosu, Şehzadebaşı Şark Tiyatrosu ve Millet Tiyatrosu'nda sahneye çıktı.

1917'de evlendiği Leman Hanım'dan 1926 yılında ayrılarak Küçük Virjin'in kendisi gibi kantocu kızını Amelya Hanım'la hayatını birleştirdi. Naşit Bey'in bu ikinci evliliğinden, daha sonra kendi izinden giderek ünlü birer oyuncu olacak çocukları; Selim Naşit (1928) ve Adile Naşit (1930) dünyaya geldi.

Bir taraftan tuluat geleneğini sürdürürken diğer taraftan modern tiyatroya öncülük eden Naşit Bey, sahneye geleneksel tiyatrocuların kendine özgü "komik" giysileriyle değil, rolün gerektirdiği kostümlerle çıkan ilk isimlerden biri oldu.

Kukla ve Karagöz çalışmalarının yanı sıra sinema filmleri de yaptı. "Bir Millet Uyanıyor", "İstanbul Sokaklarında", "Naşit Dolandırıcı" ve "Düğün Gecesi" gibi filmlerde rol aldı.

1938 yılında jübilesi yapılan Naşit Özcan, 26

Nisan 1943 tarihinde yaşamı veda etti.

* * *

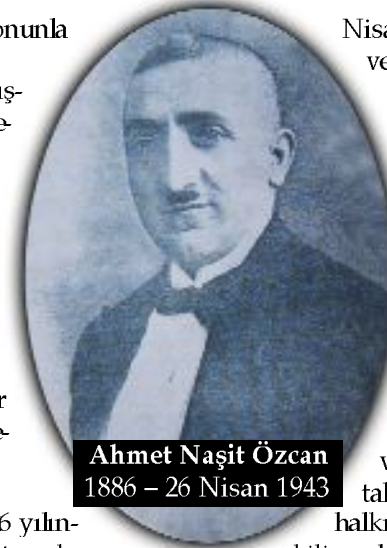
"Sultan Abdülhamid'i bile güldüren adam" olarak ün yapan Naşit Bey, Osmanlı'nın son dönemleriyle Cumhuriyet'in ilk yıllarına damgasını vuran sıra dışı bir oyuncuydu.

Kendine özgü bir repertuar oluşturarak Osmanlı içindeki yerel tiplerin ve azınlıkların taklitlerini ustalıkla sergileyen Naşit Bey, halkın nabzını tutmasını çok iyi biliyordu.

Yabancı piyeslerden Türkçeye uyarlanan oyunlarda ve bazı melodramlarda da boy gösteren Naşit Bey, modern yapıtların tümüne, rolün gerektirdiği kostümlerle çıkarak bu alanda öncü oldu.

Ortaoyunu, melodramlar ve sinemadaki başarısının yanı sıra asıl ününü yeni tipler yarattığı tuluat tiyatrosunda elde etti. Tuluatın başrol karakteri İbişe yeni bir kişilik kazandı. "Aşçıbaşı Tosun Ağa", "Leblebici Horhor", "Hoşkadem Kalfa" ve "Sürpik Dudu" adlarıyla yeni tipler çıkarı ve başarıyla canlandırdı.

Naşit Bey öte yandan iki ya da dört kişilik (düeto ve kuvarteto) müzikli komik skeçler ve taklitli diziler komediler gibi yeniliklerle Türk sahnelerini zenginleştirdi.



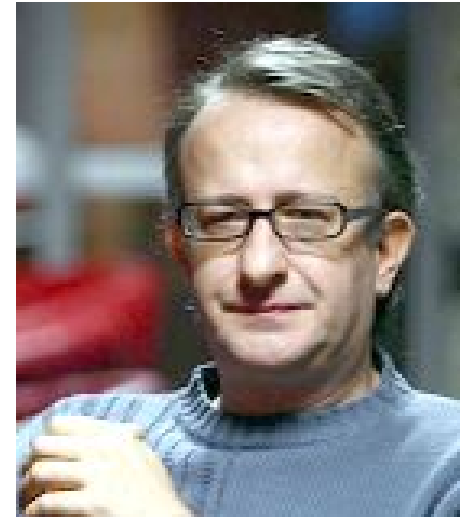
Ahmet Naşit Özcan
1886 – 26 Nisan 1943



1933 yılına ait Yedigün Dergisi'nin kapağını süsleyen bu fotoğrafta Naşit Özcan, çocukları Adile ve Selim'le...



Adile Naşit ve Selim Naşit Özcan; 1961 yılında, babalarının adını verdikleri Naşit Tiyatrosu'nu kurmuşlardı.



Ailenin üçüncü kuşak tiyatrocusu üyesi, Selim Naşit'in oğlu Naşit Özcan

Saray'dan piyango büfesine, Şehzadebaşı'ndan Bakırköy'e...



"Dondurmacı" isimli oyunda Naşit Bey aynı sahneyi paylaştığı kantocularla...
Soldan sağa: Naşit Özcan, Şamram Hanım, Küçük Virjin (Naşit Bey'in kayınvalidesi),
Maria, Aventia, Amelya Hanım (Naşit'in karısı) ve Bardbesyan Huysuz Virjin

Cumhuriyet'in ilk yıllarıyla birlikte yaşamın birçok alanında olduğu gibi tiyatrodan da yeni bir dönem başlamış ve modern temsiller, "Osmanlı kalıntısı" diye nitelenen orta oyunu ve tuluatı hızla gözden düşürmüştü.

Naşit Bey, 30'lu yılların ikinci yarısından itibaren artık boş salonlara oynamak zorunda kalan "modası geçmiş" bir komikti.

Bir akşam yine başarısız bir temsilden son-

ra tiyatrodan çıkan Naşit Bey kendini eve kapatarak uzun süre kimseyle görüşmedi. Tâ ki piyango büfesi açmak isteyen iki ahbabının iş teklifi getirmelerine dek...

Ekonomik olarak da zor günler yaşayan Naşit Bey, "Başında senin gibi halkın sevdiği birisi olursa iyi iş yaparız" sözleriyle -çaresiz- ikna oldu ve piyango bayiliğini işletmeye başladı.

Ancak fazla sürdüremedi, bir gün öfkeyle

terk etti büfeyi...

* * *
Yeniden tiyatro yapmaya karar vermişti. Oyunlar

hazırladı ama geçmişte kahkaha dan kırıp geçirdiği seyirciden eser yoktu artık...

1942 yılına gelindiğinde sağlığı her geçen gün bozulmuştu. Bir gece sahnedeiken tüm vücudu ansızın kaskatı kesiliverdi.

Bir yandan titreyerek ve boş gözlerle seyircilere bakarken, öte taraftan da köpükler yığılan ağızından garip sözcükler dökülüyordu.

Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde üç ay tedavi gördü ancak durumu daha da kötüleşmişti. Doktorlar evine gönderdi...

Adile'nin kedileri Kısmet ve Pamuk'a sinirlenerek, bağırıp çağırdığı anlar dışında yine sessizliğe büründü...

* * *

25 Nisan 1943 günü, sabah oğlu Selim kendisine şehriye çorbası içirirken ruhunu teslim etti...

Ölüm meleği "Perde!" dediğinde Naşit Özcan henüz 57 yaşındaydı...



Naşit Bey'in "Surpik Dudu" tiplemesi...



"Bu nasıl güçlü bir oyunculuk?"

İstanbul Şehir Tiyatroları'nda uzun yıllardır başarıyla görev yapan torun Naşit Özcan'ı daha çok televizyon dizilerinden tanıyoruz.

Naşit Özcan bu sezon sahneye konulan ve dedesinin hayatını anlatan "Komik-i Şehir Naşit Bey" isimli oyunda Neyzen Tevfik'i canlandırıyor. Adını taşıdığı dedesinin Türk tiyatrosu için önemini, "Abdülhamid'i güldüren tek adamdır dedem... Türk tiyatrosunun çok önemli temel taşlarından biridir" şeklinde ifade eden Özcan ayrıca konseratuvar kurmak için ülkemize gelen Carl Ebert'in Naşit Bey'i seyrettikten sonra "Bu nasıl bir güçtür, nasıl bir oyunculuktur?" sözleriyle hayranlığını dile getirdiğini aktarıyor.

Meraklısı için son bir not:

Tarık Buğra'nın 1970 yılında basılan "İbiş'in Rüyası" isimli romanı, Naşit Bey'in yaşamından kesitler sunar.

Nisan Ayında Yitirdiğimiz Diğer Bazı Sanat İnsanları

Şair Nigâr Hanım (1 Nisan 1918), Hazım Körmükçü (1 Nisan 1944), Ferenc Molnár (1 Nisan 1952), İsmail Hakkı Baltacıoğlu (1 Nisan 1978), Ekrem Bora (1 Nisan 2012), Ahmet Vefik Paşa (2 Nisan 1891), Sabahattin Ali (2 Nisan 1948), Johannes Brahms (3 Nisan 1897), Nigar Uluçer (3 Nisan 2013), Kayahan Açar (3 Nisan 2015), Heinrich Krippel (5 Nisan 1945), Nevin Akkaya (5 Nisan 2015), Raffaelo Sanzio (6 Nisan 1520), Ülkü Erakalın (6 Nisan 2016), Şair Bâkî (7 Nisan 1600), Muharrem Gürses (7 Nisan 1999), Melih Kibar (7 Nisan 2005), Penhan Altındağ Sözen (7 Nisan 2008), Pablo Picasso (8 Nisan 1973), Mimar Sinan (9 Nisan 1588), Şaziye Moral (9 Nisan 1985), Şevket Rado (9 Nisan 1988), Orhon Murat Anbümü (11 Nisan 1989), Şair Nâbî (12 Nisan 1712), Abdülhak Hamit Tarhan (12 Nisan 1937), İsmail Hami Danişmend (12 Nisan 1967), İsmail Baha Süreşan (12 Nisan 1998), Jean de La Fontaine (13 Nisan 1695), Muallim Naci (13 Nisan 1893), Günter Grass (13 Nisan 2015), George Frideric Handel (14 Nisan 1759), Vladimir Mayakovski (14 Nisan 1930), Abdurrahman Palay (14 Nisan 2002), Jean-Paul Sartre (15 Nisan 1980), Francisco Goya (16 Nisan 1828), Şekip Ayhan Özşık (17 Nisan 1981), Âşık Daimî (17 Nisan 1983), Gabriel García Márquez (17 Nisan 2014), Hâfız Burhan / Burhan Sesyılmaz (18 Nisan 1943), Suut Kemal Yetkin (18 Nisan 1980), Oktay Rifat (18 Nisan 1988), Gürdal Duyar (18 Nisan 2004), Sabahattin Kudret Aksal (19 Nisan 1993), Octavia Paz (19 Nisan 1998), Şefik Bursalı (20 Nisan 1990), Tekin Aral (20 Nisan 1999), Ayten Alpman (20 Nisan 2012), Atilla Özdemiroğlu (20 Nisan 2016), Jean Racine (21 Nisan 1699), Mark Twain (21 Nisan 1910), Kemal Tahir (21 Nisan 1973), Miguel de Cervantes (22 Nisan 1616), William Shakespeare (23 Nisan 1616), Engin Yörükoğlu (23 Nisan 2010), Feridun Karakaya (24 Nisan 2004), Sami Paşazade Sezai (26 Nisan 1936), Aylin Ural (26 Nisan 1985), Orhan Elmas (26 Nisan 2002), Ali Ekber Çiçek (26 Nisan 2006), Güner Sümer (27 Nisan 1977), Münir Nurettin Selçuk (27 Nisan 1981), Arif Sami Tokar (27 Nisan 1997), Muammer Karaca (28 Nisan 1978), Turgut Yarkent (28 Nisan 2006), Sümbülzade Vehbî (29 Nisan 1809), Konstantinos Kavafis (29 Nisan 1933), Muhsin Ertuğrul (29 Nisan 1979), Alfred Hitchcock (29 Nisan 1980), Burhan Uygur (29 Nisan 1992), Édouard Manet (30 Nisan 1883)



RECEP SERBES

Ve Şafak Sökülür Gibi

Tiril tiril çiy düşmüş bir sarı lâle gibi,
O baygın kokusuyla süzülürdü kâkülün.
Ve dupduru almına kâh bir şelâle gibi,
İlkbahar coşkusuyla dökülürdü kâkülün.

Zarifçe kıvrılışı benzerken bir hilâle,
Nahifçe sürüklerdi beni binbir hayâle.
Ve aşkınla sırsıklam kalbimdeki tuvale,
Resim fırçası gibi bükülürdü kâkülün.

Âdeta çam balıydı, bir papatya falıydı,
Her bir telinde sanki bir başak takılıydı.
Ve her teli düşümde mih gibi çakılıydı,
Her şafakla yeniden sökülürdü kâkülün...



Köy Enstitüleri'nin Kuruluşunun 77.Yıldönümü Nedeniyle KÖY ENSTİTÜLERİ'NİN ÖYKÜSÜ

Köy Enstitülerinin kuruluş öyküsü, Atatürk'ün 1935 yılında dönemin Milli Eğitim Bakanı Saffet Arıkan'a, askerlikleri sırasında okuma yazma öğrenmiş çavuşlardan "eğitmen" yetiştirmesini öğütmesiyle başlar. Arıkan daha sonra, köyde eğitim konusunda bilgi ve yeteneğine güvendiği İsmail Hakkı Tonguç'u İlköğretim Genel Müdürlüğü'ne getirir.

Hakkı Tonguç önderliğindeki Türk eğitimcileri, ülkemizde birkaç öğretmen okulu kurarlar. Bu arada Saffet Arıkan'ın yerine Milli Eğitim Bakanlığına getirilen Hasan Ali Yücel ve İlköğretim Genel Müdürü İsmail Hakkı Tonguç ikilisinin çabalarıyla 17 Nisan 1940 tarihinde Köy Enstitüleri açılır. Köy Enstitülerinin kuruluşu, o zaman 63 ili olan ülkemizin her üç ilini kapsayacak biçimde 21 yerde aşama aşama gerçekleştirilir.

Köy Enstitüleri sadece köye öğretmen yetiştirecek kurumlar değildi; aynı zamanda köyün çok gereksinim duyduğu sağlıkçıyı ve tarımcıyı da yetiştirecekti. O yüzden köy enstitüleri tek değil, çok amaçlı okullar olarak kurulmuştu.

Köy Enstitülerinin hedefleri; kırsal alanı kalkındırmak, insanına bilinç kazandırmak ve belli düzeyde bilgi ve beceri sahibi yapmaktı. Önderlik yapacak insan gücünü yine kırsal alandan seçmek ve bu çevrede yetiştirmekti.

KÖY ENSTİTÜLERİ NEYDİ?

Köy Enstitüleri neydi? diye sorulacak olursa kısaca şöyle yanıtlanabilir. Köy Enstitüleri; imece yöntemiyle çalışmanın, dayanışmanın, yeşertilen toprağın, eğitim öğretime açılan onlarca yapının, suya kavuşturulan bozkırın; paylaşmanın, aydınlanmanın, kalkınmanın, gelişmenin, kısacası ilerlemenin adıydı. Bu bir bakıma çağdaşlaşma, uygarlaşma ve özgürleşme demektir. Bu okullardan onlarca yazar, sanatçı, bilim insanı ve binlerce aydın öğretmen yetişmiştir.

Yüzyıllarca uyutulmuş; yoksul ve eğitimsiz bırakılmış Anadolu köylüsü; köy enstitüleri sayesinde bin yıllık uykusundan uyandırılmış, kendi ekonomik özgürlüğünü kendi kazanacak konuma getirilmişti. Ama ne yazık ki bu uyanış, aydınlanma ve coşkulu imece kimilerini rahatsız etti. Köylülerin bu gibi aydınlanma sürecinden rahatsız olan toprak ağaları, Cumhuriyet karşıtları ve din istismarcılarının çıkarları bozuluyordu. Düzenleri bozulanlar, dış güçlerin desteğiyle, yerli işbirlikçileri de yanlarına alarak; "Enstitüler komünist yuvasıdır" çakaralmazıyla yoğun bir karalama kampanyasına giriştiler. Meclisteki toprak ağalarının, cumhuriyet karşıtlarının ve dini kendi çıkarları doğrultusunda sömürüye yönelik kullanan dincilerin elbirliğiyle köy enstitüleri kapatıldı.

Oysaki Cumhurbaşkanı İsmet İnönü 1941 yılının 9 Mayıs günü: "Köy Enstitülerini Cumhuriyetin eserleri içinde en kıymetlisi, en sevgilisi sayıyorum. Köy Enstitülerimizden yetişen evlatlarımızın başarılarını ömrüm boyunca yakından ve candan takip edeceğim." dediği halde o bile engel olmadı kapatılmasına.



Muzaffer GÜNDOĞAR

KÖY ENSTİTÜLERİ AĞALIĞA MI KURBAN EDİLDİ?

Türkiye Büyük Millet Meclisinde'nde uzun yıllar milletvekili ve meclis başkanlığı yapmış, Doğulu bir toprak ağası olan Kinyas Kartal, "Köy Enstitülerini kim ve neden kapattı" sorusunu şöyle yanıtlar.

"Köy Enstitülerini ben kapattırdım. Bu okullar ne karma eğitim yaptığı için, ne de komünist yetiştirdiği için kapatılmadı. Çünkü dünyanın bütün ülkelerinde okullar karma eğitimlidir ve kız erkek öğrenciler birlikte okurlar. Ben Moskova Üniversitesinde okuduğum için komünizmin ne olduğunu gayet iyi biliyorum. Köy Enstitüleri komünist öğretmen yetiştirdiği için de kapatılmadı. Orada komünizmi bilen kimse yoktu. Kapattırmamın nedenine gelince; ben toprak ağasıyım. 200'e yakın köyüm var. Bu köylerdeki halk bana tapar. Ne işi varsa bana sorar. Evlenecek, boşanacak, askere gidecek, mahkemesi ve çözülmesi gereken sorunları olanlar, gelir bana akıl danışarlardı.

Ama köy enstitüleri açılıp mezun verdikten sonra 5 köyüm köy enstitüsü mezunu öğretmenler gelmiş. Bu köylerden artık kimse gelip bana gelip danışmıyordu. Ben düşündüm. 200 köyümün hepsine köy enstitüsü mezunu öğretmen gelirse benim ağalığım ne olur? Ağalığım sarsılıp, itibarım sifıra düşmez mi? Öyleyse dedim, hem en harekete geçmeliyim. Ve Doğudaki bütün ağalara telefon ettim, onları bir araya toplayıp durumu görüştük. Bir toprak ağası da Batıdan buldum. Eskişehir'den, Emin Sazak... Sonra 1950 seçimlerine az bir süre kala birlikte demokrat Parti Lideri Menderes'le görüşmeye gittik.

"Köy Enstitülerini kapatırsan şu gördüğün Doğudaki tüm toprak ağalarının köylerinin ve Batıdan Emin Sazak'ın köylerinin oyları sana. Kapatmazsan, bizlerden sana oy yok!"

O da söz verdi. Biz de sözümüzü tutup onu iktidar yaptık; O da sözünü tutup Köy Enstitülerini ka-

pattı." Zaten 1946 yılından itibaren karalama kampanyalarıyla içi boşaltılmaya başlanan köy enstitüleri, Demokrat Parti'nin iktidara gelmesiyle bu düşmanlık daha da körüklendi. Hükümetin 27 Ocak 1954'te çıkardığı bir yasayla kapatılarak, klasik öğretmen okullarına dönüştürüldü. Bir efsane de böylece tarihin altın sayfaları arasına gömüldü.

KÖY ENSTİTÜLERİ KAPATILMASAYDI

Köy Enstitüleri kapatılmasaydı; köylü, evini ocağını, köyünü bucağını terkedip büyük kentlerde iş, yol, su, elektrik, eğitim, sağlık, sosyal güvence ve sosyal hizmet arayışında olmayacaktı. Tüm bu hizmetler köye, köylünün ayağına getirilecek köyler böylesine boşalmayacak, kentlerin yarısından fazlası da geçecek olmayacaktı.

Köy Enstitüleri kapatılmasaydı; köylü köyünde ürettiğini kooperatifleşme yoluyla değerlendirerek varsillaşacak; sosyal, ekonomik ve kültürel kimliğine kavuşacaktı. Her yörenin, ya da bölgenin yer altı ve yerüstü zenginlik kaynaklarının işlenmesi bağlamında fabrika işletmeler de kırsal alanlara kaydırılacak, büyük kentlerde bu denli nüfus yığılması olmayacaktı.

Köy Enstitüleri kapatılmasaydı; ekonomi, ticaret, sanayi, eğitim, bilim, sanat ülkenin her yanına eşit olarak ulaşacak; fırsat eşitliğiyle birlikte her konuda eşit paylaşım sağlanacaktı.

Köy Enstitüleri kapatılmasaydı; Doğu ve Güneydoğudaki terör, 30 yılı aşkın süredir ülkemizin başının belası olmayacak; asker, polis ve sivil halktan on binlerce kişi şehit olmayacak; ülkemiz de milyarlarca liralık ekonomik zarara uğramayacak; ülke bölünme, parçalanma noktasına gelmeyecekti.

Köy Enstitüleri kapatılmasaydı; ülkemizde sosyal, ekonomik ve kültürel yapılaşma sağlıklı bir biçimde gerçekleşecek, ülkemiz kalkınma sorununu çözümlemiş, kalkınmış ülkeler arasındaki saygın yerini çoktan almış alacaktı. Daha da önemlisi, Köy Enstitüleri kapatılmasaydı; rejim düşmanları bu denli palazlanmayacak; Türk ordusuna yerli işbirlikçilerin dış düşmanlarla ortaklaşa kurdukları Ergenekon, Balyoz, Askeri Casusluk gibi kumpaslar kurulup ordu içi dağıtılmayacak; din eksikli, şeriate dayalı bir rejim kurulması yönünde 15 Temmuz 2016 kalkışması yapılmayacaktı.

Köy Enstitüleri Dönemi dediğimiz 1940-1954 arasındaki o 14 yıllık süreçte ülkemizin kazanımları ise; yetiştirilen 1.308 kadın ve 15.943 erkek, toplam 17.251 köy öğretmeni; onlarca yazar, şair, sanatçı ve bilim insanıdır.

Köy Enstitülerimizin kapatılmasıyla, Atatürk devriminin önü kesilmiş, ülkemiz her alanda çağın gerisine düşmüştür. Ülkemize de ülkemiz insanlarına da çok yazık edilmiştir.

Köy Enstitülerinin kuruluşunda ve işleyişinde emeği geçen Başta Ulu Önder Atatürkümüz, Dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel, İlköğretim Genel Müdürü İsmail Hakkı Tonguç olmak üzere emeği geçen tüm enstitüleri sevgi, saygı, öleni de rahmetle anıyoruz.

...



**Düğünlerin yeni gözdesi,
Ahlatacı Gram Altın!**

*Sevgiyle başlar
birikimle devam
eder.*



**Bebek görmenin
yeni gözdesi,
Ahlatacı Gram Altın!**

www.ahlgramaltin.com